

Planinski vestnik

10

glasilo Planinske zveze Slovenije

oktober 1986

Planinski vestnik

glasilo Planinske zveze Slovenije

oktober 1986

10

letnik LXXXVI izhaja od leta 1895

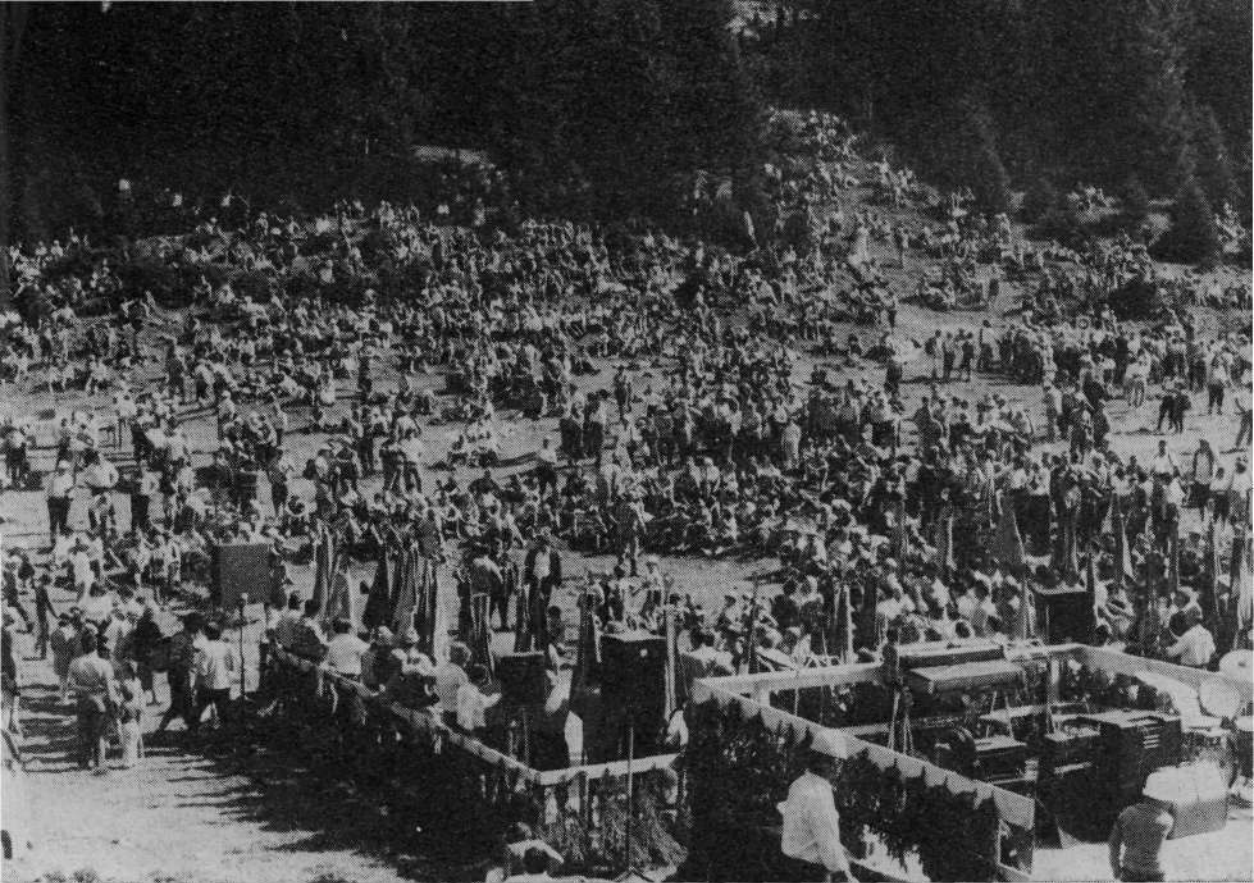
vsebina

Luka Brvar	Vzgojno-izobraževalne akcije — najobsežnejša oblika dela mladinske komisije (30 let MK PZS)	433
Bojan Žlender	Tudi organizacija mladih	435
Viki Grošelj	Cilj smo v celoti dosegli	438
Andreja Čibron	Močan steber na skrajnem severozahodu domovine (60 let PD Mežica)	440
A. Č.	Največja težava — podrta kočja v Grohotu	442
Marinka Koželj-Stepic	Za samostojno varno hojo v gore	443
Milan Cilenšek,	»Ko plezaš, se moraš s steno spojiti	
Marlen Premšak	tudi duševno!« (Pogovor s Tonetom Svetino)	445
Janez Brojan st.	Naveza treh rodov	447
Vinko Colarič	Tudi France, Simona in Edvard so bili na najvišji točki domovine	448
Milan Cilenšek	Dvoje sonc na Mozirskih planinah	451
Marija Vičar-Zupančič	»Planinstvo mora biti deležno širše podpore!«	452
	»Lokalni dejavniki so prikazali svoje specifične prvine«	454
Špela Špilar,	Sirarna na planini Zaprikraj (Klepzet z mlekarkem Ferdinandom Korenom)	461
Mateja Nadrag	Kako na Šmohor?	464
Božo Jordan	Plezalna vrvi, vponka	465
D. M.	Društvene novice	465
	Iz planinske literature	473
	Razgled po svetu	477
Peter Markič	Ali šole v Manangu res ne potrebujemo več?	479

Slika na naslovni strani: Viki Grošelj v ponedeljek, 28. julija 1986, ob 16.30 na vrhu 8047 metrov visokega Broad Peaka. V ozadju je K2, ki je z 8611 metri drugi najvišji vrh na svetu.

Posnetek: Bogdan Biščak

Planinski vestnik izdaja Planinska zveza Slovenije, 61000 Ljubljana, Dvořakova ulica 9, poštni predal 214. Revija praviloma izhaja vsak mesec. Ureja uredniški odbor: Milan Cilenšek (glavni in odgovorni urednik), Tomaž Banovec, Janez Bizjak, Sonja Dolinšek, Zdenko Kodrič, Jože Krajnc, Dragica Manfreda, Jože Poglajen, Nada Praprotnik, Marlen Premšak, Tone Strojini, Tone Škarja, Matej Surc, Nevenka Vogelcnik in Božo Zorko; predsednik izdajateljsko-založniškega sveta Ante Mahkota. Prispevke pošiljajte na naslov: Milan Cilenšek, Uredništvo Večera, 62000 Maribor, Svetozarevska ulica 14, ali na naslov Planinske zveze Slovenije. Rokopisov in slik ne vračamo. Tekoči račun pri SDK 50101-678-47046. Letna naročnina je 3000 dinarjev in jo lahko naročniki plačajo v dveh obrokih: prvega v februarju, drugega v juniju; za tujino znaša naročnina 30 dolarjev. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova vselej navedite tudi stari naslov, in to s tiskanimi črkami. Upoštevamo pisne odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto, med letom odpovedi ne moremo sprejemati. Tiska Tiskarna Jože Moškrič v Ljubljani.

Tak je bil pogled na množico šest tisoč planincev, ki so se v nedeljo, 14. septembra 1986, zbrali na slavlju ob 18. dnevu planincev. Kako je potekal praznik planincev, kaj je v slavnostnem govoru povedala podpredsednica Skupščine SRS Marija Vičar-Zupančič in kaj so o dnevu planincev '86 — letos ga je skupaj s Planinsko zvezo Slovenije priredilo Planinsko društvo Mozirje — dejali nekateri udeleženci in člani pripravjalnega odbora, si preberite v reportaži na straneh 451—460.

Posnetek: Milan Čilenšek

PREREZ SKOZI 30 LET DELA MLADINSKE KOMISIJE PRI PLANINSKI ZVEZI SLOVENIJE

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNE AKCIJE — NAJOBSEŽNEJŠA OBLIKA DELA MLADINSKE KOMISIJE

**PRI PRODORU PLANINSKE MISLI NA ŠOLE SE JE POKAZALA POTREBA, DA DOBE
PROSVETNI DELAVCI USTREZNO ZNANJE TUDI S PLANINSKEGA PODROČJA**

LUKA BRVAR

Ustanovitev mladinske komisije pri Planinski zvezi Slovenije leta 1956 ni bila naključna poteza, temveč logičen odziv planinske organizacije na stopnjo organiziranosti in vsebino dela z mladimi v planinskih društvih.

DELO Z MLADIMI — PRIORITETNO PODROČJE PLANINSKE ORGANIZACIJE

Planinska organizacija se je vzgojnega in družbenega pomena dela mladih v planinskih društvih zavedala, zato je bilo delo mladih in z mladimi vedno eno od priori-

tetnih področij. Sredi petdesetih let je bila dejavnost mladih posebno aktivna v koroških in zasavskih planinskih društvih.

V planinski organizaciji je bilo v začetku leta 1956 tretjina članov mladincev in pionirjev, zato so v planinskih društvih začeli iskati primerne oblike dela z mladimi. Kot posebna oblika uspešnega dela mladih in z mladimi so se izkazali pionirski in mladinski odseki v okviru planinskih društev. Ti odseki so bili v začetku leta 1956 aktivni zlasti v planinskih društvih Jesenice, Postojna, Prevalje, Ruše, Medvode, Tržič in Zagorje. Dejavnost odsekov je bila usmerjena predvsem v organizacijo izletov in predavanj. Že takrat so nekatera društva organizirala taborjenja ob vznožju naših planin, zgrajene so bile planinske kočice, ki so bile namenjene v prvi vrsti mladini, na propagandnem področju so se pojavila mladinska glasila.

Bogata dejavnost mladih v planinskih društvih je odsevala tudi v delu Planinske zveze Slovenije — predvsem na propagandnem področju. V letu 1954 je propagandna komisija organizirala skupaj s Svetom za prosveto in kulturo LRS natečaj za najboljše šolske naloge, proste spise in risbe s planinsko tematiko: udeležilo se ga je približno deset tisoč mladih. Planinska zveza Slovenije je izdelala posebne znake za mlade planince. Za obdobje do ustanovitve mladinske komisije lahko rečemo, da je delo mladih v društvih v glavnem potekalo samoiniciativno, vendar pa je bilo bogato, pestro, in kar je najvažnejše — imelo je uspeh med mladimi.

LETA 1956 — USTANOVITEV MLADINSKE KOMISIJE

Četrta redna skupščina Planinske zveze Slovenije je bila 28. in 29. aprila 1956 na Šmarjetni gori. Eden od sklepov skupščine je bila izražena želja za ustanovitev mladinske komisije, ki naj usklajuje in usmerja delo mladih v planinskih društvih. Za prvo načelnico mladinske komisije so izvolili Maro Švent. Mladinska komisija se je takoj spoprijela s težavno nalogo — poiskati pravilne prijeme in oblike dela mladih in z mladimi.

Prvega posvetovanja zastopnikov mladinskih odsekov, ki je bilo 16. decembra 1956, so se udeležili predstavniki 39 planinskih društev. Posvet je sprejel devet sklepov, ki so pomenili mladinskim odsekom in mladinski komisiji usmeritev za nadaljnje delo. Ti sklepi predstavljajo programsko osnovo mladinske planinske dejavnosti še danes, zato bom navedel najpomembnejše:

1. **Vzgoja in izobraževanje kadrov** za delo z mladino je temeljna naloga mladinskih odsekov planinskih društev in mladinske komisije. Tudi pionirji predstavljajo kadrovsko osnovo za članstvo planinske organizacije, zato je delo z njimi še posebno pomembno.
2. Mladi planinci v planinskem društvu naj bodo zbrani **v okviru mladinskih in pionirskih odsekov**, ki imajo lahko več planinskih skupin, predvsem na šolah. Mladinski odsek naj samostojno razpolaga z dodeljenim denarjem.
3. **Sodelovanje mladinskih odsekov s šolami** je nujno potrebno. Širjenje planinske misli med mladimi naj ne poteka le z organizacijo planinskih izletov, temveč tudi v okviru učnega procesa s šolskimi nalogami s temami o planinstvu in pri predmetih spoznavanja narave, zemljepisa, zgodovine itd.
4. Mladinski odseki morajo vzpostaviti **sodelovanje z družbenimi organizacijami**, zlasti z mladinskimi organizacijami, z društvi prijateljev mladine, s Socialistično zvezo delovnih ljudi in drugimi telesnokulturnimi organizacijami.
5. V okviru mladinskega odseka naj en član **skrbi za dopisništvo** v Planinski vestnik, Mladino, Pionir in druga množična občila.

MLADINSKA KOMISIJA V ZAČETKU ENOTNO TELO

Na posvetu vodij mladinskih odsekov v Ljubljani leta 1959 je bil sprejet pravilnik o delu mladinskih odsekov, ki je urejal tudi organiziranost in delovanje mladinske komisije. Mladinska komisija je bila na začetku svoje poti enotno telo. Obsežen program dela je narekoval operativno telo v mladinski komisiji, zato je bil leta 1963 ustanovljen sekretariat komisije. Že takoj je prevladovalo mnenje, da morajo mladinsko komisijo sestavljati predstavniki regij, ker bodo le tako zastopani in upoštevani interesi mladinskih odsekov.

Za najuspešnejšo obliko stika med mladinskimi odseki in mladinsko komisijo so se izkazali posveti vodij, združeni s seminarjem. V zadnjem času sta ti dve obliki ločeni na zbor delegatov mladinskih odsekov, katerega izvršni organ je mladinska komisija, in na seminar za načelnike mladinskih odsekov.

Koordinacijski odbori mladinskih odsekov so bili že od vsega začetka postavljeni kot oblika dela, ne pa kot čvrsta organizacijska forma. V začetku 60. let je obstajalo šest odborov, danes deluje že 13 odborov za delo z mladino. V prvem zagonu po ustanovitvi so mladinski odseki v okvirih odborov za delo z mladino združevali bogate programe dela: tečajje za mladinske vodnike, za gorsko stražo, pohode, tekmovanja

v orientaciji itd. Vendar lahko že od leta 1965 trdimo, da njihovo delo nazaduje, zelo malo je skupnih akcij, izmenjav izkušenj, in vse več se pojavlja zaprtost v ozke (občinske) meje.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNE AKCIJE

Pretežen del delovanja v preteklih 30 letih je mladinska komisija usmerila v vzgojno-izobraževalno področje. Oblike dela z mladimi, ki so nastale v mladinski komisiji, lahko razdelimo v dve skupini:

— **vzgojno-izobraževalne oblike**, ki so namenjene najširšemu krogu mladih v planinski organizaciji (planinska šola, Pionir-planinec, Ciciban-planinec, tabori, planinski delovni tabori, orientacija);

— **oblike, namenjene vzgoji in izobraževanju kadrov**, ki usmerjajo in vodijo delo v mladinskih odsekih in planinskih skupinah (mladinski vodniki, mentorji, instruktorji, vaditelji orientacije in traserji).

Oblika dela, kjer se je v vseh 30 letih mladinska komisija najbolj zavzela, so tečaji za mladinske vodnike. Potrebo po kadrih, ki bodo vodili delo v mladinskih odsekih, so izrazili mladinski odseki že ob ustanovitvi mladinske komisije. Prvi seminarji za mladinske vodnike so bili organizirani bolj zaradi potrebe, kvaliteta v tistem trenutku ni bila toliko pomembna. Namesto sistematičnega in načrtnega dela sta večkrat obstajala le navdušenje in improvizacija. Z leti je kvaliteta seminarjev rasla, tečaji so potekali po enotnem programu. Novozdelani program je predvideval, da mora biti mladinski vodnik sposoben za vodenje v letnih in zimskih razmerah in da lahko mladinski vodnik prejme znak šele z 18 leti.

Komentiramo

TUDI ORGANIZACIJA MLADIH

Le redko pomislimo, kje so skrite moči, ki vedno znova pripeljejo na planinske poti nove in nove generacije. Kdo so navdušenci, ki svoje doživljanje lepote planinskega sveta od pomurskih gričev do alpskih vršacev tako nesebično dele z mladimi? Kljub častitljivim letom delovanja je planinska organizacija ostala tudi organizacija mladih, saj je več kot polovica članstva mladih pionirjev, cicibanov in mladincev. Zakaj?

Trideset let načrtnega dela mladinske komisije na področju vzgoje in izobraževanja skriva odgovore na vprašanja, ki so jih postavljali čas in tisoči mladih članov. Načrtno izobraževanje in vzgoja mentorjev, mladinskih vodnikov in instruktorjev sta iz leta v leto povečevala število tistih, ki so pripravljeni in znajo svoje izkušnje prenašati tudi drugim in jih varno voditi po gorskih poteh. Vedno večje število mladih pa je postavljalo tudi nove zahteve. Razvijali so se planinski tabori, življenje v gorskem svetu, ki najbolj neposredno omogoča spoznavanje in doživljanje narave, orientacija in zlasti v zadnjem času planinsko mladinsko prostovoljno delo. Za organizacijo, ki temelji na prostovoljnem delu vseh članov, to seveda ni nič presenetljivega, je pa ena izmed izjem pri organizaciji mladinskega prostovoljnega dela. To seveda kaže, da so mladi pripravljeni za-

menjati brezskrbne počitnice in udobje za napore, za težke življenjske razmere in trdo delo, vendar ne kjerkoli in ne na način, ki ga je preživel čas. Vedno večje število mladih, ki sodelujejo v planinskih brigadah, potrjuje, da lahko računamo na pomoč pri urejanju planinskih pašnikov, visokogorskih kmetij in pastirskih stanov.

In še nekaj je, kar posebej odlikuje vzgojno in izobraževalno delo mladih, kar omogoča neprestano preverjanje in bogatitev vsebine dela. Delo vodijo in organizirajo predvsem mladi sami — mentorji so tako resnično mentorji. Prav to omogoča, da so vedno zanimive vsebine in oblike dela, takšne, ki jih mladi hočejo, hkrati pa se kalijo mladi organizatorji in bodoči nosilci dejavnosti, kar zagotavlja dobro delo tudi v prihodnje.

Ostaja pa izziv, zakaj lahko v Sloveniji kot alpski deželi omogočimo z dobrim delom mladinskih odsekov in mladinske komisije potrebno znanje in spoznanje o življenju v gorah le delu mlade generacije. Kdaj bodo vsa planinska društva spoznala nujnost načrtnega dela z mladimi in kdaj bomo kot družba spoznali, da mora sistem vzgoje in izobraževanja zagotoviti znanje za varno in bogato življenje v gorah vsem mladim?

Bojan Žlender

Že leta 1967 je bil organiziran prvi zimski tečaj za mladinske vodnike. Mladinski vodnik je moral od tega leta naprej opraviti letni in zimski del tečaja v skupni dolžini 20 dni. Toda izkazalo se je, da je razvitost planinstva v Sloveniji tako različna, da je ta zahteva postala ovira pri vzgoji in izobraževanju mladinskih vodnikov v nekaterih planinskih društvih. Zato smo leta 1971 mladinske vodnike glede na njihovo tehnično usposobljenost razdelili na mladinske vodnike za letne razmere in mladinske vodnike za letne in zimske razmere.

Za predhodnika takih tečajev za mladinske vodnike lahko štejemo premični pohod iz Bohinja v Vrata, ki ga je organizirala mladinska komisija avgusta 1957. Od tedaj pa do konca leta 1986 so bili organizirani že 104 tečaji za mladinske vodnike v letnih razmerah, ki se jih je udeležilo 3024 mladih planincev, ter 21 zimskih tečajev s 733 udeleženci.

Pri prodoru planinske misli na šole se je pokazala tudi potreba, da prosvetni delavci dobijo ustrezno znanje na planinskem področju. Mladinska komisija se je tej potrebi odzvala z organizacijo seminarjev za mentorje od leta 1968 naprej.

Iz leta v leto kvalitetnejša vzgoja in izobraževanje mladih v planinskih društvih in potreba po strokovnem kadru na tečajih sta narekovali tudi šolanje instruktorskega kadra za planinsko vzgojo. Od leta 1970, ko smo pričeli organizirati tečaje za instruktore, se je teh udeležilo 125 najaktivnejših mladih društvenih delavcev.

Pri nenehnem iskanju novih oblik in metod dela mladih in z mladimi je bila mladinska komisija mnogokrat pobudnica in uresničevalka novih posrečenih prijemov v planinski organizaciji. Mnoge oblike in metode dela so sčasoma prerasle okvire mladinske komisije in mladinskih odsekov in so postale zelo uspešne tudi v celotni planinski organizaciji.

V začetku 60. let je mladinska komisija v povezavi z Zvezo tabornikov Slovenije prek koordinacijskih odborov mladinskih odsekov začela usposabljati gorske stražarje.

Z namenom, da bi gore pozimi bolj približali mladim in da bi se turni smuki bolj uveljavili, je že kmalu po ustanovitvi mladinska komisija skupaj s komisijo za alpinizem pričela organizirati ocenjevalne vožnje.

PLANINSKA ŠOLA

Tudi planinska šola je izšla kot vzgojno-izobraževalna oblika dela z mladimi iz mladinske komisije. Planinska šola je bila v prvi fazi zamišljena kot dopolnilo programa na tedenskih sestankih mladinskih odsekov. Od leta 1964 naprej so v mladinskih odsekih pričeli na sestankih obdelovati program za mladinske vodnike. Najboljše mladince pri obdelavi programa naj bi planinska društva poslala na tečaj za mladinske vodnike. Že čez nekaj let je planinska šola prerasla to ozko pojmovanje in je bila postavljena kot temelj za vsako nadaljnje izobraževanje. V letu 1975 je planinska šola na ravni Planinske zveze Slovenije prešla v pristojnost komisije za vzgojo in izobraževanje. Razlog za tak administrativni prehod je bil predvsem dostopnost planinske šole vsem članom planinske organizacije, ne le mladim. Vendar rezultati kažejo, da se struktura obiskovalcev planinske šole od takrat ni bistveno spremenila.

Zavest, da je delo s pionirji izrednega pomena za planinsko organizacijo, je sililo mladinsko komisijo, da poišče primerno obliko, ki bo zanimiva, privlačna in vzgojna za pionirje. Leta 1970 se je rodila akcija Pionir-planinec, ki je dosegla med pionirji dober sprejem in odziv. Že samo številčni rezultati to potrjujejo: 27.000 prodanih dnevnikov, podeljenih 5700 bronastih, 1450 srebrnih in 530 zlatih znakov za opravljene naloge.

VZGOJA TUDI NAJMLAJŠIH

Delo z mladimi se je z leti pomikalo tudi k cicibanom. Razmere za to so dozorele sredi sedemdesetih let, ko so v nekaterih planinskih društvih pričeli izvajati posebne programe za najmlajše — tiste do sedem let starosti. Leta 1976 je mladinska komisija skupaj s Planinskim društvom Ilirska Bistrica pripravila prvi seminar za vzgojiteljice in mentorje akcije Ciciban-planinec. Akcija je postala tudi sestavni del športne značke za predšolske otroke v starostnem razdobju od pet do sedem let. V enajstih letih, odkar mladinska komisija nagraduje cicibane za opravljene vzpone, je kot nagrado in spodbudo za nadaljnjo planinsko aktivnost podelila 30.000 našitkov in 7000 značk. Mladinska komisija si je vseskozi prizadevala, da bi mladinsko planinsko dejavnost razširila tudi v drugih republikah. Svoja prizadevanja je usmerjala v okviru mladinske komisije Planinske zveze Jugoslavije, ki je bila formalno ustanovljena februarja 1958. Komisija si je sicer zadala ambiciozen program, vendar je aktivnost z leti precej upadla. Skupno sodelovanje se je zožilo na sodelovanje na ustaljenih vsakoletnih manifestativnih akcijah. Izmenjava mnenj in izkušenj o oblikah in metodah dela je prepuščena le posameznim planinskim zvezam, kar je vsekakor premalo.

Mladincev je — po lanskih statističnih podatkih PZS — v slovenski planinski organizaciji 12.712, pionirjev pa kar 26.988. Seveda je treba mlademu rodu posvetiti vso pozornost tudi v planinstvu. Na sliki: mladi planinci na poti proti 2. oknu in dalje proti vrhu Prisanka. Posnetek: Srečko Pungartnik

LETA PRERASTEJO STROKOVNE DELAVCE

Odveč bi bilo pričakovati, da v preteklih tridesetih letih ni bilo zastojev in težav pri delu. Mladinska komisija se je predvsem ubadala s problemi, ki so sorodni za vse mladinske organizacije. V prvi vrsti lahko omenimo veliko fluktuacijo kadrov, ki je značilna za vse organizacije; eden od pogojev za članstvo je namreč pripadnost določenemu starostnemu intervalu. Čeprav kontinuiteta dela ni bila pretrgana zaradi ustaljenih oblik dela, lahko za drugo težavo omenimo, da se nekatera vprašanja organizacijske ali programske narave pojavljajo redno v časovnih intervalih. Ker osnovni vzroki odprtih vprašanj niso odpravljeni, praktično vsaka nova generacija v mladinski komisiji zadeva na ugotavljanje vzrokov in spoznava dejansko stanje, ob tem pa ji tudi zmanjka časa in moči za odpravljanje vzrokov nerešenih vprašanj. Tu predvsem mislim na odprta vprašanja okoli dela odborov za delo z mladino, programov dela in primernih oblik za mladince v srednjih šolah in na fakultetah itd. S takimi in podobnimi problemi se praviloma ubadajo tudi mladinski odseki v planinskih društvih.

ŠE VRSTA DRUGIH DEJAVNOSTI

Bogastva dela in dejavnosti mladinske komisije v pretečenih 30 letih ni mogoče spraviti na vse te strani. Nisem omenil nekaterih akcij in oblik, s katerimi se mladinska komisija že dalj časa ukvarja ali se z njimi še le pojavlja v mladinski planinski dejavnosti. Predvsem mislim na orientacijski šport, na stike mladinske komisije z drugimi alpskimi državami, na planinske mladinske delovne tabore, na pionirske tabore, sejme planinske opreme itd.

SPOROČILO UREDNIŠTVA

Zaradi množice drugega gradiva smo bili primorani izpustiti sicer napovedani sestavek *Francija Savenca Himalajsko imenoslovje*.
Bralce in pisca prosimo za razumevanje.

CILJ SMO V CELOTI DOSEGLI

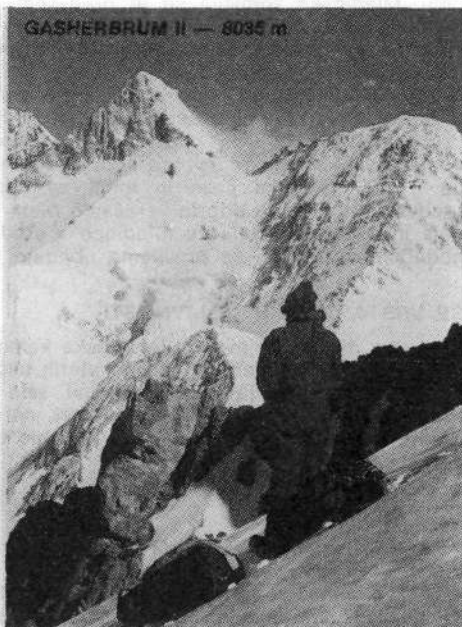
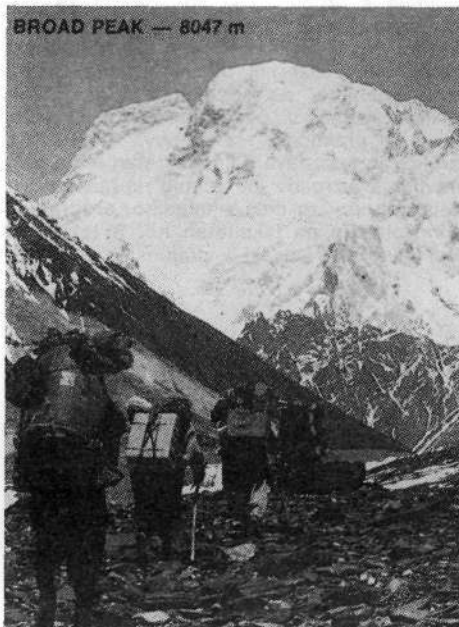
POPOLN USPEH NA 8047 METROV VISOKEM BROAD PEAKU IN 8035 METROV VISOKEM GAŠERBRUMU II

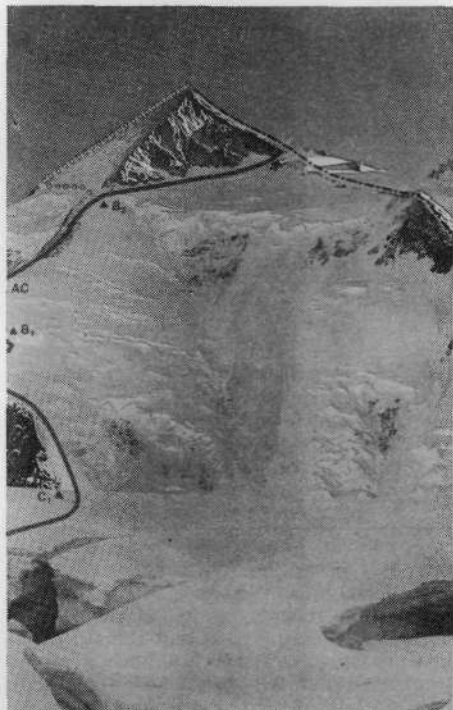
VIKI GROŠELJ

Akcijo Karakorum '86 je začelo PD Ljubljana Matica. Jeseni 1985 je akcija prerasla okvire društva in povezali smo se s komisijo za odprave v tuja gorstva pri Planinski zvezi Slovenije. Zaradi velikega zanimanja — cilja sta bila Broad Peak (8047 m) in Gašerbrum II (8035 m) — je bilo prijav za članstvo izredno veliko. Na koncu se je oblikovalo 14-člansko moštvo. Grošlja, Jamnika, Kara, Česna, Kozjeka in Guzeja je delno financirala KOTG, drugi člani pa so zbirali denar sami ali pa so jim pomagale organizacije združenega dela in matična društva.

900 kilogramov opreme smo poslali v Pakistan že nekaj dni prej, sami pa smo odpotovali 17. junija 1986. Do 25. junija smo uredili vse formalnosti, pri čemer nam je pakistansko ministrstvo za turizem zelo pomagalo. Z avtobusom smo 26. junija dosegli Skardu, 29. junija začeli s 140 nosači pristopni marš in ga 8. julija končali s sto nosači v bazi pod Broad Peakom. Hodili smo deset dni, nosačem pa v skladu s pravili plačali dvanajst dni hoje in dva dni počitka.

Gore smo se lotili na klasičen odpravarski način. Tabora I na višini 5700 m nismo uporabljali, ampak smo hodili do tabora II na 6250 m. Tabor III na 7100 m smo prvi dosegli 16. julija, 17. julija pa poizkusili proti vrhu (Česen, Grošelj, Kozjek, Karo). Zaradi novega snega in zelo napornega gaženja smo odnehali na višini 7550 m. Dolgotrajno poslabšanje vremena je že tako slabe razmere za delo še poslabšalo. Drugi poizkus — 26. julija (Kozjek, Grošelj) — se je končal na isti višini kot prvi. Postalo je jasno, da v tako slabih razmerah brez tabora IV ne bo šlo. 26. julija sva na višini 7550 m Biščak in Grošelj postavila tabor IV. 28. julija sva po desetih urah napornega gaženja in plezanja ob 16.30 dosegla vrh in še isti dan sestopila v tabor III. Naslednji dan so se na vrh povzpeli Marija Štremfelj, Andrej Štremfelj, Tomaž Jamnik in Rado Fabjan. Ta dan ob 11.30 je Marija Štremfelj postavila nov jugoslovanski ženski višinski rekord. Rado Fabjan je med vzponom hudo ozebel in ob veliki pomoči Andreja Štremfija naslednji dan vseeno srečno sestopil v bazo. 29. julija ob 22.30 je Tomo Česen sam dosegel vrh in sestopil do tabora IV in

Gašerbrum II — od desne proti levi so vrisane Francoska smer, Avstrijska smer (smer prvopristopnikov) in Poljska varianta

zjutraj v bazo. 30. julija zjutraj sta iz tabora IV proti vrhu odšla Matevž Lenarčič in Pavle Kozjek. Zaradi slabega počutja se je Lenarčič malo pod sedlom, na višini 7750 m, obrnil, Kozjek pa je ob 11. uri dosegel vrh, sestopil do tabora II in naslednji dan v dolino.

Drugega avgusta smo v bazo pod Gašerbrum II odšli Grošelj, Kozjek, Biščak in A. Štremfelj, na Broad Peak pa so se odpravili Lenarčič in Karo, ki je bil od 26. julija do 3. avgusta bolan (hujša angina), ter Jelinčič, Kregar in Štangelj.

Dne 3. avgusta smo iz baze pod Gašerbrumom odšli proti taboru 1 — 5900 m; dosegli smo ga po petih urah precej nevarne hoje po ledeniku. Tam smo počivali do devetih zvečer, da so se snežne razmere izboljšale, in nato začeli vzpon. Plezali smo vso noč in zjutraj dosegli mesto tabor IV (7400 m). Srečali smo se s štirimi člani pakistanske vojaške odprave, ki so prejšnji dan osvojili vrh. Nadaljevali smo vzpon in med dvanajsto in drugo vsi štirje dosegli vrh. Ob dveh se je vreme poslabšalo. Začelo je snežiti in v sneženju smo sestopali do 21.30, ko smo srečno dosegli tabor 1. Naslednji dan smo še vedno v sneženju sestopili do baze in bili gostje pakistanske odprave. Bili smo izredno prijetno presenečeni nad gostoljubnostjo Pakistancev. 6. avgusta smo se vrnili v našo bazo.

Dne 4. avgusta so Karo, Lenarčič, Jelinčič in Štangelj dosegli vrh Broad Peaka, Kregar pa je zaradi slabega počutja odnehal na višini 7750 m. Jelinčič in Štangelj sta na sestopu med taboroma IV in III zašla ter bivakirala. Štangelj je laže ozebel v roke, Jelinčič pa je bil hudo izčrpan. Sestopala sta naprej v slabem vremenu in z veliko pomočjo Jamnika, ki ju je usmerjal z oddajnikom, našla taborišče III. Naslednji dan sta, spet ob precejšnji Jamnikovi pomoči, sestopila v tabor II, do koder so jima prišli na pomoč Česen, Karo in Lenarčič. 7. avgusta so vsi srečno sestopili v bazo.

Jamnik in Česen sta od 2. do 5. avgusta opravila raziskovanje možnosti vzpona na K2 za odpravo leta 1988. Česen je ogledovanje vzel nekoliko preveč dobesedno in je v noči s 3. na 4. avgust v Južni steni K2 preplezal prvenstveno smer (poteka po rebbru, kjer so leta 1983 poizkušali Angleži, in se na rami priključi smeri po grebenu Abruzzi). Ocena smeri je: 75° , 50° — 60° , višina 2700 m (5300—8000), čas 17 ur. Zaradi poslabšanja vremena je sestopil po grebenu Abruzzi.

Odločili smo se, da zaradi Fabjanovih poškodb in Jelinčičeve izčrpanosti oba odletita s helikopterjem iz baze v Skardu. Helikopter smo naročili 7. avgusta. Desetega avgusta smo s tridesetimi nosači zapustili bazo. Ker do 10. avgusta ni bilo helikopterskega poleta, sta Jelinčič in Fabjan ostala v njej kot gosta avstralske vojaške odprave, s katero smo bili ves čas v različnih odnosih.

Broad Peak — Buhlova smer ali normalni pristop

MOČAN STEBER NA SKRAJNEM SEVEROZAHODU DOMOVINE

V CELOTNEM DELOVANJU DRUŠTVA IZSTOPA GOSPODARSKA DEJAVNOST, ČEPRAV SO SE MEŽIŠKI PLANINCI VSEKOZI UKVARJALI TUDI Z IZLETNIŠTVOM, ALPINIZMOM, SMUČANJEM, PLAVANJEM, VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIM DELOM IN PRIREJANJEM KULTURNO-ZABAVNIH PRIREDITEV

ANDREJA ČIBRON

Planinstvo ima na Koroškem že dolgo tradicijo. Leta 1919 je bila v Pliberku ustanovljena Mežiška podružnica Slovenskega planinskega društva, po plebiscitu pa so njen sedež leta 1921 prenesli na Prevalje. Prevaljska podružnica je imela široko področje delovanja — zajela je celotno Mežiško dolino in še del Dravske.

Člani iz Mežice in Črne so želeli na Peci zgraditi kočo, zato so ustanovili odbor za gradnjo. Leto 1924 je tako označilo začetek osamosvajanja planincev iz zgornje

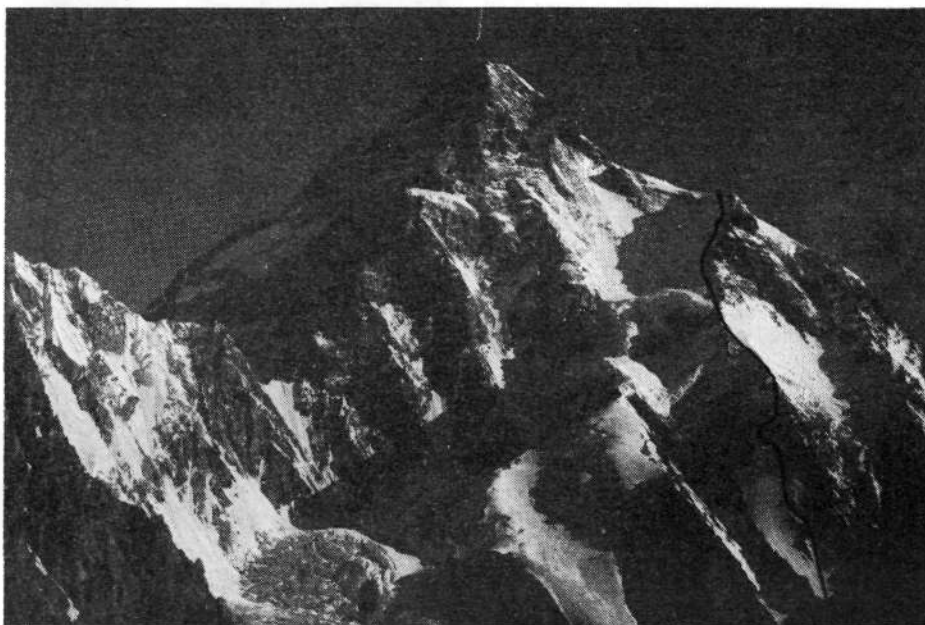
Brez večjih zapletov smo 16. avgusta dosegli Dassu in še isti večer mi je uspelo priti v Skardu. Na moje veliko in neprijetno presenečenje sem ugotovil, da ponesrečencev še niso evakuirali. Organiziral sem transport za člane odprave in za opremo (od Dassuja do Skarduja je kakih 80 km, ki smo jih prevozili z džipi) in ponovno zaprosil lokalne oblasti za takojšnjo evakuacijo Fabjana in Jelinčiča. Dobil sem zagotovilo, da ju bodo evakuirali že naslednje dni.

Dne 18. avgusta smo brez njiju poleteli v Islamabad, da bi uredili formalnosti za

odhod v domovino. 21. avgusta je naša ambasada pripravila sprejem za nas in novinarje. Ker smo izvedeli, da evakuacija še ni opravljena, smo o tem zapletu obvestili predstavnike tiska. Z njihovo pomočjo je akcija stekla 23. avgusta — in naslednji dan sta bila oba že v Islamabadu.

Dne 25. avgusta smo poleteli v Karači in 26. avgusta prispeli v Zagreb.

Po prvih pregledih računov smo z velikim veseljem ugotovili, da smo s sredstvi ravnali zelo preudarno, tako da bodo stroški najverjetneje celo nižji, kot smo pričakovali.

Nekdanje zavetišče v Grohotu pod Raduho so prizadevni meziški planinci postavili leta 1948

Meziške doline, ki so svojo podružnico »Peco« ustanovili na občnem zboru 7. novembra 1926 v Mežici. Takrat je podružnica štela 118 članov, večinoma rudarjev.

Kočo na Peci so planinci dokončali leta 1928. Poimenovali so jo po svojem predsedniku Martinu Uletu. Na tej »važni postojanki na naši najsevernejši mejni točki«¹ se je prvo leto ustavilo 700 ljudi. »Kdo ne bi obiskal naših severnih meja, naših obmejnih postojank, zibelke lepih koroških popevcic, domovanja kralja Matjaža, ki spi v Peci!«² Leta 1932 so v majhni votlini v bližini kočje postavili doprsni lesen kipec kralja Matjaža, delo kiparja Nika Pirnata. Že leta 1928 pa so nedaleč od kočje zgradili tudi kapelico.

Planinci so poleg planinarjenja gojili tudi druge oblike športnega in kulturnega udejstvovanja — predvsem smučanje, plavanje (leta 1934 so s pomočjo rudnika uredili plavalni bazen) in kulturno dejavnost (društvo je imelo svoj pevski zbor, pod njegovim okriljem se je razmahnila tudi dramska sekcija).

Vojna je delo meziških planincev izničilo. Kočo so leta 1943 požgali partizani, da je okupator ne bi uporabil za svojo vojaško postojanko, kipec kralja Matjaža pa so domači izdajalci oplenili (v kroni je imel zlate žeblje) in uničili.

Leta 1946 so se planinci znova povezali v društvo. V celotnem povojnem obdobju izstopa gospodarska dejavnost, čeprav so se vseskozi ukvarjali tudi z izletništvom, alpinizmom, smučanjem, plavanjem, vzgojno-izobraževalnim delom in prirejanjem kulturno-zabavnih prireditev.

Leta 1948 so odprli planinsko postojanko Puc v Koprivni in dokončali zavetišče v Grohotu pod Raduho. V naslednjih desetih letih so se odprla vrata nove postojanke: Pikovo z depandanso, Grauf (pozneje je bil ukinjena), Škrubej (zasul jo je plaz), Helena (sedaj je ukinjena), Planinski kotiček v Narodnem domu v Mežici (ukinjen) ter Planinski dom na Peci. Leta 1962 se je pojavila nova postojanka Mihev, leta 1973 pa so dogradili kočjo v Grohotu.

Postavljene kočje in postojanke so marljivi planinci obnavljali in jih posodabljali (elektrifikacija, telefon, žičnica, vodovodni bazen itd.). Letos so popolnoma obnovili postojanko na Pikovem. Slavnostno razpeloženje ob 60-letnici obstoja društva pa je pokvaril snežni plaz, ki je februarja letos podrl kočjo v Grohotu.

Bronasti kralj Matjaž, ki od leta 1961 zopet kraljuje v votlini na Peci, vse tegobe planincev prenaša dokaj stoično. Kako pa nanje gledajo v društvu? O tem in o delovanju društva pa v pogovoru z njegovim predsednikom Mirkom Mlakarjem (ki ga objavljamo na naslednjih dveh straneh).

Vira:

— Planinski vestnik, jubilejna številka, 1933.

— Cas živi v letih življenja (Ob 60-letnici Meziške podružnice SPD, izdalo PD Mežica, 1986).

¹ Planinski vestnik 1927, št. 10, stran 240.

² Planinski vestnik 1929, št. 6, stran 144.

NAJVEČJA TEŽAVA — PODRTA KOČA V GROHOTU

VZROK UPADA ŠTEVILA ČLANSTVA — OD 1496 LETA 1980 NA 1086 LETOS — JE PO PREDSEDNIKOVEM MNENJU ZVIŠANJE ČLANARINE

Ob 60-letnici planinskega društva Mežica smo želeli o dejavnosti koroških planincev zvedeti kaj več, zato smo zaprosili predsednika društva Mirka Mlakarja, da nam odgovori na nekaj vprašanj

RAZCVET DRUŠTVA PO VOJNI

— *Kako ocenjujete poslanstvo PD Mežica v minulih 60 letih?*

»Že v začetku je planinstvo imelo velik pomen za rudarje, ki so se na ta način razvedrili. To dokazuje tudi številčnost društva, če jo primerjamo z drugimi takratnimi podružnicami Slovenskega planinskega društva. Društvo je vsestransko skrbelo za rekreacijo, saj je postavilo plavalni bazen in organiziralo plavalno šolo. Člani so se ukvarjali tudi z alpskim in turnim smučanjem.

Po vojni je društvo doživelo pravi razcvet. Priredilo je mnogo izletov — tudi v tuja gorstva, gojilo in širilo smučanje in orientacijsko dejavnost, pri tem pa ni pozabljalo na kulturne prireditve. Vseskozi skrbi za kadrovske naraščaje.

V celotnem povojnem obdobju pa izstopa predvsem gospodarska dejavnost. Že iz kronologije vidimo, da smo iz leta v leto odpirali nove planinske postojanke in koče, ki jih je bilo potem treba nenehno popravljati, posodabljati.«

— *Kakšna je sedanja podoba društva? Kateri odseki so najbolj delovni?*

»Leta 1985 smo na vseh področjih planinskega delovanja dosegli primerno aktivnost. Zlasti je bil uspešen gospodarski odsek. Končali smo obnovo Doma na Peci (popravili smo dimnike in instalacije, treba je urediti le še sanitarije), pa tudi tovorno žičnico smo prenovili. Pred tremi leti smo naredili načrt obnove postojanke na Pikovem in ga tudi uresničili. Sedaj je tam lepa postojanka s šestimi posteljami, ki ima možnosti za turizem. V koči v Grohotu pod Raduho smo povečali število skupnih ležišč in izboljšali prostore za oskrbnika. Letos februarja pa jo je podrl snežni plaz (o tem smo v Planinskem vestniku podrobneje poročali, op. ur.).

Skrb za koče pa je povzročila, da ostaja manj časa za druge dejavnosti. Menili smo, da bomo letos in v prihodnje lahko dali več poudarka izletništvu, a tega zopet

zaradi podrte koče ne bomo mogli uresničiti.

Izlete sicer prirejamo vsako leto, letos pa smo manj uspešni. Program pohodov in tur dobijo planinci ob plačilu članarine na začetku leta.

Veliko pozornost posvečamo tudi vzgoji mladih kadrov. Vključili smo se v akciji Ciciban-planinec in Pionir-planinec. Mentorici na osnovni šoli sta zelo prizadevni. Tudi mladinski odsek je aktiven, čeprav njegova dejavnost občasno zamre. Vsako leto prirejajo šolo v naravi in širijo orientacijsko dejavnost. Na Peci imajo mladinci svojo kočo, ki so jo letos temeljito uredili. Leta 1983 so na Peci in Raduhi organizirali mednarodni tabor mladih planincev.

Alpinizem pa je po letu 1979, ko so se trije mežiški alpinisti smrtno ponesrečili v pogorju Mont Blanca, zamrl in ga bo treba spet spodbuditi.«

NOVA KOČA V GROHOTU NI LE STVAR DRUŠTVA

— *Največja težava sedaj je podrta koča v Grohotu. Kaj nameravate storiti?*

»Upravni odbor je sklenil, da v Grohotu znova postavimo planinsko kočo. V septembru bodo mladinci z udarniškiimi akcijami popravili ruševine in shranili gradbeni les (intervju z Mirkom Mlakarjem je nastal konec avgusta, op. ur.). Posteljnino so že prej rešili izpod podrtije.

V Planinskem društvu Mežica menimo, da nova koča ni le stvar našega društva, saj bi zanj predstavljala prevelik strošek (okrog 90 milijonov dinarjev). Odločili smo se, da ne bomo zgradili velike koče, ampak manjšo, ki jo bo mogoče kasneje dograjevati.

V septembru bomo imeli sestanek s predstavniki skupščine občine, delovnih organizacij in predstavniki ZTKO, kjer se bomo pogovorili o načinu zbiranja denarja za kočo. Menimo, da naj bi ga prispevali Planinska zveza Slovenije, občina, Zveza telesnokulturnih organizacij, delovne organizacije v regiji in planinska društva. Letos moramo pridobiti tudi gradbeno dokumentacijo.«

— *Kaj menite o vlogi meddruštvenega odbora in o sodelovanju s sosednjimi društvi?*

ZA SAMOSTOJNO VARNO HOJO V GORE

PLANINSKO ŠOLO, KI JO VSAKO LETO PRIREJA KOMISIJA ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE PRI PZS, BI MORAL DOKONČATI VSAKDO, KI HODI V GORE ALI SE BO NAMENIL PLANINARITI

MARINKA KOŽELJ-STEPIC

Že nekaj let organizira odbor planinske šole pri komisiji za vzgojo in izobraževanje, ki deluje pri PZS, odprto planinsko šolo. Namenjena je vsem, ki žele osvojiti spretnosti in znanja za samostojno in varno hojo v gore, ne glede na starost in spol ali pripadnost planinskemu društvu.

Doslej je bila taka odprta planinska šola izvedena dvakrat, in sicer v Poštarskem domu na Vrščicu. Absolventi so bili prvič pretežno mladina, drugič pa je bila skupina mešana. Nato je bilo dve leti prijav bolj malo in je šola odpadla.

Letos je bilo prijav rekordno, kar 21. Torej je bil razlog več za izvedbo planinske šole. Celoten program je potekal na Planini pri Jezeru, v lepem novem domu, v Fužinarskih planinah. V tem domu in njegovi okolici so možnosti za izvedbo take šole naravnost idealne. Za teoretični pouk je na razpolago posebna soba, zvečer je elektrika, kar daje možnost uporabe avdiovizualnih pripomočkov. Zlasti je prijetna okolica, saj lahko izbiramo ture tako, da zadovoljimo željam po vseh težavnostnih stopnjah — od »nedolžnih sprehodov« do Planine Laz ali do Koče pri sedmerih Triglavskih jezerih prek Prodov do zahtevnega vzpona na 2390 metrov visoki Debeli vrh.

»Zamisel o meddruštvenem odboru je dobra, vendar še ni v celoti uresničena. Menim, da bodo aktivnosti glede gradnje kočice pod Raduhu potekale predvsem prek tega telesa.

Sodelovanje s sosednjimi društvi je slabo. Tudi srečanja koroških planincev so slabo obiskana, nanje kljub vabilom ne pridejo niti uradni predstavniki društev.«

ZAKAJ UPAD ŠTEVILA ČLANSTVA?

— Leta 1980 ste imeli 1496 članov, lani pa le še 1086. Kaj je vzrok upada in kaj boste storili, da preprečite nadaljnje zmanjševanje števila članstva?

»Pomemben razlog je zvišanje članarine. Že pred leti smo se odločili, da člani, starejši od 70 let, plačajo le del članarine (obvezni prispevek za PZS). Zdaj bo verjetno treba starostno mejo znižati na 60 let. Vendar moram opozoriti, da člani planinskega društva štejemo pač glede na prodane znamkice, kar pa je odvisno predvsem od prizadevanosti pobiralca članarine. Našim članom »nudimo« izlete, vsako leto sledi občnemu zboru kulturni program s plesom, najbolj pa se je ljudem prijeljubil — sedaj že tradicionalni — pustni ples s srečelovom. V Mežici imamo tudi pisarno planinskega društva, kjer lahko člani dobijo vse informacije o izletih, se tam zanje prijavljajo ali pa včlanjajo v društvo.«

— Dne 24. avgusta ste na Pikovem odprli prenovljeno postojanko in tako proslavili

60. obletnico obstoja društva, hkrati pa je tam bilo tudi srečanje koroških planincev. Kako je bilo?

»Zbralo se je izredno veliko ljudi, tako da so pojedli vseh 500 enolončnic in pečene prašiča. Priredili smo srečelov in prodali 1500 srečk. Prizadevnim planiniskim delavcem smo podelili priznanja: 20 plaket kralja Matjaža, 15 plaket PD Mežica, 35 pohval in 18 častnih znakov PZS. Mislim, da se bo kočica na Pikovem ljudem zelo prijelubila. Vse planince vabimo, da jo obišejo.«

A. Č.

ZA ODPRAVO NA JUŽNO ANAPURNO SO DAROVALI

Dopolnjujemo seznam sponzorjev za žensko odpravo na Južno Anapurno (objavljen v 8. št. PV, 1986): Iskra IEZE, tozđ SEM; Astra DORO, Izola; Petrol, DO Zemeljski plin; Iskra Avtoelektrika; Zavod za zdravstveno varstvo Slovenije; planinska društva: Onger — Trzin, Planinac — Kranj in Dob pri Hrastniku.

Napake so nastale po pomoti in zaradi zakasnitve v knjiženju.

Vsem, ki so odpravo podprli, se še enkrat najlepše zahvaljujemo.

Alpinističnemu odseku PD Ljubljana Matica pa javno dajemo na znanje, da je našo odpravo finančno podprlo kar 38 planinskih društev, v glavnem majhnih. V odpravi sta sodelovali dve alpinistki, članci AO PD Ljubljana Matica. Vsa matična društva udeleženk odprave so le-te podprla z največjimi vsotami, kar so jih premogla, le blagajna PD Ljubljana Matica je ostala zaprtá ...

Udeleženke odprave na Južno Anapurno

Jezero na Planini pri Jezeru — čudovita pokrajina nad Bohinjem, v nadmorski višini 1450 metrov. Tod je komisija za vzgojo in izobraževanje, ki deluje pri PZS, letos julija priredila planinsko šolo za odrasle.
Posnetek: Mirko Kunšič

Zbrali so se 20. julija 1986 ob 15. uri, vendar jih je prišlo le deset. Trije so se opravičili prejšnji dan po telefonu, eden je zaradi obveznosti prišel dva dni kasneje. Zakaj ni bilo ostalih, ki so bili prijavljeni, ostaja nerešena uganka.

Skupina je bila majhna, a dokaj homogena, tako po zanimanju kot po starosti. Povprečna starost je bila prek 44 let. Dan kasneje sta se šoli pridružila še dva nadobudna planinca, ki sta bila s starši in brati na dopustu v domu na Planini pri Jezeru.

Tako je v soboto opravilo preizkus znanja 13 kandidatov — vsi zelo uspešno. Izvedene so bile štiri ture; sicer bi prvi težko rekli tura, saj je bila namenjena medsebojnemu spoznavanju ter oceni kondicijske sposobnosti; potekala je le do Dednega polja. Druga je vodila čez Viševnik do Črnega jezera, nato do Koče pri sedmerih Triglavskih jezerih in čez Prode nazaj na Planino pri Jezeru. Tretja tura je bila že nekoliko daljša in zahtevnejša in je udeležence vodila prek Dednega polja za Tičarico in Zelnarico na Hribarice, nato na Prehodavce, odtod pa po dolini Sedmerih jezer do kočice in nato čez Štapce in prek Ovčarije nazaj na Planino pri Jezeru. Na koncu, ko so bili tečajniki že dobro telesno pripravljene ter so obdelali že skoraj vse teme planinske šole, so se odpravili še na zadnjo turo, ki jih je vodila na Debeli vrh. Pot je vodila čez Planino Laz na Lazoviški preval, nato pa po brezpotju proti vrhu. Pot ni niti markirana niti nadelana, temveč je označena z možici. Tik pred vrhom se je treba spustiti v škrbino in nato iti dalje. Čeprav so prejšnje popoldne vsi dobro obvladali vozle, je tu pred škrbino vsak imel probleme, kako bi se navezal z najlonskim vozlom.

Na koncu je pogovor z absolventi nakazal naslednje smernice: Take planinske šole so potrebne in jo bodo udeleženci tople priporočali prijateljem in znancem, kajti ni malo ljudi, ki v zrelih letih začnejo planinariti in nimajo še nobenih izkušenj. Udeleženci menijo, da je skupina deset do dvanajst ljudi ravno prav velika za prijeten potek šole, tako pri teoretičnem kot pri praktičnem delu in turah. Priznali so tudi, da si ob prijavi niso niti najmanj predstavljali, da bodo teden dni dopusta preživeli tako prijetno. Poleg »strogega« šolskega dela je bilo tu še dosti družabnosti tudi ob tabornem ognju.

V odprti planinski šoli so sodelovali kot predavatelji in instruktorji Božo Jordan, Ernest Stoklas, Florjan Terčelj in Franček Vogelink. Vodja celotne odprte planinske šole pa je bila Marinka Koželj-Stepic, sicer vodja odbora planinske šole pri KVIZ PZS.

PORTRET PLANINCA

NAŠ POGOVOR S TONETOM SVETINO — BORCEM, PLANINCEM, LOVCEM, PISATELJEM, KIPARJEM

»KO PLEZAŠ, SE MORAŠ S STENO SPOJITI TUDI DUŠEVNO!«

»BISTVENO JE BITI V HRIBIH; VRHOVI, PLEZARIJA SO VZPOREDNA STVAR.«

Ko sva deževnega dne stopila v dnevno sobo v njegovi hiši, utesnjeni med druge hiške v ozki ulici na Bledu — mimo hiške teče potok Jezernica, sva kar obstala: levo in desno skulpture, plastike — vse iz kovine, upodabljajo pa naravo ali motiv iz narodnoosvobodilnega boja, v desnem — drugem delu sobe ognjišče, ob stenah police z gorami knjig, albumov in zvezkov, na stenah Jakijeve slike.

»Najprej kožè, potlej se bomo menili!« je odločno pričel Tone Svetina, borec, planinec, lovec, pisatelj, kipar, avtor Ukane in Stene, tvorec spomenika Triglavski diviziji na Pokljuki.

Sedli smo k nizki mizici. Ko nam je pisateljeva sestra Milka prinesla kavico, se je utrgalo kot plaz: iz Toneta so misli kar vrele, magnetofon je snemal, snemal — za poldrugo uro traku je nastalo tegale zapisa.

Dajal je videz človeka, ki se ne ustavlja pred ničemer, osebnost, ki je vajena hoditi po neutrtih poteh.

Svetina. 600 let nazaj so ugotavljali rod s tem priimkom in vsi predniki Toneta Svetine so bili tesno povezani z naravo, z lovom. Bili so Blejci, Gorenjci. Vežejo se tudi s Prešerni, saj je mati Franceta Prešerna — Mina — izhajala iz družine Svetinovih prednikov.

Tone se je rodil 15. novembra 1925 na Bledu. Že triletnega je oče, ki je bil lovski čuvaj, nesel na Jelovico v nahrbtniku.

»Pri petnajstih letih sem že dobro poznal veliki gozd — Jelovico, Pokljuko in hribe širokega okoliša,« je povedal Tone. »Takrat se je pričela vojna. Menda bi Ukane nikoli ne napisal, ko bi ne živel v najožji soseščini z okupatorskim štabom, poveljstvom na Bledu. Tako pa sem opazoval njihovo obnašanje, ko so hodili s hajk. In ker smo domačini imeli zveze s partizani, se mi je v občutljivo zavest pubertetnika vtisnilo marsikaj, kar sem opisal v svojem romanu.«

Mobilizirali so ga v delovno skupino in poslali v Nemčijo. Tam so ga vzeli v vojsko, in ko bi moral na fronto, je iz Münchna po-

begnil in odšel v partizane. To je bilo leta 1943.

»Jelovico sem poznal, bila mi je domača, saj sem jo bil z očetom velikokrat prehodil. Tako nisem imel nobenih težav s privajanjem na partizansko življenje. Že po dveh mesecih so me sprejeli v partijo, po petih mesecih pa sem postal komisar čete. Kot ostrostrelec sem imel dobro kondicijo; v gozdu se je bilo treba znati — gozda pa smo bili najbolj navajeni kmečki fantje in lovci.«

Po osvoboditvi je bil Tone komisar KNOJ-a za območje Tolmina. Tako je spet nešteto krat prehodil poti in lovske steze Trente

Tone Svetina: »Tudi skala ima svoj obraz.«

in triglavskega pogorja. Po nekaj letih pa se je vrnil na Bled. Oženil se je in soproga Vera je postala njegova spremljevalka povsod: bila je z njim na lovu na gamsa, na gorskih pohodih, pa na plezariji. Žal je ni več; umrla je pred tremi leti. Tone je bil deset let glavni in odgovorni urednik revije Lovec. Preden pa je postal »človek svobodnega poklica«, je delal kot načelnik personalnega oddelka v gozdarstvu Slovenije.

KOT DA BI SE VSE ZAČENJALO V TRENTI

Na prvi vzpon na Triglav se je odpravil z dekletom iz Trente. »Morala sva prespati v stari italijanski kasarni Morbegni,« se je spominjal. »Bila je jesen. Zapadlo je precej snega. Hrumeli so plazovi. Štiri dni sva bila brez hrane. A prišla sva na Triglav in nazaj.«

Povzpeli se na Triglav si je želel že prej, a želja se mu je izpolnila šele po osvoboditvi, leta 1945. Na očaka se je povzpел iz Trente.

»Trenta ima na moje življenje največji vpliv,« je razglabljal Tone.

ZAKAJ TRENTA?

»Že desetletja imamo v Trenti ekskluziven klub — Lovci zlatoroga. Klub šteje 25 članov, trentarskih lovcev. Namen kluba pa ni 'jaga', ampak gojiti tradicijo Trente, tradicijo gorskih vodnikov in lovcev. Trentarski klub lovcev zlatoroga je sprožil misel o zaščiti narave, o sprejetju zakona o Triglavskem narodnem parku. Skrb kluba je tudi vzgoja mladega rodu — predstavnikov slavnih Trentarjev.«

DVAJSET KNJIG V DESETIH JEZIKIH

Literarna pot Toneta Svetine, planinca, gornika, lovca (sam pravi: »Na vse, kar leze in gre po dveh ali štirih!«) je neločljivo zvezana z njegovo ljubeznijo do gozda, gora, narave — velikega gozda in velike gore, v kateri je odraščal in kjer je dozoreval. Nič čudnega, če je na njegovo ljubezen vezan tudi prvi literarni poskus. Črtico Nesreča v Triglavski steni je leta 1951 objavil Planinski vestnik. Odtlej do danes je nastalo dvajset obsežnih literarnih del, ki so jih ne le večkrat ponatisnili, temveč prevedli tudi v deset evropskih jezikov. V kratkem bo izšlo iz tiska tudi zadnje njegovo delo, peti del Ukane.

GORE — BRANIK

V času po letu 1945, ko je Tone domoval v gorah od Krna do Triglava, je spoznal, kakšen je slovenski človek. Zajeden v borne njive je pripravljen ščititi vsako ped svoje zemlje. Zato Tone pravi: »Gore so branik temu človeku. Čeprav so se tujci hudo zaganjali v Slovence in jim odvzeli veliko sveta, se je vendar naš rod v gorah prijel in tu tudi ostal. V gorah je človek povezan z naravo, je skromen in mu je malo — dovolj. Sodobnemu človeku pa je tudi veliko — premalo. Slovenci smo narod z mehko, a veliko dušo, odprti v svet.«

Eden takih Trentarjev je bil Komac. Preštel si je že prek 90 let, v gore ni mogel več drugače kot z daljnogledom, a živel je z gorami. Ko je tako posedal z daljnogledom v rokah in z mislijo pri gamsih na skalnih robovih, je prijateljem govoril: »Ta belo čakam.« Tako je ta živi drobec zgodovine kar 15 let čakal »ta belo« (smrt), ki naj bi prišla nekje z gora. In koliko je vedel povedati o Kugyju, Čopu in lovcih, ki jih je bil vodil!

PRIJATELJI IN PLANINSKI VESTNIK

Literarni prvenec Toneta Svetine Lov za belim gamsom je nastal v Trenti. Njegovi pisateljski začetki pa so povezani s Planinskim vestnikom. Takrat je revijo urejeval Tine Orel, ki je prvi Tonetov prispevek objavil leta 1951 z naslovom Nesreča v Triglavski steni.

Tone pravi: »K pisanju so me spodbujali prijatelji Tine Orel, Tone Bučer in Joža Čop. Tako so nastali še Špikova sled, Lovčeva hči, Orlova gnezda in slednjic Ukana.«

V HRIBIH IŠČEŠ SAMEGA SEBE

Ko se je spominjal preteklih let, se je Svetina nasmehnil: »Ukvarjal sem se tudi s športom: plaval sem, streljal, sabljal, boksal... Trenerji so nas gonili in gledali na stoparico. Takrat sem se zavedel, da je to samo manipulacija s človekom. Nehal sem tekmovati zaradi prestiža. Podobno je tudi s planinstvom. Meni niso pomembni čas, v katerem kaj dosežeš, število vrhov in njih višina, klasificiranje težavnosti... Pomembno je doživljati sozvočje duše z goro; da to sozvočje dosežeš, moraš vedeti marsikaj. Stena se upira tistemu, ki jo hoče premagati, in ko plezaš, se moraš spojiti z njo tudi duševno, postati moraš del nje — vse druge misli v tem nimajo prostora. Če popustiš drugim mislim le

NAVEZA TREH RODOV

SKUPAJ SMO ŠTELI 129 LET, VENDAR NISMO BILI STARI 43 LET VSAK — RAZPON MED NAJMLAJŠO IN NAJSTAREJŠIM JE ZNAŠAL KAR SLABIH SEDEM DESETLETIJ (GLEJ KONEC ZAPISA)

JANEZ BROJAN st.

Vnujinja me je že večkrat prosila, da bi rada šla prek Severne triglavske stene, rekoč — vedno koga pelješ, pojdi še z menoj. Vedno ko sva se namenila iti, je prišlo kaj vmes, da nisva šla. No, za mojo osemdesetletnico pa mi pravi, sedaj pa le pojdiva. Tako smo se zmenili, ker je tudi sin Janez rekel, da bi šel in bi šli vsi trije skupaj. Zgovorjeno — ure-

jeno. Zmenili smo se, da gremo v soboto, 2. avgusta.

Ura je pol šestih, ko že brzi naš konjiček po cesti proti Peričniku, hitro smo pred Aljaževim domom v Vratih. Še nekaj minut, in že se ustavimo na majhni ravnici v Bukovju, kjer pustimo avto. Kako smo postali komod! Včasih smo morali to pot

za trenutek, si izgubljen. Če pa si dovolj občutljiv, spojen s skalo, tedaj imaš moč občutiti, kdaj se bo oprimek odlomil. No, Jožu Čopu se ni odlomil noben oprimek: skalo je tako globoko duševno občutil, da se sploh ni ogrožal. Ko obvladaš sebe in situacijo, postaneš močnejši. To je tisti del alpinizma, ki vpliva na psiho, tisti del, ki človeka vedno znova postavi na noge. Družba in tehnika človeka trgata na koščke in človek išče prostor, kjer se bo duševno očistil in se našel. V naravi, v gorah — tam se najde.«

DOŽIVLJANJE NARAVE

»Naravo mora človek znati doživljati,« je prizadeto razlagal Tone. »Vendar človeka tega ne naučijo — naša vzgoja je napačna. Kaj bi — recimo — rekli o vodi? Bilo bi — denimo — prav, če bi otroke peljali k reki in jim rekli: 'To je reka.' Otroci bi vanjo pomočili prste, nato bi vodo zajemali v prgišča, lahko bi se vode napili, reko prebredli, pa preplavali — in šele nato zvedeli, da je to H₂O. Ne pa nasprotno.

Prav tako je z drugimi stvarmi, pa tudi s planinstvom. Naredili smo veliko planinskih poti, zavetišč, koč, ljudem smo gore približali. Sedaj pa je treba ljudi naučiti gore doživljati. V njih doživljati rastlinstvo, živali, vodo, skalo, jasnino in ujmo.«

Tone pravi, da ga žene v hribe njihov estetski videz. V Julijcih ni dostopnega vrha, ki bi ga ne bil preplezal. Pri plezanju sta se najbolje ujela s Čopovim Jožem. V gorah bi ga lahko srečali tudi z Marjanom Perkom, Janezom Jerovškom ali z Emilom Herlecem. Ali je bil odmev teh poti Svetinova Stena? Nedvomno.

Zimski vzponi na Triglav, Prisank, Razor, Krn, nočne ture v svetu dolgih senc in pošastnih oblik — vse to je polnilo zakladnico pisatelja in kiparja. Razglabljanja o razosebljanju, bivanju na eksistenčnem robu, pa meditacija, združevanje z naravo — vse to daje človeku njegovega kova videz guruja, vzhodnjaškega modreca.

UMETNOST — DEL NARAVE

Pisec Tone Svetina se je z enako vnemo, agresivnostjo in močjo v slovenski kulturni javnosti uveljavil tudi kot kipar — avtor svojevrstnih plastik, sestavljenih iz ostankov in drobcov orožarskega arzenala iz prve svetovne vojne, v oblikah in vsebinah, ki naj otipljivo, neposredno kot tudi oblikovalsko in idejno spominjajo na vojne absurde, nesmisle medčloveškega klanja. Plo-dovit, kot je, je postavil številne javne spomenike in tudi v gorah neredko najdemo njegove skulpture. Zadnje njegovo večje delo je spomenik Triglavski diviziji, ki so ga odkrili na Pokljuki 19. julija letos. Mar ni to surov poseg v harmonično sozvočje narave — gore, gozda? Trdi, da ne — tudi stvaritve duha, umetnosti so del narave in njenega kozmopolitstva.

Tak je Tone Svetina, ki pri svojih 61 letih kaže videz moža, polnega energije. In kadarkoli le utegne, jo še vedno mahne v gore — kot planinec ali kot lovec. To potrjujejo njegove sklepne besede: »Zame so gore kot balzam.«

Milan Cilenšek,
Marlen Premšak

TUDI FRANCE, SIMONA IN EDVARD SO BILI NA NAJVIŠJI TOČKI DOMOVINE

UVIDEL SEM, DA JE SLEPI ČLOVEK ZMOŽEN VIDETI IN DOŽIVETI VELIKO VEČ KOT NORMALNO VIDEČI, KI HODI NAOBKROG — Z ZAPRTIMI OČMI

VINKO COLARIČ

Deževna julijska sobota se počasi izteka — pol desetih je že. Nekoliko utrujen se počasi odpravljam k počitku, v mislih načrtujem, kaj vse bom postoril jutri. Zaradi slabega vremena sem se za ta konec tedna namenil postoriti tisto domače delo, pri katerem sem vedno v zaostanku, saj ga med tednom zaposleni ljudje sproti ne utegnemo opraviti.

Vtem pa zazvoni telefon. Brane je in nekam turobno mu zveni glas, ko mi pove, da se je Viliju smrtno ponesrečil njegov brat pri delu na Kokrskem sedlu. In nadaljuje: »Vili je trenutno še v Vratih in je o dogodku že obveščen. Seveda pa ne bo mogel voditi zastavljenega izleta invalidov, zato te prosim, da ga zamenjaš.«

Skoraj že zaspane možgane skušam čimprej aktivirati. Seveda ga bom zamenjal, saj sem prvotno tudi sam nameraval z njimi, celo izredni dopust so mi že odobrili. Ker pa je bilo tokrat dovolj drugih vodnikov in tudi preveč dela v službi, sem se kasneje

prepešačiti v obe smeri, danes pa bi se najraje vozili že kar na vrhove.

Hitro se odpravimo naprej proti Pragu. Erika seveda naprej, kot bi se bala, da si midva ne bi premislila in se vrnila. Tako pa morava za njo. Pot do Praga dobro pozna, saj so stalno na snegu pod steno, kjer imajo treninge alpskega smučanja. Je namreč tudi dobra smučarka v slalomu in ima precej odlikovanj, zlatih in srebrnih pokalov. Kar hitro smo pod Pragom, kjer dohitimo skupino planincev iz Škofje Loke. Ona jih hoče kar prehiteti, pa jo s sinom komaj zadrživa, rekoč, naj hodi počasi, da se ne utruji, saj je pot še dolga in tudi stena za začetek ni tako lahka.

Do vrha Spodnjega Praga smo hodili za njimi, nato smo šli naprej. Kar hitro smo bili pri vstopu v steno. Erika nekoliko osuplo pogleda v Prag in naju vpraša, mar gremo tu gor. Praviva ji, da ni nič hudega, samo paziti mora, kako kam stopi in se prime. Ati jo hitro naveže. Ura je bila pol osmih, ko on že vstopi. Z vrha vstopa jo varuje, jaz pa grem takoj za njo, da ji povem, kam naj stopi in za kaj naj se prime. Hitro smo na vrhu vstopa ter plezamo naprej do pod Belih plati. Tam se pet minut ustavimo, nato zopet naprej. Ona hodi boljše, kot sva mislila in pričakovala. Sem in tja, kjer je bilo malo težje ali pa je bil prestop le previsok, ji porečem, naj nekoliko potegne ali manj vleče. Hodila sta tako hitro, da sem ostal kar nekaj metrov zadaj.

Ura je bila tričetrt na deveto, ko smo bili že nad črnim in mokrim kaminom, ki pa je

bil na rampi popolnoma suh. Včasih smo tu rekli »pri možicu«. Ko pa sta šla Miha Potočnik z ženko Hildo na poročno potovanje prek stene, so jima pot tu zašranjali — od takrat je kraj dobil ime »na rampi«. Nekaj minut postanka in zopet naprej. Šli pa smo najprej po široki polici proti Srednji Nemški smeri na rob nad Vagnerjevo grapo. Tam se je kar mimogrede podpisala na gladki plošči. Od tam gremo nazaj do grape, čeznjo in po Zlatorogovih policah do ustoličenja, kjer je seveda splezala na skalo, podobno prestolu.

Od tam gremo po robu na vrh vzhodnega turna in prek njega na sedlo in na plošče na poti na Kredarico. Do tja smo hodili dve uri in tričetrt. Tu smo počivali kako uro in pomalicali. Ona naju sili, da bi se povzpeli še na vrh Triglava, pa ji praviva, da bo preveč v enem dnevu gor in dol, saj je pot do Vrat v taki vročini še dolga. Na vrhu Triglava pa je tudi že bila dvakrat in bo lahko še dostikrat, če bo hotela. Tako je bila tudi ona zadovoljna. Pravi še, samo da bomo kmalu še šli — tedaj do vrha Triglava.

Polagoma se odpravimo na pot proti dolini čez Prag. Sonce neusmiljeno pripeka, hodili pa smo kar hitro. V eni in pol ure smo že v dolini ob Bistrici. Kar prilegla se je ohladitev s hladno vodo. Ob trinajstih smo bili zopet pri konjičku, ki nas je odpeljal nazaj proti domu.

Turo smo opravili 2. avgusta 1986 tile:

oče — Janez Brojan, 80 let;

sin — Janez Brojan, 38 let;

vnukinja — Erika Brojan, 11 let.

temu izletu odpovedal. Sedaj pa je treba iti in zato ni več kaj premišljevati. Z Branetom se dogovoriva le še o tem, da me v ponedeljek zjutraj v Indosu opraviči. Vse povem še Tatjani, da mi pripravi popotnico, in na hitro pregledam sicer vedno pripravljeno opremo.

SIMONA, EDVARD IN FRANCE

Z avtom sem ob sedmih zjutraj že v Vratih in po kratkem iskanju skupine že poslušam kratko Vilijevo poročilo o načrtovani turi. Po zajtrku se ločimo: Vili s sinom domov, nas šesterica pa proti Triglavu. Trije planinci — stoodstotni invalidi — in trije vodniki. Prvič se spoprijemam s tako nalogo in nisem si še popolnoma gotov, kako jo bom izpeljal. Zato med hojo proti poti čez Prag, ki se nekaj časa le rahlo vzpenja, počasi spoznavam vse tri: Simono, Edvarda in Franceta. Res se jim vidi, da so kar vajeni hoje, a v take višine niso zašli še nikoli. Posebno pozorno spremljam slepega Franceta, ki ga njegov sotovariš Edvard po ravnem kar lepo vodi, saj sta skupaj že veliko prehodila. Ko pa se približamo prvemu snežišču, ga prevzame Janez.

Pomalem še vedno rosi, a smo kljub temu bolj mokri od potu kot od dežja. Razgled se počasi zapira, saj z vsakim korakom v strmino lezemo tudi vse bolj v oblak. Kmalu pridemo do prvih klinov in France in Edvard ugotovita, da jima popotni palici tu ne bosta več rabili. Bolj varno se nam zdi, če oponašamo štirinožce, vzravnamo se spet na lepi stezi. Nekaj minut oddiha — in že gremo naprej.

»NE POZABI NA PRAVILO TREH OPRIJEMNIH TOČK!«

Še vedno hodim spredaj, za menoj Edvard in Simona, Janez in Jože pa vodita in varujeta Franceta. Opažam, da ima France včasih težave po nepotrebem zaradi tega, ker ne ve, koga bi poslušal, ko mu kar dva dajeta navodila. Prav tedaj pridemo do Spodnjega Praga, kjer si spet malo oddahnemo. Tu se skoraj brez besed sporazumemo o nadaljnji hoji in vsak vodnik se posveti svojemu varovancu. Francetu razlagam: »Sva pred skoraj navpično skalno steno. Pot po njej navzgor je omogočena in obenem varovana s klini, ki so nameščeni v skalo v taki razdalji, da se jih lahko varno oprijemljemo z rokami. In ne pozabi na pravilo treh oprijemnih točk!«

Dvignem se naprej za dober meter in mu povem, kam naj stopi in kje bo našel naslednji klin. »U, hudika,« mu uide, »tule gre pa kar zares!« Potolažim ga, da klini odlično držijo in se nima česa bati, saj bom vsako njegovo stopinjo natančno spremljal. Sicer pa je tale stena le začetek in take poti bo do vrha Triglava še veliko. Zato se naj z njo kar sprizajni, če pa ne bo šlo, se bomo veliko lažje vrnili sedaj, ko smo še nizko, kot pa z Malega Triglava.

Po nekaj začetnih težavah se France privadi in ugotovi, da se v skali kar dobro počuti. Tudi Janez in Jože pravita, da njuna varovanca lezeta kot mačka, in nekolikanj napeto ozračje se kmalu spet spremeni v dobro voljo in veselje nad vsakim preplezanim metrom. Seveda pa je pazljivost na prvem mestu in France pravočasno zve za vse ovire, ki jih sproti premagujemo. Le kakšni občutki ga prevzemajo, ko mu pripovedujem: »Na levi je strmina — skoraj prepad, na desni pa strma skala. Pot je tu široka le štirideset centimetrov, vendar je zavarovana z jekleno vrvo, pritrjeno v steno; le trdno se je primil!«

PRAG SMO PREMAGALI — IMENITNA ENOLONČNICA V STANIČEVI

In že smo pod Pragom. Tu ponovno slede natančna navodila in opozorilo, kako se bomo malo pod vrhom te skale morali splaziti pod nekakšno streho, pri čemer nas bodo malce ovirali nahrbtniki. Tudi ta ovira je srečno za nami, kmalu smo že pri studenčku, kjer si spet malce oddahnemo.

Časa je še dovolj, zato gremo najprej do Staničevega doma. Po dvajsetih minutah smo na prvem cilju — vsi zadovoljni in niti ne hudo utrujeni. Pogled na uro mi pove, da smo za vso pot iz Vrat potrebovali šest ur, kar za tako ekipo sploh ni slabo.

PRISRČEN SPREJEM NA KREDARICI

Po nekaj čajih in imenitni enolončnici pa nas že vleče naprej — radi bi se čimprej »razkomodili« na Kredarici. Odpravimo se po poti čez Rž — in tu se po malem začenja poznati utrujenost. Za pot, ki bi jo sicer prehodili v dobri uri, smo potrebovali kar celi dve uri. Zato smo bili toliko bolj veseli pristrčnega sprejema oskrbnikov Triglavskega doma na Kredarici, ki nam povesta, da so nas pričakovali že včeraj. Ker pa je tudi pri njih ves dan deževalo, se niso čudili, ker nas ni bilo.

Pogovor je vse bolj živ, saj smo se medtem še dodatno okrepčali s hrano iz nahrbtnikov. Med drugim družno pojemo nekaj kosov pečenega zajca, da bi nam jutri bolje šlo

navkreber. Zavest, da nam danes ni treba nikamor več kot do postelje, nas poleg vseh dobrot in tople peči še dodatno greje. Spat se odpravimo kar precej pozno, vendar z dobrimi obeti za izboljšanje vremena.

Jutro naslednjega dne pa se pokaže skoraj tako kot prejšnji dan, le za spoznanje svetleje je. Za menoj prihajajo v jedilnico vsi ostali. Prva sta Janez in Jože, zato takoj sledi posvet o današnji turi. Navkljub megli, v katero smo zaviti, se odločimo iti na vrh Triglava, še zlasti, ko za spodbudo omenim, da je mene na prvem vzponu pred veliko leti spremljal sneg.

»BOM ZMOGEL — NE BOM?«

Dodatne težave pa nastopijo, ko vstaneta Edvard in France. Nista spala najbolje, zato mi France zaupa svoj dvom o sposobnosti za današnji vzpon. Ves je nekam trd, pravi, in je že zadovoljen, da je prišel na Kredarico, in ni nujno, da bi za vsako ceno rinil na vrh.

»Da bi koga kam silil, mi niti na kraj pameti ne pade,« mu povem po kratkem premisleku. »Vendar kljub temu predlagam, da gremo ven in se počasi sprehodiva proti Triglavu. Kmalu se bova razmigala in ogrela, in če boš takrat še razpoložen, se bova kratkoma vrnila in počakala na jutri, ko bo lepše vreme. Ali pa se bomo vsi skupaj odločili kako drugače.«

S tem predlogom se je France takoj strinjal in kmalu odrineva kar pred drugimi, saj naju bodo ostali tako kmalu dohiteli.

In spet se popolnoma osredotočim na pot. Zamislim si, da bi moral pet korakov prehoditi z zaprtimi očmi in kaj bi si moral zapomniti o sami poti. In vse te posebnosti natanko sporočam Francetu, ki se vzpenja odlično, kar mi daje vedeti, da je njegova utrujenost bolj namišljena.

NA MALEM TRIGLAVU JE POSIJALO SONCE

»Tu je prvi klin,« potolčem obenj s prstanom, da rahlo zazveni, in France takoj seže v pravo smer in se ga krepko oprime. In tako vsakega naslednjega, le izjemoma ga moram prijeti za roko. Po dvajsetih minutah vprašam, ali se počuti že bolje, ali pa greva nazaj. »Nikakor,« pravi. »Sedaj se že veliko bolje počutim in bilo bi mi žal, če bi bil ostal v domu. Utrujenost me je popolnoma minila. Če bi odtod streljali s topom proti Planiki, v katero smer bi morala gledati cev? In v katero smer je vrh Triglava in kje Kredarica?« si skuša ustvariti sliko nekaj kasneje, ko mu povem, da se megla mestoma razgrinja. »Kaj res sije sonce?« me spet vpraša, še preden mi uspe, da mu to povem sam. »Res. In sedaj sva že na vrhu Malega Triglava in razgled se vse bolj razgrinja. Na desni iz oblakov že pogleduje Škratica.«

Medtem naju prehitujejo planinci, ki so se nekaj za nama odpravili iz koč, tudi naši dve navezi Janez in Edvard ter Jože in Simona naju dobita. Vsi smo veseli, da se je vreme res popravilo, in morala je poskočila v višino Triglava. Sedaj smo si vse bolj gotovi, da bomo kmalu na težko pričakovanem cilju.

Vendar je poti še lep kos in na grebenu kar krepko brije. Treba je paziti na vsak korak in se dobro oprijemati jeklene varovalne vrvi, ki je tu gori vsa ovita v led — ponoči je moralo biti kar nekaj stopinj pod ničlo. Ta led prizadene predvsem mene, ki imam rokavice varno spravljene v nahrbtniku na Kredarici.

»Na kateri strani je sedaj prepad?« me zdrami iz premišljanja France. »Na obeh, le da te na levi loči od njega jeklena vrv, na desni pa dober meter poti: toda to velja le za nadaljnjih šest korakov, tam se pot že zoži in potlej spet lepo razširi. Razmere se zelo hitro spreminjajo,« mu spet razlagam kar med hojo, in počasi se vrh bliža vse bolj in bolj.

PRESREČNI OB ALJAŽEVEM STOLPU

Po dveh urah končno stopiva na vrh in se oprimeva jeklenega Aljaževega stolpa. France kar ne more verjeti, da mu je res uspelo. Ko mu čestitam za prvi vzpon na našo najvišjo goro, me od sreče kar objame. Planincev je tu zbranih že kar precej — veliko je tujcev — in od teh sva dodatno nagrajena z aplavzom. Tako nikomur ni treba razlagati, česa išče slepi človek na vrhu Triglava.

Seveda potem sledi razgledovanje po vrhovih vse naokoli. In seveda slikanje za spomin, kateremu se pridružita na njuno prošnjo še dva mlada planinca iz Kopra, ki sta bolj mislila na drugo opremo kot na fotoaparata, ko sta se odpravljala od doma.

Počasi pa je kljub odličnemu razpoloženju treba misliti na vrnitev, ki se je je France vso pot najbolj bal. A kot se kmalu nato izkaže, popolnoma neupravičeno, saj gre navzdol celo precej lažje. Prava sprostitvev pa pride šele v domu na Kredarici — razpoloženje je kar praznično. Krepko se podpremo z jedjo in pijačo za nadaljnjo pot

DVOJE SONC NA MOZIRSKIH PLANINAH

PD MOZIRJE JE LETOŠNJI DAN PLANINCEV PRIPRAVILO VEČ KOT IMENITNO, K IZJEMNEMU RAZPOLOŽENJU PA JE SVOJE PRISPEVALO TUDI ČUDOVITO VREME

Ko je že kazalo, da bo letošnji, osemnajsti dan planincev potekal v znamenju slabega vremena, celo dežja, se je v nedeljo, 14. septembra, naredil tako lep dan, kakršnega zares ni pričakoval nihče. Že res, da je rahla koprena zastirala pogled na Savinjsko, Zadrečko in Šaleško dolino — pač tisto najlepše, kar ponujajo planincem Mozirske planine in Golte, toda na Mozirskih planinah se je 14. septembra kljub temu znašlo kar dvoje žarečih sonc: eno na nebu, drugo v srcih šest tisoč planincev, kolikor jih je prišlo na svoj vsakoletni praznik ob neuradnem sklepu planinske sezone.

Prav zares: prireditelji letošnjega slavlja — člani Planinskega društva Mozirje skupaj s Planinsko zvezo Slovenije, združeno delo in obrtniki mozirske občine in še kdo — so bili tudi letos priče tako pristrčne slovesnosti, kakršno znajo ustvariti samo planinci. Dolenjec je objel Korošca, Ljubljančan se je gromko pozdravil s

Prekmurcem, begunjski (ali točneje: rodinski) Jaka Čop se je poljubil s planinskim prijateljem iz Maribora, Primorec je padel v objem planincu iz Notranjske.

Planinsko društvo Mozirje je sila imenitno pripravilo letošnje srečanje planincev. Ker se je slavje časovno ujemalo s praznikom občine Mozirje in 90-letnico Mozirske koče, ki so jo prenovljeno odprli teden dni predtem, je bilo slavje ob dnevu planincev še bolj svečano.

Slavnost je pričel tajnik PD Mozirje Martin Aubrecht, nato pa je spregovoril predsednik društva Franci Steiner, ki je dejal:

»Častita družba! Zbrali smo se danes, da slovesno otvorimo drugo planinsko kočo Savinjske podružnice in šesto vsega Slovenskega planinskega društva, namreč Mozirsko kočo, imenovano po narodnem trgu Mozirju. Tako je 5. oktobra 1896 ob otvoritvi prve Mozirske koče na Golčki planini, kot pravi kronist, pozdravil navzoče načelnik Savinjske podružnice SPD, nadučitelj Fran Kocbek. In Planinska zveza Slovenije je organizacijo letošnjega dneva planincev zaupala Planinskemu društvu Mozirje prav zaradi jubileja, ki ga slavi Mozirska koča.

Dovolite mi, da z iskrenim veseljem danes pozdravim vse, ki ste prišli sem gor. Vse, ki ljubite hribe, njihovo romantiko in skrivnostno privlačnost. Prišli smo, da proslavimo častitljivih devetdeset let te naše koče. Prišli smo, da s ponosom in s hvaležnostjo v srcih sklonimo glave ob spominu na ljudi, ki so tod delali za svetle

in se poslovimo od prijaznih oskrbnikov. Namenili smo se še do Vodnikove koče na Velem polju — pot do tja nas vodi čez Kalvarijo in Konjsko sedlo. Tu je steza razen nekaj skalnih skokov in prehodov spet širša in France tu hodi za menoj zelo svoboden, kot sam pravi. Drži se me le še za palico.

NA VELEM POLJU PODOŽIVLJANJE CELOTNE POTI

Na Velem polju nas sprejmeta prijazni oskrbnici Angelca in Tilka in postrežba je tudi tu odlična, ničesar nam ne manjka. Vsi razgreti se pogovarjamo pozno v večer in znova podoživljamo prestane napore. Najbolj vesel je Edvard, ki naš vzpon ocenjuje za pravcati podvig in nas vodnike povzdiguje v oblake, čeprav si tega ne zasluži. Najbolj zaslužen za ta uspeh je v prvi vrsti vsak posameznik zase. Saj nikogar nismo nosili. Zjutraj pa slovo, ki je po opravljeni turi vedno kar težko, tokrat še posebno. Po dveh dneh naporne poti, ki smo jo vsak po svoje popestrili s prijetnimi trenutki, nas je hoja združila in postali smo kar pravi prijatelji. Francetu, ki se mi zahvaljuje za varno vodenje, odkrito priznam, da je bila tudi zame ta tura veliko doživetje. Uvidel sem, da je zmožen slepi človek videti in doživeti veliko več kot normalno videči, ki hodi naokrog — kot pravimo — z zaprtimi očmi.

Zato na svidenje, France, na Storžiču, ki je tvoja naslednja velika želja!

6000 PLANINCEV NA MOZIRSKIH PLANINAH

Na svečanosti ob dnevu planincev, ki je vsako leto nekaj sklep planinske sezone, se je letos zbralo 6000 planincev, od teh jih je gondolska žičnica prepeljala 1500, 4500 pa jih je prišlo peš ali z avtobusi — ti so peljali do Planinske Ravne, odkoder so imeli udeleženci do prireditvenega prostora pol ure peš hoje. Na slavlju so se znašli planinci iz domala vseh slovenskih krajev, prišli pa so tudi iz drugih socialističnih republik in iz zamejstva.

ideale, se zanje borili in tudi izgubljali življenja zanje.

Častitljivih devetdeset let! Dovolite, da vas opominim, da je bila prva kočja odprta 5. oktobra 1896, da je bila leta 1925 močno povečana in leta 1929 postavljena dodatna kočja. 5. avgusta 1942 je bila požgana in že 6. septembra 1947 odprta na tem mestu nova kočja; žal jo je požar 10. julija 1950 uničil, a že 8. septembra 1951 je bila postavljena nova, ki je leta 1969 obnovljena in povečana.

Moj pokojni gimnazijski ravnatelj in prijatelj, profesor Tine Orel, je zapisal: »Pri vseh gradnjah je zmagoval delovni polet, pokazala se je resnična delovna vnema, požrtvovalnost in smisel za prostovoljno, neplačano delo, ne samo pri odbornikih, marveč tudi pri celi vrsti članov. V Mo-

zirski koči je zazidanih mnogo naporov, razočaranj, pa tudi veselja in navdušenja za planinsko stvar.«

Da, dosti naporov, ki smo jih tudi pri obnovi zmagovali z veseljem in navdušenjem in smehom, v dežju in vročini, v mrazu in snegu. Kolikokrat nam je naš pokojni član in neumorni delavec, garač in prijatelj Tone Sever dejal: »Dajmo, fantje, z ekrazitom in božjo pomočjo se naredi vse!« Delo na Mozirski nam je postalo način življenja in življenje samo, edino pravo delo, edina glasba in pesem, edino veselje in žalost, edina strast in odpoved. Hvala vam vsem za vse!

Naj sklenem z besedami dr. Frischaufa izpred devetdeset let: »Vrlim Mozirjanom dela novo zavetišče veliko čast. S to stavbo so pravi živo pokazali, kako zelo se zanimljejo za lepe težnje domačega društva, ter so z njo planinstvo svojega ozemlja jako podkrepili. To je tudi porok,

LETALČEV POZDRAV

Tik pred pričetkom slavlja je prireditveni prostor na Mozirskih planinah preletelo letalo celjskega Aerokluba. Letalec je zares drzno in z veliko mero znanja in spretnosti nekajkrat preletel planino Moravo, kjer je potekala osrednja slovesnost, ko pa se je znova pognal v višine, je izvajal pravcate vratolomne prvine — planincem je skorajda zastal dih.

BESEDE PODPREDSEDNICE SKUPŠČINE SLOVENIJE MARIJE VIČAR-ZUPANČIČ

»PLANINSTVO MORA BITI DELEŽNO ŠIRŠE DRUŽBENE PODPORE!«

»SMELI BI REČI, DA IMA DANAŠNJI ROD PLANINCEV SREČO, SAJ SO PIONIRSKO DELO V PLANINSTVU IN ALPINIZMU TEMELJITO OPRAVILI NARODNO ZAVEDNI MOŽJE ŽE V PREJŠNJEM STOLETJU.«

Drage planinke in planinci, tovariši in tovarišice!

Toplo pozdravljeni na 18. letnem srečanju planincev v prijaznem okolju Mozirskih planin, ki imajo svojo težko in slavno preteklost, imajo pa tudi lepe obete za prihodnost. Mozirske planine in svet okrog njih so tesno povezani z našim narodno-osvobodilnim bojem, z bitkami slavne XIV. divizije. Izrabimo priložnost, da v tem okolju na tem velikem zboru ob praznovanju dneva slovenskih planincev pozdravimo svoje prijatelje in znance, obnovimo stara znanstva in sklenemo nova, izmenjamo misli in izkušnje in se dogovorimo za nova srečanja.

Najprej pa, kot terja lep običaj, čestitajmo našim gostiteljem iz Mozirja ob visokem jubileju, 90. obletnici Planinskega društva Mozirje, in jim zaželimo uspešno delo tudi v prihodnje. Posebno se veselimo njihovih letošnjih uspehov, saj so premaga'i vrsto težav preteklega obdobja in ponovno odlično obnovili Mozirsko kočjo, ki so jo pionirji našega slovenskega planinstva v tem delu Slovenije postavili že pred 90 leti. S tem je planinsko gospodarstvo bogatejše, obogatili pa so tudi nas planince in vse, ki prihajajo v lepi svet Savinjskih Alp in njihovega sredogorja.

Naj izrečem našo skupno zahvalo občanom občine Mozirje, s tem pa tudi njihovim organizacijam združenega dela, samoupravnim interesom skupnostim, skupščini

ZAMUDA Z APLAVZOM

Osrednje slavje na planini Moravi naj bi se pričelo ob 11. uri. Pet minut čez enajsto uro je stopil na oder tajnik mozirskih planincev Martin Aubrecht in zaprosil številne planince, naj potrpe še 15 minut. »Pri žičnici je še kakih sto ljudi, ki bi prav tako želeli priti na naše slavje. Vljudno prosim navzoče planince, naj nam namerno zamudo blagohotno oprostite — želeli bi pač še počakati na zadnje udeležence.«

Tisoči planincev so Aubrechtov predlog pozdravili z aplavzom. Razumevanje prav po planinsko.

da bodo vedno pospeševali njegove ideje. Naj napravi Mozirska koča prijateljem prirode veliko veselje.

Še enkrat prav lep pozdrav vsem. Že im vam prijetno bivanje tu na Mozirski v ozračju, ki ga znamo ustvariti le planinci!«

Navzoče planince je pozdravil tudi župan občine Mozirje Tone Borštnik, nato pa je povzela besedo podpredsednica Skupščine SR Slovenije Marija Vičar-Zupančič (njen slavnostni govor objavljamo na drugem mestu).

Zatem se je zvrstil več kot odličen kulturni spored, v katerem so nastopili delavski pihalni orkester iz Zagorja pod vodstvom Vlada Kojnika, mešani in moški pevski zbor Enakost iz Mozirja pod vodstvom Antona Acmana, citrar Ivan Čuješ

občine, družbenopolitičnim organizacijam in vsem drugim, ki so prispevali k vnovični oživitvi koče. Vse priznanje pa zaslužijo planinci za velik prispevek v prostovoljnem delu, ki v skupni vrednosti obnovitvenih del znaša blizu štiri petine te vrednosti. Vemo, da mozirski planinci niso izjema, od nekdaj je bilo tako in je še danes, da planinska društva iz leta v leto obnavljajo in posodablajo obstoječe planinske domove, jih povečujejo in gradijo nove s skromnimi sredstvi in v veliki meri z rokami prostovoljcev-planincev in mladine.

Prav to, da pretežni del nalog v planinstvu opravijo člani planinskih društev prostovoljno, je značilnost pri delovanju planinske organizacije, je odlika, ki je prav danes ne moremo in ne smemo prezreti. Celo več, postavljamo jo lahko za zgled mnogim drugim društvenim dejavnostim.

ŠTEVILČNOST, KAKOVOST, RAZNOVRSTNOST PLANINSKE ORGANIZACIJE

Planinke in planinci!

Kljub temu da sami o sebi in o svojem delu ter težavah, s katerimi se spopadamo, precej vemo, naj ob prazniku planincev le razgrnemo nekaj tistih dejstev, ki govorijo o številčnosti, kvaliteti in raznovrst-

iz Slovenj Gradca in citrar Tone Mlačnik iz Luč s pevci Jožetom Mlačnikom ter Francijem in Ivanom Pančurjem — vsi štirje tvorijo Lučki kvartet, najbolj pa so užgale pionirke z osnovne šole II. grupe odredov iz Mozirja z ritmičnima točkama. Režiserka in povezovalka celotnega programa, ki je trajal debelo uro, Judita Marolt je zares lahko ponosna na opravljeno delo.

Po kulturnem programu so planinci občudovali mojstrovine gojiteljev psov — članov mozirskega kinološkega društva, zatem pa je veselo planinsko rajanje ob zvokih ansambla Šaleški fatje trajalo daleč v popoldan. Menda ni treba posebej poudarjati, da so prireditelji tudi poskrbeli, da ni bil nihče ne lačen ne žejen, na voljo pa so bili tudi spominki, razglednice, posebni pisemski ovitki, klobuki z emblemi PD Mozirje, značke dneva planincev in Mozirske koče, posebni žig in planinska literatura, na Mozirskih planinah pa je delovala tudi posebna pošta 63330 Mozirje.

Marija Vičar-Zupančič: »Vključeni v dejavnost Socialistične zveze so planinci tudi borci za ohranitev naravnih in z delom pridobljenih vrednot visokogorskega in drugega gorskega sveta.«

»LOKALNI DEJAVNIKI SO PRIKAZALI SVOJE SPECIFIČNE PRVINE«

Po končanem kulturnem programu ob letošnjem dnevu planincev smo se pogovorili s sedmimi udeleženci oziroma organizatorji slavlja. Zapraskali smo jih za oceno o letošnjem dnevu, kaj menijo o organizaciji prireditve, katerih podobnih slavljev so se že udeležili in kam jih je letos vodila pot v gore.

Takole so povedali:

BOŽO JORDAN, 55 let, diplomirani inženir fizike, zaposlen na Srednji tehniški šoli maršala Tita v Celju, član PD Polzela: »Razen na slavlju dveh dnevov planincev sem doslej bil na vseh. Ker pa sem tokrat pomagal organizatorjem, ni-

sem videl kulturnega programa, zato ga ne morem oceniti. Pred slavljem sem namreč z ženo prehodil pot od Rečice ob Savinji prek planine Stol na Medvedjak ter čez vrh Smrekovec nad Mozirskimi

planinami prišel na prireditveni prostor; hodila sva 3,5 ure. Hotel sem namreč ugotoviti, kako je pot urejena in markirana. A ne glede na to, da nisem videl kultur-

SLOVENSKA HIMNA

Mnogi planinci ne vedo ali pa so pozabili, da je slovenska narodna himna pesem Davorina Jenka na besedilo Simona Jenka — Naprej, zastave Slave. Ko so namreč zagorski godbeniki intonirali državno himno Hej, Slovani, so vsi planinci takoj vstali; takoj zatem je pihalni orkester zaigral pesem Naprej, zastave Slave — navzoči so posedli; očitno se niso zavedali, da je treba vstati tudi ob igranju narodnostne himne. Pričakujemo, da se to na naslednjem dnevu planincev ne bo več pripetilo.

nosti dejavnosti planinske organizacije, o njeni navzočnosti v slovenskem in jugoslovanskem družbenem prostoru pa tudi njeni navzočnosti v zamejstvu in širje.

Mogoče bi smeli reči, da ima današnji rod planincev srečo, saj so pionirsko delo v planinstvu in alpinizmu temeljito opravili narodno zavedno moške že v prejšnjem stoletju. Takrat, v 90. letih prejšnjega stoletja, je v hudem raznarodovalnem obdobju slovensko planinstvo predvsem pomenilo simbol upanja, svobode in narodove samobitnosti, še več, dejansko je predstavljalo odpor proti osvajalskim namenom tujcev, v ta odpor pa se je vključila množica ljubiteljev gora in narodno zavednih Slovencev. Tudi ves nadaljnji razvoj planinstva je globoko prežet z zgodovinskim bojem našega naroda za nacionalno in socialno svobodo, z narodnoosvobodilnim bojem. Iz tega je nastajala nova kvaliteta: Slovensko planinsko društvo oziroma Planinska zveza Slovenije se je razrasla, dejavnosti so se razvevale, slovenski alpinisti so zavzeli vidno mesto v svetu. Tako so bili postavljeni čvrsti temelji za obstoj danes ene najbolj množičnih telesnokulturnih organizacij, temelji dejavnosti, ki daleč presega okvir planinske organizacije. Če vse to pomeni srečo na eni strani, pa na drugi strani delo preteklih generacij

pomeni tudi veliko odgovornost sedanje in prihajajoče generacije. Ni lahko obdržati mesto, ki sta ga slovensko in jugoslovansko planinstvo ter alpinizem v svetu že pridobila; še težje je držati korak z razvojem.

VČLANJENA LE SLABA ČETRTINA LJUDI, KI SPADAJO MED PLANINCE

Odgovornost je velika, naloge ogromne. Kako jih rešuje več kot stotisočlanska planinska organizacija danes, kako jih bo reševala jutri? Brez zadrege lahko ugotovimo, da zelo odgovorno, z velikim prizadevanjem vrste zaslužnih društvenih delavcev in funkcionarjev, z velikim deležem prostovoljnega dela številnih članov iz 180 društev ter tudi z znatnim razumevanjem delavcev v delovnih organizacijah in s podporo vrste družbenih dejavnikov. Organizacija je razvejana, tudi članstvo je številno — pa vendar, po nekaterih ocenah je v društvu včlanjena le slaba četrtnina tistih, ki spadajo med planince, saj so prevzeli navade organiziranih planincev, redno zahajajo v gore, deležni pa so tudi vseh »uslug« planinskih društev. Naj opozorim le na nekatere: markirane poti, planinske karte in vodniki, planinske kočice, gorska reševalna služba itd. Seveda ni

nega programa, sodim, da je prireditev imenitno uspela — mozirski planinci so se v vse delo do kraja zagrizli. Želim le še, da bi bile Mozirske planine po končanem slavlju zopet čiste, kot so bile poprej. Letos sem bil na Jalovcu in Krnu, prehodil Posavsko hribovje in Pohorje; želim se povzpeti še na Ponco. V hribih sem vsako nedeljo. Cilj sploh ni bistven, pomembna je hoja — da nekaj narediš zase in za planinstvo.«

NEVENKA ŽLEBNIK, 35 let, administrativna tehničarka v Elektronabavi Ljubljana, članica PD Saturnus v Ljubljani: »To je že dvanajsti dan planincev, ki se ga udeležujem. Moram poudariti, da je bil današnji program najlepši od vseh,

najbolj pa so mi ugajale pionirke z dežniki — bile so že tako prikupne, da jih je bilo več kot veselje gledati. Letos sem bila na Olimpu — in to je bila moja edina visokogorska tura. Sicer pa sem se udeležila tabora ljubljanskih planincev na Veliki planini, bila pa tudi na Zavarčarjevem vrhu na Kozjaku. Kam me bo letos še potegnilo — tega ta hip še ne bi mogla reči.

mogoče računati, da bi čez noč bistveno povečali ali celo podvojili članstvo, kazalo pa bi vendar pritegniti vse tiste, s katerimi se pogosto srečujemo v gorah, jih navdušiti za članstvo in za aktivno delovanje v planinskih društvih. V društvu organizirani planinci smo zainteresirani, da se vključujejo vedno novi člani, saj smo prepričani, da dolgoletna, načrtna vzgoja znotraj planinskih društev daje rezultate. To se kaže tudi v tem, kako je poskrbljeno za poti v gorskem svetu, za varovanje planinskega cvetja in rastlinja ter živalskega sveta, odseva v urejenosti planinskih domov, v dobri organizaciji gorske reševalne službe itd.

Z vsem pa seveda še nismo zadovoljni. V gore sicer zahaja vedno več ljudi, v planinskih domovih in kočah so letos imeli polovico več gostov kot lani in za tretjino več nočitev. Vse več obiskovalcev pa tudi bolj obremenjuje gorski svet. Posamezniki, med njimi so brez dvoma in žal tudi člani planinskih društev, svoje slabe navade iz doline prinesejo tudi v gore, nekateri odvržejo papir, plastiko, konzervo, steklenico kar na pot, ob pot, za kočo, bivak, drugi spet kričijo na ves glas, motijo druge planince v kočah pozno v noč, tudi cvetju ne prizanesajo. Planinci vsega tega ne odobravamo, temu se tudi vztrajno upiramo,

TUDI VOL NA ŽARU

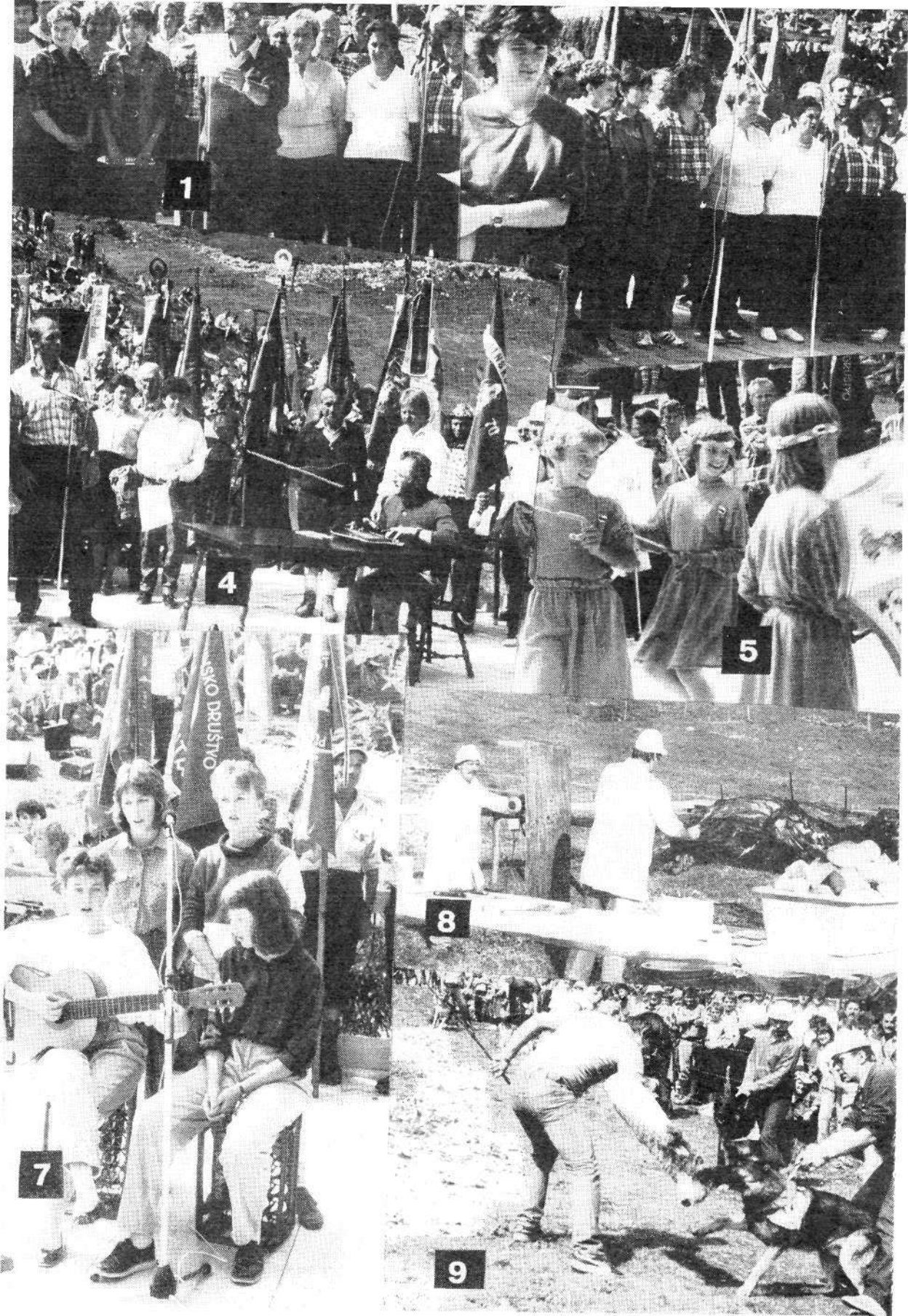
Prireditelji minulega slavlja ob dnevu planincev so skupaj z Rekreativsko-turističnim centrom Golte, mozirskimi delovnimi organizacijami in obrtniki poskrbeli tudi, da planinci niso bili ne lačni ne žejni. Cene so bile nekoliko nižje kot običajno. Tako so stali čevapčiči in golaž po 1000 dinarjev, pečeniče in enolončnica so bile po 800, porcija mesa z vola na ražnju je stala 1500 dinarjev. Pokalico, kokto, oro in liter statine so prodajali po 200 dinarjev, pivo je bilo po 350, vino po 1500, šilce žgane pljače po 200 dinarjev.

Vola so mesarji iz Kmetijskega kombinata Gornja Radgona pričeli peči že ob enih zjutraj. Da so 230-kilogramskega vola popolnoma spekli, so porabili tri kubike drv in 150 kilogramov oglja, zaboj s 25 steklenicami piva, 30 litrov olja in druge začimbe. Lahko zagotovimo, da je bilo meso zares okusno!

Pri Mozirski koči in na planini Morava je bilo skupno enajst stojnic: pri šestih so prodajali hrano in pljačo, pri petih spominke, značke, razglednice, planinsko literaturo. Seveda so bile hrana in pljača na voljo tudi v Mozirski koči in v četrte ure oddaljenem hotelu na Golte.

FOTOMONTAŽA NA NASLEDNJIH DVEH STRANEH PRIKAŽUJE:

1. Slavlje ob dnevu planincev '86 je pričel in pozdravil vse navzoče tajnik PD Mozirje Martin Aubrecht.
2. Mešani pevski zbor Enakost iz Mozirja je pod vodstvom Antona Acmana zapel pesem Slovenec sem.
3. Planinska mladež je razigrana in z velikim zanimanjem spremljala kulturni program, in da bi mladi planinci vse videli in slišali, so posedli kar na travo tik pred odrom.
4. Citarar Tone Mlačnik iz Luč je z Jožetom Mlačnikom ter Francijem in Ivanom Pančurjem zaigral in zapel — v veliko veselje vseh planincev. Na sredi (z listom v roki) stoji režiserka in povezovalka programa Judita Marolt.
5. »Tike-tike-tačke« — na to melodijo so z dežniki nastopile pionirke 3. in 4. razreda osnovne šole II. grupe odredov iz Mozirja. Bile so najprikupnejše, saj so jih gledalci nagradili z aplavzom že kar pri prvih korakih, zatem pa po taktu ploskali ves čas njihovega nastopa.
6. Na planini Moravi je delovala tudi pošta 63330 Mozirje — in kajpak je bil na voljo tudi posebni poštni žig ob dnevu planincev.
7. Učenke 8. razreda mozirske šole so s petjem in kitarско spremljavo z disko glasbo vnesle v program tiste ritme, ki jih današnja mladina najbolj ljubi.
8. Mesarji Kmetijskega kombinata Gornja Radgona so na ražnju pekli vola že vse od ene ure po polnoči. Ob devetih zjutraj so bile prve porcije nared.
9. Posebna atrakcija za tisoče planincev je bil nastop šolanjih psov. Deset članov Kinološkega društva Mozirje je prikazalo, česa so se pod njihovim vodstvom naučili njihovi štirinožni kosmatinci.
10. Franjo Zupančič — nepogrešljivi gost na dnevih planincev in podobnih množičnih planinskih srečanjih: prodajal je vodnike, zemljevide in vsakovrstne druge planinske priročnike.
11. In seveda tudi plesa ni manjkalo. Ob zvokih ansambla Saleški fantje so se planinci vrteli vse tja do poznih popoldanskih ur.

1

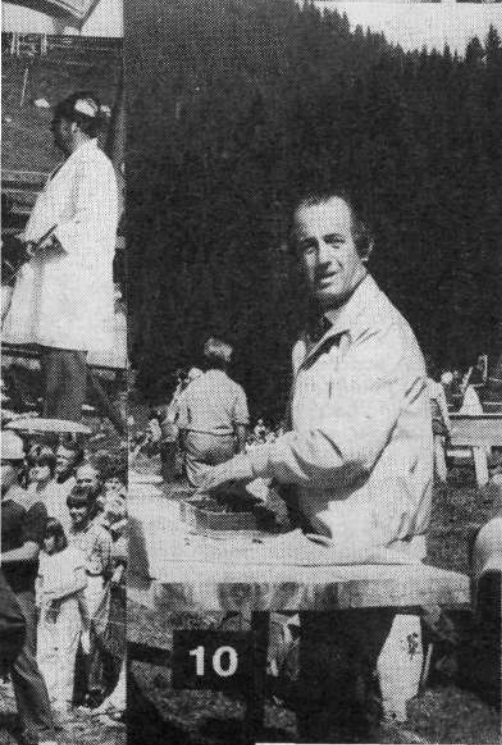
4

5

8

7

9

*Utrinki z dneva planincev '86
na Mozirskih planinah*

36 PRAPOROV

Nepozaben je bil pogled s poti od zgoraj postaje žičnice na Golte proti Mozirski koči na planino Moravo, kjer je potekalo slavlje ob 18. dnevu planincev. Ves travnik na Moravi in obe pobočji — jugovzhodno (pod njim je bil oder) in severozahodno — povsod je bilo živahno, pestre barve planinskih oblačil in nahrbtnikov so ustvarjale še dodaten mik. Oder je oklepalo 36 praporščakov, ki so držali prapore 35 planinskih društev in pa Planinske zveze Slovenije.

Na vsak način pa za letos še nimam name-
nati datil slovesa goram.«

BRANE STERMEC-
KI, 26 let, miličnik
Postaje milice Mozirje: »Tu zgoraj sem po službeni dolžnosti. Do zdaj — do 13. ure — problemov ni bilo, upam, da jih ne bo tudi naprej — do konca prireditve. Ljudje so očitno zadovoljni in dobre

volje, in prav je tako, zato so tudi prišli sem. Na Planinski Ravni, do koder so pripeljali avtobusi, sem videl tudi veliko starejših občanov, vmes tudi invalide. Menim,

da se je z žičnico pripeljalo kakih 1400, 1500 ljudi, vseh udeležencev pa je menda pet, šest tisoč. Kulturnega programa si nisem mogel ogledati, ker sem bil v službi. Tudi jaz rad planinarim — v gore hodim že več let. Letos sem bil na Lisci, Golici in Okrešlju ter prehodil lep del Savinjske planinske poti.«

MARINA SABBA
MARGON, 54 let,
uradnica, zaposlena
pri svojem možu, ki
ima v Trstu trgovino
z vrečami in emba-
lažo, članica SPD
Trst: »Ko sem se
pred 25 leti poro-
čila, mi je mož Ugo,
ki je podpredsednik
Slovenskega planin-
skega društva v

Trstu, izročil izkaznico društva. Tako sem postala planinka. Vse tukaj na Mozirskih planinah mi ugaja, program pa je sploh bil čudovit. Posebno mi je všeč, da je nastopilo toliko mladine. Zame je bil povsem nov nastop citrarjev: kar onemela sem in poslušala. In naj vam zaupam, da sem pri 'pasjem nastopu' navijala za vselej neubogljivega 'Lassieja'. A če berem Planinski vestnik? Ma oštja, berem ga, in to z velikim užitkom, že dolgo vrsto let sem z možem naročena nanj. Letos sem

tudi opozarjamo, in končno opravljajo planinci celo smetarsko službo za vsemi tistimi, ki onesnažujejo planine.

Planinci se zelo aktivno vključujejo v prizadevanja družbe za varovanje okolja. Že narava dejavnosti narekuje, da so neposreden dejavnik pri upravljanju in gospodarjenju v zavarovanih območjih, kot so Triglavski narodni park in drugi naravni spomeniki.

Vključeni v dejavnost Socialistične zveze pa so tudi borci za ohranitev naravnih in z delom pridobljenih vrednot visokogorskega in tudi ostalega gorskega sveta, borci za ohranitev gozdov in drugega rastlinstva, živalstva, naravnih biotopov ter kulturnih in zgodovinskih spomenikov. Ne zavzemajo se za rezervate, v katere naj ne bi posegal človek s svojimi primarnimi dejavnostmi; zavzemajo se za dejavnosti, ki omogočajo ljudem rekreacijo, počitek in oddih, vendar v obsegu, kot ga prostor v gorskem svetu dovoljuje. Zavzemajo se torej za kulturne odnos do žive in nežive narave.

SLOVENCISMO ZAGLEDANI V GORE

Tovarišice in tovariši!

Če smem uporabiti obrabljeno frazo, bi rekla, da smo Slovenci zagledani v svoje,

slovenske gore. Najbližje so nam, najhitreje pa tudi najceneje se lahko povzpnejo na dvatisočak. Julijske in Savinjske Alpe ter Karavanke že kar dobro poznamo. Vedno bolj množično pa se oziramo tudi v prelepe planine širom po Jugoslaviji. Pa tudi v drugem alpskem svetu, Dolomitih in drugod, nas je vedno več.

V drugih delih Jugoslavije planinstvo še ni tako razvito kot pri nas. Pa vendar, mnogo planinskih društev že utira pota planinstvu, v nekaterih gorstvih so dobre markirane poti, ustrezne možnosti za prenočevanje, vedno več je tudi povezovalnih poti, transverzal in podobno. Tudi več mednarodnih peš poti poteka prek naše domovine. Prav v teh dneh so marljivi gozdarji in planinci odprli del evropske peš poti E7, ki naj bi povezala tudi najlepše dele Jugoslavije z vzhodom in zahodom. Vse to je danes že na razpolago. Če bi slovenska planinska društva omogočala svojim članom, da spoznajo tudi gorski svet v drugih republikah in pa da se srečujejo s planinci drugih narodov in narodnosti Jugoslavije, bi s tem na svojevrsten način tudi prispevala k večjemu razmahu planinstva v Jugoslaviji pa tudi k drugačnemu vrednotenju bogastva, ki ga ima Jugoslavija v gorskem svetu. Tudi zaradi razvoja

bila na Koradi v Goriških Brdih, v Bavšici, Drežnici, desetič na Nanosu — podelili so mi zlato značko. Kam me bo letos še vodila pot, za zdaj ne vem.«

TOMAŽ BANOVEC, 47 let, diplomirani inženir geodezije, direktor Zavoda SRS za statistiko, član PD Železničar Ljubljana, predsednik Planinske zveze Slovenije: »Prireditelvi mi izredno uga-ja — njena kompozicija je zelo dobra, lokalni dejavniki so

prikazali svoje specifične elemente. Prav program je dokaz, da je v Mozirju tudi druga društvena dejavnost zelo dobro razvita — naj omenim samo nastop pevskih zborov. Nasploh je bilo celotno slavlje imenitno vkomponirano v prostor, kjer bi lahko še večkrat pripravili množična slavlja. Naj še poudarim, da sta prav danes — ob dnevu planincev — še dve pomembni množični prireditvi: srečanje planincev na tromeji in pa shod na Poreznu, 250 planincev iz Lesnine pa se je odpravilo na Triglav. Ob tej priložnosti odpirajo v Triglavskem domu na Kredarici preurejeno klet, v kateri je novih 20 ležišč. Sam sem letos imel izjemno lep planinski program: bil

»PRESELITE SE V MOZIRSKO!«

Najbolj zagnani člani PD Mozirje so v zadnjih dveh, treh letih domala ves prosti čas porabili na planini. Kajpada — Mozirsko kočjo so skoraj v celoti obnovili. Tako so 90-letno jubilatko, ki pa sploh ni stara, marveč vitka in elegantna kot mlada lepoticca, teden dni pred dnevom planincev slovesno odprli.

Na novinarski konferenci, ki so jo Mozirjani sklicali enajst dni pred dnevom planincev, je tajnik PD Mozirje Martin Aurbrecht dejal: »So nam naše žene povedale kratko in jasno, naj se kar preselimo v Mozirsko kočjo. Saj je skorajda res, da smo zamenjali svoje hišne številke — sedaj nosijo oznako Radegunda — v ta zaselek namreč spada Mozirska kočja...«

OSEMNAJSTIČ DAN PLANINCEV

Osemnajstkrat doslej so se slovenski planinci zbrali na praznovanju svojega dne. Prvo slavlje ob dnevu planincev je bilo leta 1969, in sicer na Bavškem Grintovcu, naslednja praznovanja pa so se zvrstila takole: leta 1970 na planini Razor nad Tolminom, leta 1971 v Kamniški Bistrici, leta 1972 na Završnici pod Stolom, leta 1973 v Bovcu, leta 1974 v Mežici, leta 1975 na Sviščakih pod Snežnikom, leta 1976 na Kalu nad Hrastnikom, leta 1977 v Gornjih Petrovcih na Goričkem, leta 1978 na Loki pod Raduho, leta 1979 na Boču, leta 1980 v Vratih pod Triglavom, leta 1981 na Krvavcu, leta 1982 na Lisci, leta 1983 na Zasipski planini v Krmi, leta 1984 pri Miklavžu na Gorjancih, leta 1985 na Rogli na Pohorju in letos, osemnajstič, pri Mozirski koči na Mozirskih planinah.

turizma, zaradi bogatejše ponudbe, ki se lahko meri z vsako drugo v svetu.

Jugoslavija ima veliko višinskega sveta nad 1000 metrov, to je za površino Slovenije in Makedonije skupaj, in velik del tega leži tik ob morju, ob čudovitih jezerih itd. Skratka, obravnavanje planinskih območij le z vidika socialnih vprašanj in planinstva zgolj kot romantične, vase zagledane dejavnosti, ne da bi videli tudi gospodarske prednosti, je kratkovidno.

KREPITEV PLANINSTVA V DRUGIH REPUBLIKAH

Povezanost interesov planinstva in turizma je nujnost, ki obeta boljše čase vsem. Tega bi se morali tembolj zavedati danes, ko bijemo bitko za boljši gmotni položaj družbe, za boljšo devizno bilanco, za stabilizacijo v gospodarstvu in družbi. Brez dvoma pa obstoji tudi povezanost interesov med planinskimi društvi v Sloveniji in na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini itd. In ni odvreči ideje, da bi tudi s sodelovanjem naših društev zrasel kak nov planinski dom v planinah Hrvatske, Bosne in Hercegovine oziroma v kaki drugi republiki ali avtonomni pokrajini. Izživ gotovo ni nov, od nas je odvisno, ali ga bomo preučili oziroma uresničili.

Tudi planinska društva so se znašla v kleščah ekonomskih zakonitosti. Vedno bolj se morajo odločati v skladu z ekonomsko upravičenostjo posameznega objekta in ponekod bo treba svoje želje in hotenja po večjem ali celo novem planinskem domu podrediti gospodarskemu računu. Družbeni dogovor naj bi tudi v tem pogledu dal oporo za smotno vlaganje v planinske domove. Tam pa, kjer lepi planinski domovi že stojijo, a nimajo dovolj obiskovalcev, se bodo morala društva potruditi, da bodo pripeljala goste tudi vanje. Vsaj ponekod je še veliko »skritih rezerv«, npr. v obsejnim pasu Karavank, kamor danes tujci ne morejo, kočje pa v najlepšem poletnem času samevajo, v območju Triglava, ko se na Kredarici tare ljudi, slabih 45 minut daleč v Staničevem domu pa bi lahko prevzeli tiste, ki so ostali brez primerne ležišča. Vse to je stvar dogovora med planinskimi društvi, stvar odgovornosti vseh, ki so povezani v Planinski zvezi Slovenije. Vase zaprto, vrtičarsko obnašanje mogoče lahko prinese trenuten učinek, dolgoročno pa ne prinaša napredka, nasprotno, zavira skladen razvoj planinstva.

Mogoče je že čas, da pričnemo razmišljati o tem, kako zagotoviti, da bi planinski domovi in kočje prinašali društvom vsaj tak

DAN PLANINCEV '87 NA ERMA- NOVCU?

Slavko Hribar, predsednik PD Sovodenj, je na Mozirskih planinah dejal, da njihovo društvo skupaj s PD Ziri in PD Gorenja vas kandidira za prireditelja dneva planincev '87. Če bi s kandidaturo uspeli, bi se slovenski gorniki zbrali prihodnje leto na 1026 metrov visokem Ermanovcu, vrhu na sredni med Gorenjo vasjo in Cerknim. Na njem so letos marljivo sovodenjski planinci odprli novo planinsko postojanko.

sem na Triglavu, Durmitorju, Magliču, z družino sem v 15 dneh opravil vrsto tur v gorah Jugoslavije.«

SLAVICA HORVAT, 33 let, konfekcijska delovodkinja v Tovarni perila Mura v Murski Soboti, članica PD Mura: »Dnevo planincev sem se pričela udeleževati, ko je bilo slavlje na Sviščakih pod Snežnikom — to je bilo leta 1975, vmes sem zaradi

bolezni manjkala samo enkrat — takrat so se planinci zbrali na Krvavcu. Prireditve in

dohodek, da bi z njim pokrivali stroške enostavne reprodukcije.

TUDI PLANINSTVO JE DEJAVNOST POSEBNEGA DRUŽBENEGA POMENA

Seveda pa ni možno vsega podrediti gospodarskemu računu, saj je planinstvo del tistih dejavnosti, ki so posebnega družbenega pomena in ki morajo biti deležne širše družbene podpore ter vzajemnega in solidarnega financiranja. Vzgojna, rekreativna, zdravstvena, moralna, naravovarstvena, obrambna in samozaščitna funkcija planinstva je tako pomembna kot druge družbene dejavnosti, saj pomembno prispeva k oblikovanju celovite osebnosti velike množice delovnih ljudi in mladine. Planinsko gibanje je danes globoko vкорeninjeno med delovnimi ljudmi, med mladimi in starejšimi. Zato ni razloga, da bi dvomili o sposobnosti, v samoupravnih odnosih moramo demokratično razvijati planinsko dejavnost in sploh vse, kar je z njo povezano, saj tudi s tem prispevamo k hitrejšemu socialističnemu razvoju naše družbe.

Planinke in planinci!

Iskreno vam čestitam ob današnjem prazniku, želim vsem veliko uspehov pri

sploh vse v zvezi s slavljem mi ugaja, le da se jaz ne znam tako lepo izraziti, da bi povedala, kako imenitno je vse; to potem doma ,spravim v red'. Sicer pa mi je najbolj ugajal nastop pionirk, medtem ko je dal prikaz dresure psov sploh svojevrsten pečat prireditvi. Bozezen mi je letos preprečila, da bi kaj več planinarila. Le Pohorje sem prehodila, in če bi to bilo mogoče, bi ga želela še enkrat.«

FRANCI STEINER, 42 let, sanitarni tehnik, vodja higiensko-epidemiološke službe v Zdravstvenem domu Mozirje, predsednik PD Mozirje: »Slavij ob dnevu planincev in 90-letnici Mozirske koče, kljub temu da smo prenovljeno postojanko

odprli teden dni prej, ne moremo ločevati. Pri prenovi koče in pripravi dneva planincev je bilo najbolj zagnanih kakih deset ljudi, kljub temu da je za to oboje dihala malone celotna občina Mozirje. Zelo zadovoljen sem tudi s kulturnim programom. Naj poudarim, da mi je bil pri celotnem delu desna roka Anton Sever, ki pa je po prvi seji prireditvenega odbora umrl za posledicami prometne nesreče. Zaradi dela pri prenavljanju Mozirske koče dve leti nisem bil nikjer v gorah — otroka sem poslal v kolonijo, jaz pa sem skupaj z drugimi člani društva delal. Sedaj si bom oddahnil: morda mi bo le uspelo, da bom še letos prehodil svojo priljubljeno pot: na Smrekovec in potlej na Raduho. Hodim, hodim in uživam.«

zahtevnem in odgovornem delu, želim pa vam tudi obilo lepih doživetij in srečnih trenutkov na naših pohodih v prelepi planinski svet. Naj ta pozdrav in naše skupne želje veljajo tudi planincem, ki dan planincev praznujejo na tromeji, Poreznu in v drugih lepih planinah Slovenije.

**Z dneva planincev '86
poroča v besedi in sliki
MILAN CILENŠEK**

OBRAZ V GORAH

POKLEPETALI SMO Z MLEKARJEM FERDINANDOM KORENOM

SIRARNA NA PLANINI ZAPRIKRAJ

ENAJSTO LETO JE FERDINAND KOREN, KMET IZ DREŽIŠKIH RAVEN, MLEKAR NA PLANINI ZAPRIKRAJ ● IZ STO LITROV MLEKA DOBI DEVET KILOGRAMOV SIRA, 4,5 KILE SKUTE IN 60 DO 70 DAG MASLA

Avtobus je priropotal do Kobarida, izstopili smo. Otvorjeni z nahrbtniki smo krenili proti Drežnici. Že od daleč nas je pozdravljala čudovita drežniška cerkev. Ob klepetu s prijaznimi domačini smo se hitro bližali lepim, s soncem obsijanin planinam, kamor nas je vodila vijugasta, makadamska cesta. In že smo prispeli v osrčje lepote — na planino Zaprikraj.

Cesta nas je pripeljala čisto do sirarne, ki jo obdaja osem ličnih planinskih hlevov. Pogled nam uide na gore, ki kakor obroč oklepajo Zaprikraj. Pogled na Krn je nepozaben, zlasti kadar je nebo kristalno čisto in se vrh smehlja v soncu. To pa seveda ni zmerom.

Razgreti od sonca smo stopili v sirarno, kjer nas je osvežil prijeten hlad. Gostoljubni pastirji so bili takoj pripravljeni na pogovor.

OD PASTIRJA DO SIRARJA

Glavni mlekar je 61-letni Ferdinand Koren, doma iz Drežniških Raven. Izhaja iz trdne kmečke družine in se že vse življenje ukvarja z zemljo in z živino. Je oče dveh hčera in dveh sinov. O svoji mladosti je povedal:

»Sem edini preživeli sin kmečke družine. Življenje je bilo težko. Opravi sem le pet razredov italijanske osnovne šole; delati je bilo treba. Med narodnoosvobodilnim bojem sem dve leti preživel v Italiji. Po vrnitvi domov sem se poročil. Imam kmetijo, redim 15 glav živine.

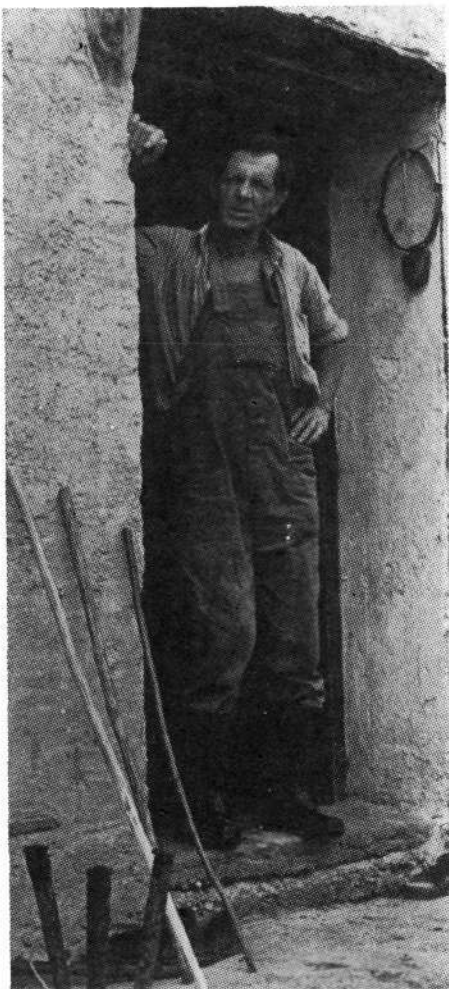
— Kdaj ste se pričeli ukvarjati s sirarstvom?

»To je bilo čisto naključno,« se z nasmehom spomni Ferdinand. *»Na planino Zaprikraj sem prišel, da bi tu pasel svojo živino. Kmalu sem dobil v oskrbo tudi živino od drugih. Namesto da bi mleko vozil v dolino, sem začel pridelovati sir. Tako se je začelo,«* pravi Ferdinand Koren, ki je bil takrat, pred enajstimi leti, ko je začel prihajati na Zaprikraj, popoln samouk. Radi mu verjamemo, da je sedaj izkušen sirar.

ODPASAČI, KOZARJI IN GLAVNI MLEKAR

— Kdaj se začne sezona?

»Živino priženemo na Zaprikraj sredi junija, tu ostane do konca septembra. Go-

Ferdinand Koren, ali kakor mu pravijo domačini — Nande, ni le glavni mlekar na planini Zaprikraj, marveč tudi predsednik pašne skupnosti v Drežnici in delegat v Skupščini SRS.

In to je celotna »sirarska« družina na planini Zaprikraj

spodarjev živine je 19, včasih tudi več; v povprečju ima vsak tri ali štiri krave. Od števila krav je tudi odvisno, koliko časa bo gospodar preživel na planini. Če imaš eno kravo, paseš štiri dni. Sicer sem na planini stalno samo jaz, pomagajo mi trije pastirji, ki se menjavajo. Tem pastirjem pravimo odpasači. Če bi bili tukaj ves čas, bi bili kozarji — teh mi nimamo. Jaz sem, kot veste, glavni mlekar. Sir delam sam, pastirji mi pomagajo pri drugih opravilih: pri čiščenju, pomivanju posode, molži in podobnem.« Zadovoljno še pristavi: »Dobro se razumemo in uspešno sodelujemo.«

— Koliko sira pridelate?

»Ja, približno 50 kilogramov sira na dan. Poleg tega še 25 kilogramov skute in tri kile masla. Iz sto litrov mleka dobimo devet kilogramov sira, 4,5 kile skute in 60 do 70 dag masla. Vse dni količine seveda niso enake, saj tudi količine mlaka vso sezono niso enake. Sir nato zori tri tedne. Ponj pridejo gospodarji krav, vsak vzame nekaj kolobarjev — več kot pol pripadajočega sira ne sme vzeti. Tega dobi v poplanu, po 70 dneh.«

— Od česa je najbolj odvisna uspešnost sezone?

»Letina je najbolj odvisna od količine in kakovosti mleka. Iz različnih vzrokov je lahko mleko tudi bolno. To ugotovimo, ko je mleko že v kotlu; prehitro se sesiri. Takoj moramo ukrepati in rešiti, kar se rešiti da.«

Sir, ki ga pridelajo na Zaprikraju, se imenuje tolminski sir. Sirarna je bila tukaj še pred prihodom Ferdinanda Korena, vendar

je bila pomanjkljivo opremljena. Po zadnjem popravilu leta 1980 so sedaj možnosti za delo zadovoljive. Ob sirarni imajo še bivalni prostor in skladišče za sir. Letos so dobili tudi enosmerni direktni tok in molzni stroj, ki jim zelo olajša delo. Kljub temu pa je njihov delavnik dolg in naporen. Vstajajo ob štirih, do enajstih sirijo, perejo sir ter pazijo na živino in jo urejajo. Letos so imeli 60 telic in 54 krav molznic. Živina se pase dvakrat dnevno, in sicer v petih čredinkah na okoliških planinah, tudi v Preddolini, ovce se pasejo kar same. Tudi v hlevih je treba mnogo postoriti. Prostega časa skorajda nimajo.

POLENTA IN PAŠTA

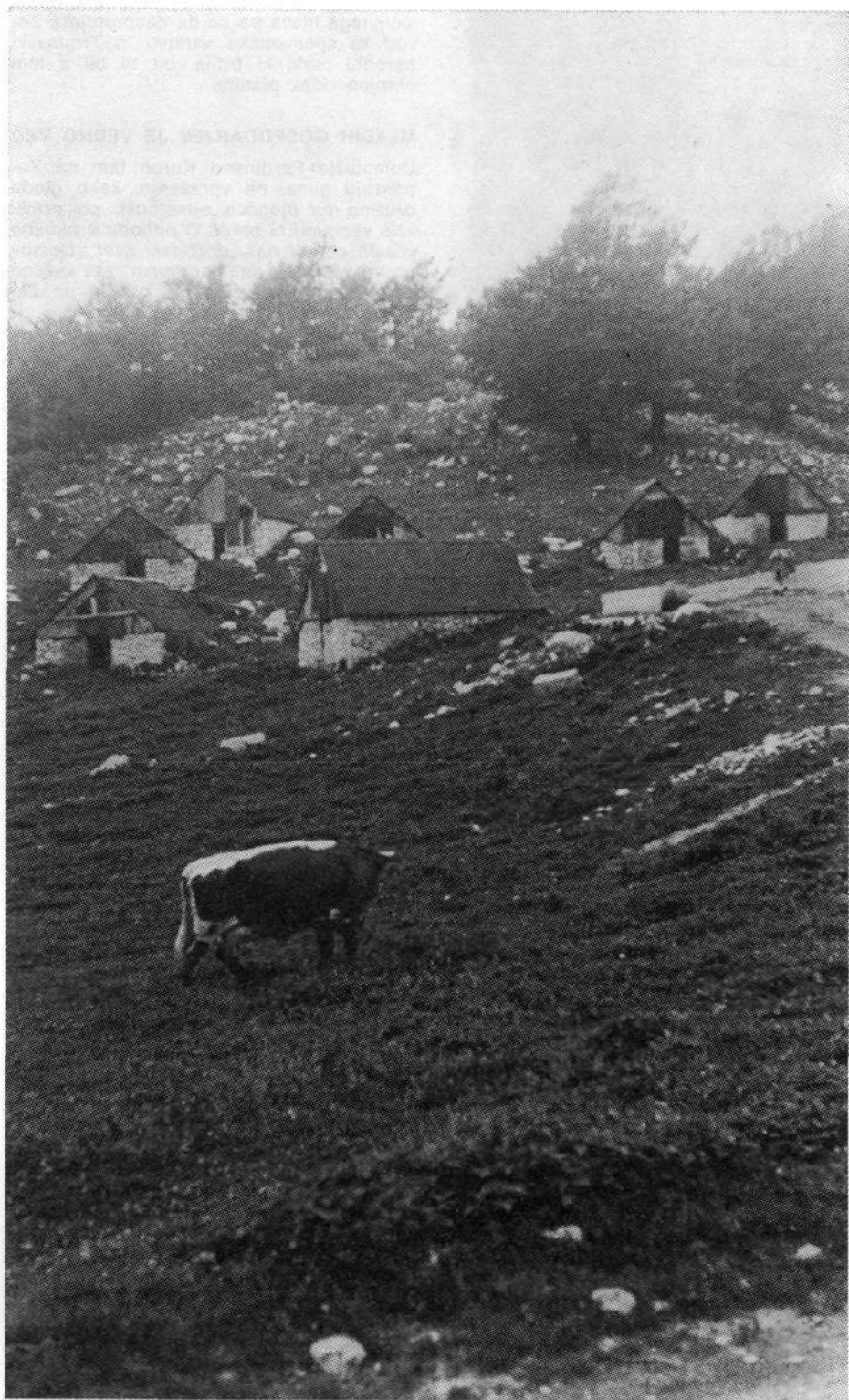
»Dolgčas mi ni nikoli,« nadaljuje Ferdinand Koren, »saj dela ne zmanjka. Tudi kuhamo si sami. Dobrodošle so ženske, ki skuhajo kaj namesto nas,« se namuzne in doda: Moški si pripravimo kar polento ali pašto.«

— Kaj se zgodi, če se kakšna žival poškoduje?

»Živina je zavarovana pri Zavarovalni skupnosti Triglav. Če se poškoduje ali pogine, dobimo določeno vsoto denarja. Kljub temu je škoda velika, še sreča, da teh primerov ni veliko.«

NOV HLEV IN ZAVOD ZA SPOMENIŠKO VARSTVO

V dolino se redko odpravijo, le kadar je lepo vreme. Tudi mleka ne odvažajo več

Planina Zapikraj pod Krnom — idila, ki je dokaz, da planšarstvo ne bo izumrlo

Na Zaprikraju goje tudi konje

tja, pred leti so ga, pa se ni splačalo. Mleko namreč odkupujejo po zelo nizkih cenah, sir pa so potem kupovali v trgovinah po mnogo višjih cenah. »Tu ni računa!« odločno pribije Koren, ki tam gori na Zaprikraju pravzaprav ničesar ne pogreša. Pač, želi si skupni hlev za živino, ki je sedaj razdeljena po več hlevih, kar delo zelo otežuje. Vsi so istega mnenja: molzišče in hlev bi morala biti skupna, tako tudi oni ne bi bili izpostavljeni vremenskim nevšečnostim. Gradnji takšnega

skupnega hleva pa bojda nasprotujeta Zavod za spomeniško varstvo in Triglavski narodni park, ki trdita, da bi bil s tem okrnjen videz planine.

MLADIH GOSPODARJEV JE VEDNO VEČ

Domotožja Ferdinand Koren tam na Zaprikraju nima, na vprašanje, kako gleda družina na njegovo odsotnost, pa pravi: »Ne vem, kaj bi rekel. O odhodu v planino včasih odloči naš 'družinski svet'. Domov grem večkrat, da poprimem za kakšno delo. Pa tudi družina me obišče na Zaprikraju.«

Ob koncu klepeta spregovorimo še o planinskem mladinskem delovnem taboru Triglav 1986, ki je letos potekal prav na Zaprikraju (o njem smo pisali v prejšnji številki Planinskega vestnika, op. ur.). Naš sogovornik je brigadirje pohvalil, saj so izkopali 1100 metrov kanala za napajališča in očistili nekaj hektarov pašnikov, ob boljši organizaciji pa bi lahko naredili še več. Veseli se tudi, da se mladi vračajo v hribe, po kmetijah je že veliko mladih gospodarjev. Mnogo mu pomagajo in nekateri so navdušeni nad sirarstvom.

Ob slovesu smo glavnega mlekarja povprašali še o načrtih za prihodnost. »Nobenih posebnih načrtov nimam,« pravi. »Zrediti nameravam pet žrebcev za vojsko. Ne premišljujem o prihodnosti. Čas bo prinesel svoje.«

Lepa je planina Zapirkraj, prijazni so ljudje na njej. Morda nas čas sem še kdaj zanese.

Špela Špilar in Mateja Nadrag,
posnetki Franc Koren

RAZŠIRJENA ZASAVSKA PLANINSKA POT

KAKO NA ŠMOHOR?

Planinski vestnik (1984, stran 336) in Delo (9. aprila 1984) sta objavila ob 25-letnici Zasavske planinske poti (Jurko: Zasavska planinska pot Kumrovec—Kum, odprta 1. maja 1960 na Kalu, Planinski vestnik 1961, stran 80), novico, da so pot razširili. Ena izmed točk je sedaj tudi Šmohor. Zal ta del poti ni zapisan v kakem planinskem vodniku.

Zadnjič, ko smo sodelovali pri izdelavi nove planinske karte Posavja, so mi zastavili tudi vprašanje o tem delu poti. Zal vem le to, da sem na prevalu Zavrata opazil novo markacijo s črko Z. Ker mi je vendarle bilo nerodno, da tega — kar je pač v moji bližini — ne vem (pa drugi, ki bi morali, še odgovorili niso!), sva šla z ženo to iskat. Na veliko veselje je v Zgornji Rečici malo pred mostom nad Rečico smerna tabla (čeprav ni v skladu s planinsko zahtevo, je vseeno dobrodošla): KAL 2 uri, MRZLICA 2 1/2 ure. Označena pot drži mimo spomenika NOB in cerkve sv. Antona Puščavnika (delo arhitekta Plečnika), mimo Novaka in Irtka na preval Zavrata (561 m). Tod mimo teče na Kal Pot spomnikov NOB občine Hrastnik. Na kapeli piše GORE in poleg je nova smerna tabla ŠMOHOR. Hoje je okoli pol ure.

Na hiši Zgornja Rečica 25 je smerna tabla: ŠMOHOR 1 1/2 ure. Tu je avtobusna postaja, okoli 6 km iz Laškega, po asfaltni cesti po dolini Rečice. Mahnila sva jo še tja. Pot drži mimo domačij (Brezovar, zadnja je Lahova) in do nezirzitega sedla, za njo si markacije sledi tekoče. Od Laha so markacije po spodnjem kolo-vozu, sedaj gradijo novega zgoraj, in do debele bukve z dvoumno smerno puščico gredo. Tu lahko najdeš kapelo, ki je bila večkrat kontrolna točka za orientacijo, mimo je nekoč vodila pot k planinskemu domu, na drobni bukvi sta sveža markacija in puščica, toda do doma te ne pripelje, čeprav je od nje nekaj minut hoje. Kako prideš do doma ali z njega do sem, pa bo zapisano v novem vodniku, narisano pa je na novi planinski karti 1 : 100.000, ki je izšla pred tedni — o njej pišemo na strani 474.

Navedel bi natančnejše opis poti, vendar sodi to v vodnik in ne v Planinski vestnik. Prva izdaja vodnika Po Posavju še ni razprodana in verjetno ponatisa še ne bo kmalu. Pa vseeno srečno in junaško na novo pot čez dolino Rečice! Jezo ti bodo poplačali lepi razgledi na stari in novi del doline in bližnje znane posavske vršace, pa morda tudi kak nov se odkrije!

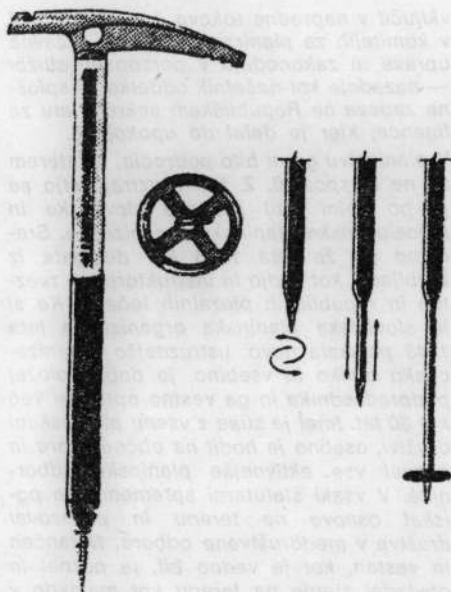
Božo Jordan

PLEZALNA VRV, VPONKA

Med najbolj neobičajne dosežke zadnjega časa menda spada nova plezalna vrv GF 8 Special Falaise francoskega podjetja Rivory Joanny (Rue du Pont-Fouras — BP 81, 42402 Saint Chamond). Sestavljena je iz treh delov: prvih deset metrov ima premer deset milimetrov (prevzema največje obremenitve), srednjih 30 metrov je premera devet milimetrov (manjša teža, povečanje elastičnosti), zadnji pa je spet enak prvemu. Proizvajalec navaja, da je nova vrv za petino lažja od običajnih 11-milimetrskih, najmočnejša je tam, kjer je to najpotrebneje — na koncih, da njen srednji del mnogo lažje drsi skozi vponke, da se tudi kot celota bistveno manj krotoviči, lažje se razpoznavajo posamezni deli in še bolj elastična je.

Iskanje možnosti za izdelavo čim lažje vponke se nadaljuje, zlasti v »kategoriji 2000 kg«. DMM Featherlight tehta 42 gramov, Wild Country Microlite komaj 40 gramov itd. So pa primerne te vponke predvsem za svedrovice in varovala, ki zahtevajo minimalno odpiranje.

Zanimivo je tudi nizko obuvalo Five, namenjeno teku in kolesarjenju. Menda je sila udobno in primerno tudi za plezanje. Cena je 45 dolarjev, proizvajalec pa Five — Ten, P. O. Box 2246, Pasadena, California 91102, USA.

Hvalijo Salewine dereze Messner Scissors in višinske šotore Stephenson (300 do 500 dolarjev). Grivelovo orodje GR 10 Ergonom je primerno za trekerje, smučarje, pa tudi plezalce. Dolžino ratišča tega lednega kladiva prilagajamo (60 do 90 cm) potrebam podobno kot pri »teleskopskih« palicah, za hojo natakemo krpljico, težak pa je le 600 gramov.

D. M., Delo

društvene novice

V PLANINSTVU NI BILO PODROČJA, V KATEREM SE NE BI SPOZNAL

UMRL JE TONE BUČER, PREDSEDNIK NADZORNEGA ODBORA PZS

Nekaj mesecev pred svojo sedemdesetletnico je po hudi bolezni preminil Tone Bučer, dolgoletni planinski odbornik, organizator alpinizma in velik planinski gospodarstvenik, nazadnje predsednik nadzornega odbora PZS.

Rodil se je 19. januarja 1917. Rasel je v razmerah, kot jih je premogla železničarska družina v predvojni Jugoslaviji. Skupaj z bratoma, Ivanom in Ladom, je že pred vojno našel pot v gore. Čut za socialno pravičnost, delovnost in poštenost ga je zbližala z istomislečimi in naprednimi mladimi ljudmi. Zato se je Tone kmalu po začetku vojne povezal z Osvobodilno fronto in Narodno zaščito. Leta 1942 so ga zaradi tega aretirali in poslali v taborišči Dachau in Buchenwald. Čeprav izčrpan, a sebi izravnčan, se je po vojni

vklučil v napredne tokove časa, služboval v komitejih za planiranje, organih državne uprave in zakonodaje v personalni službi — nazadnje kot načelnik oddelka za splošne zadeve na Republiškem sekretariatu za finance, kjer je delal do upokojitve.

V planinstvu ga ni bilo področja, v katerem se ne bi spoznal. Z žilavo vztrajnostjo se je po vojni lotil prenove slovenske in jugoslovanske planinske organizacije. Srečamo ga že leta 1946 kot delegata iz Ljubljane, kot vodjo in instruktora na zveznih in republiških plezalnih tečajih. Ko si je slovenska planinska organizacija leta 1948 poiskala novo, ustrežnejšo organizacijsko obliko in vsebino, je dobil položaj podpredsednika in ga vestno opravljal več kot 30 let. Imel je stike z vsemi planinskimi društvi, osebno je hodil na občne zборе in poznal vse aktivnejše planinske odbornike. V vsaki statutarni spremembi je poiskal osnove na terenu in povezoval društva v meddruštvene odbore. Natančen in vesten, kot je vedno bil, je poznal in obvladal stanje na terenu kot malokdo v planinskih vrstah.

Nič manj zaslužen ni bil Tone Bučer v slovenski telesni kulturi, ki ga je za prizadevno in uspešno organizatorsko delo odlikovala z Bloudkovo nagrado s plaketo, poleg vseh možnih jugoslovanskih in slovenskih planinskih priznanj.

Srečna okolnost za slovensko alpinistiko je bila, da je skupaj s podpredsedništvom prevzel tudi mesto načelnika komisije za alpinizem in jo vodil več kot desetletje. Število alpinističnih odsekov v primerjavi s predvojno statistiko je naraslo in prvič presegle število tisoč organiziranih alpinistov in pripravnikov.

Ko se je pokazala potreba po načelniku gospodarske komisije, se je preusmeril na drug, nič manj pomemben in zahteven resor. Dokaz več, kako je poznal in obvladal planinsko problematiko. Tudi tu je več kot desetletje skrbel za investicijsko prenovo, nove gradnje in upravljanje s skladom za pomoč postojankam v visokogorju. Njegov nasvet pri kadrovanju in podeljevanju planinskih priznanj je bil poznavalski in objektivni.

Ko je PZS uvedla funkcijo predsednika izvršnega odbora, je bil Tone prvi predsednik tega operativnega telesa, ki zahteva več kot prosti čas. Ko se je planinsko vodstvo pomladilo, je sprejel novo odgovorno dolžnost, kot se seniorju spodobi — predsednika nadzornega odbora PZS; to nalogo je opravljal vse do svoje smrti.

V avgustu letos, za 90-letnico prvih Aljaževih koč, smo ga še srečali v Vratih pod Triglavom. Že smo upali na boljše, a poslavljaj se je tam, kjer je začel svojo plezalno pot.

Tone Strojnik

PRVI JE ZAČRTAL OSNOVNO ORGANIZACIJO NAŠE GORSKE REŠEVALNE SLUŽBE

ZA VEDNO JE LEGEL DOKTOR BOGDAN BRECELJ

Zdravstveni, znanstveni in družbeni delavci ter slovenski planinci smo se v petek, 12. septembra, na ljubljanskih Zalah poslovili od doktorja Bogdana Breclja.

S slovenskimi gorami se je Bogdan Breclj spoznal že v otroških in mladih šolskih letih. V letih študija medicine v

Ljubljani in pozneje v Innsbrucku se je že odpravil v gorska brezpotja in se razvil v odličnega plezalca — alpinista. V Innsbrucku je skupaj z nekaterimi slovenskimi kolegi dobora spoznal tirolsko-avstrijski alpinizem, njegove dosežke in tehniko, posebno pa plezalsko in reševalno opremo. To znanje je prinesel domov in se izpopolnjeval, ko je postal odbornik osrednjega odbora Slovenskega planinskega društva v Ljubljani.

Plezal, hodil in smučal po gorah pa ni le za lastno zabavo, bil je tudi alpinistični in gorskoreševalni predavatelj in instruktor na tečajih in vajah v organizaciji SPD, pa tudi praktičen reševalec. Nekaj časa je bil tudi načelnik tedanjega osrednjega reševalnega odseka SPD v Ljubljani. Leta 1933 je napisal za tiste čase poučno brošuro Prva pomoč in reševanje v gorah, kjer je prvi opredelil in začrtal osnovno organizacijo naše gorske reševalne službe in potek reševanja. Med nacistično in fašistično okupacijo se je Breclj z mnogimi tovariši že od vsega začetka znašel v vrstah OF in deloval v različnih oblikah odpora.

Dr. Bogdan Breclj je tudi po vojni kljub številnim poklicnim in družbenim dolžnostim veliko prostega časa posvečal goram. Leta 1952, v znanem zapletu ob majski tragediji v Severni steni Špika, je znova prevzel načelstvo takrat na novo ustanovljene komisije za gorsko reševalno službo pri Planinski zvezi Slovenije. Pomiril je duhove in razprtije med reševalci, službo pa organiziral na izpopolnjenih predvojnih temeljih in posodobljenih načelih.

Na nova izpopolnjena pravila o reševanju in prvi pomoči ob nesrečah v gorah in na razvoj, ki smo ga dosegli, smo še danes upravičeno ponosni. Za svoje pionirsko

delo v gorski reševalni službi in v razvoju planinstva ter za delovanje in planinskih vrstah je pokojnik prejel vsa priznanja in častne znake PZS in PZJ.

Bogdan Breclj je nadvse spoštoval triglavsko pogorje in je bil zelo vesel osvobodene in k Jugoslaviji priključene Primorske in njenih gora. Svoje dopuste in proste dni je tudi na stara leta najraje preživljal v gorah, zlasti v prijazni počitniški postojanki na Pšincu nad Uskovnico v Bohinju. Ta svet okrog Konjščice, Slemenca, Draških vrhov, Viševnika, pa do Velega polja in očaka Triglava mu je bil najbolj pri srcu.

Čopov Joža je imel ob slovesih navado pozdraviti: »Da si mi zdrav in čil kot planinski kozel!« Bogdan Breclj si je iz tega priredil svoj pozdrav: »Dàsimi!« Oj Bogdan, žal nikoli več »dàsimi« ...

Dr. Miha Potočnik

ODŠEL JE BARD SLOVENSKEGA GORNIŠTVA

VILKO MAZI — IN MEMORIAM

Kadar odide taka osebnost, kaže storiti postanek, se ozreti nazaj v pokojnikovo življenje, premisliti, kaj nam je dal, za kaj smo prikrajšani.

Vilko Mazi si veljave ni prislužil s starostjo — odšel je v devetindevetdeset letu življenja —, temveč z delom in človeko-

ljubjem. Planinski vestnik se ga je spominjal po desetletjih za Abrahamom, nazadnje se ga je spomnilo PD Šmarna gora, katerega častni član je bil (PV 1978, stran 538). Bilančni življenjepis mu je izrisal Tine Orei, dolgoletni urednik tega glasila (PV 1958, stran 683, in PV 1968, stran 523), zato ne bomo ponavljali, temveč poudarili tiste značilne poteze in področja, ki jim je bil Mazi zvest vse življenje.

Sam logoped in surdopedagog po poklicu, prvi na Slovenskem, je bil izviren, prodomen in premočrten, česar koli se je lotil. Fizično ni bil sredi šumnega življenja, ker ga je pestila gluhotata, zato pa je bil nestor slovenskih logopedov, prvi je dolga leta skrbel in učil gluhonemo mladino, izdal berilo za gluhoneme otroke in bil tajnik društva, ki ga je sam ustanovil.

V listih se je začel oglašati že leta 1904 — v takratnem Slovenskem Narodu. Nato

je sodeloval v raznih listih in revijah (Učiteljski tovariš, Jutro, Ljubljanski Zvon, Domače ognjišče, Novi rod, Notranjec, Mohorjev koledar in še kje). Poleg dokončanega učiteljišča se je samoizobraževal, se učil jezikov in prevajal iz poljščine. Prva svetovna vojna ga je trdo preizkusila v Karpatih in na Rombonu, v Ziljskih Alpah in Južnih Tirolah, torej tam, kjer je bilo v vojni najhuje. Kdo bi si mislil, da je v vojni, ko gre človeku za nohte, imel čas spoznavati gore! Zato je svoj Rombon (PV 1955, stran 385) tako vsestransko opisal. V našem glasilu se je prvič oglašil leta 1924 z opisom Prag na Tominškovi poti (PV 1924, stran 193), potem se sodelovanje ni ustavilo.

Kot osnovno naj poudarimo, da se je oglašil tam in takrat, ko je bilo potrebno. Tako je bil privrženec ideje o obveznem naročilu našega glasila že leta 1934, zanj je po Westrovem zgledu sestavil splošno kazalo za šesto in sedmo desetletje, to je od leta 1951 do 1960 in 1961 do 1970. Ko je bilo treba izreči svarilen glas za varstvo narave, je bil med prvimi glasniki. Med gorami sta mu bila Triglav in Šmarna gora najljubša. Bil je eden prvih triglavologov, sam nikoli alpinist, a vendar eden prvih odkritelcev triglavske preteklosti, prepričljiv pri razlaganju dejstev, dušeslovec bolj kot kdo v triglavskem zgodovino. Triglavu sploh je posvetil svoje najbolj temeljite stvari — od Razgleda s Triglava, ki ga je risal več let. In redkokdo si je tako pozorno ogledal triglavsko obzorja. V javni polemiki »Kdo je prvi stopil na vrh Triglava« je sodeloval s tehtnimi prispevki, s svojim pogledom in razlago. Bil je na strani starega Jurjevca, Luke Korošca. Kdove, kdo ima v tej nedokončani polemiki prav — gotovo pa Triglav! Kot eden najtemeljitejših triglavologov ga je privlačil tudi Režmanov življenjepis, kjer je v Mohorjevem koledarju odkril nekaj zanimivosti iz življenja pisca znamenitega reka »Moje največje veselje je na gorah!«.

Poleg »Koledarskih beležk iz našega planinstva«, ki so izhajale kot priloga Planinskega vestnika — edina doslej, ni šel mimo Mazija noben pomembnejši planinski jubilej, da ne bi o njem zapisal daljšega ali krajšega besedila. Tako so odjeknili zapisi — Dva velika nepozabljena — Tuma in Kugy, dr. Arnošt Brilej, Josip Werter, dr. Anton Švigelj, Fran Kadilnik, Alojzij Knafelc, Jakob Aljaž, Branko Zemljič — in o drugih. Vsak od teh moč predstavljata del slovenske planinske zgodovine. Vilko Mazi jo je zapisal tam, kjer se ohrani bolj kot v visokonakladnih, a le dnevnih nekrologih.

Kot potopisec je imel Mazi zlahtno pero. Škoda, da ni pisal sistematično, saj bi se potopisov zlahka nabralo za knjižno bero. Če bi izbirali med Mazijevimi spisi, bi bil »Beli potok« svojevrstna mojstrovina risb in besedi.

Kot risar Mazi sicer ni bil umetnik, vendar so Mazijeve grebenske skice v Brilejevem Priročniku za planince iz leta 1953 dolgo rabile javni rabi še potem, ko so v uporabo prišle planinske specialke. Enako velja za Mazijeve skice v Vodniku po Slovenskih gorah. Škoda, da je panorama z Grmade v izrisu ostala v pripravi.

Najbolj pa je Mazi zapisan Šmarni gori. Zadnjega pol stoletja je preživel pod njo, s svojimi rokami je izsekal in izkopal Mazijevo pot na Goro. Ko je gostišče na Šmarni gori imelo v upravi še ljubljansko planinsko društvo, je bil Mazi njegov nepogrešljivi gospodar in oskrbnik.

Ne po naključju ga je najstarejše slovensko planinsko društvo ob njegovi 90-letnici imenovalo za častnega člana.

Tone Strojín

ORAL JE LEDINO V GRINTOVCIH

BORISU REŽKU V SPOMIN

V 78. letu starosti je v Ljubljani umrl Boris Režek, planinski pisatelj in publicist, filmski scenarist in alpinist. Čeprav organizacijsko ni bil povezan s slovensko planinsko organizacijo, sta bila in bosta njegovo ime in delo trdno povezana s planinsko kulturo.

Z Režkom je z Grintovcem odšla gorniška osebnost po čudi, doživljanju in delih, ki jih ne bo mogoče nadomestiti. Vedeli smo to že za Borisovega življenja, a skoparili s priznanji.

V mnogočem je Boris Režek oral ledino v Grintovcih — njim je posvetil tople in izbrane besede. Rad je imel preproste gorjance in govoril z njimi. Vživel se je v njihove življenjske zgodbe in razmere. Odtod tudi vsebina njegovih spisov. A v Režkov besedni zaklad se je treba poglobiti, če hočeš biti obogaten. Danes so njegovi opisi gorjanskega življenja klasika, kakršno si lahko le predstavljamo. Kamniški Bistrici in Grintovcem je v opisu dal to, kar so za druge slovenske gore dali ostali, v javnosti bolj znani, a ne tudi boljši planinski pisatelji in alpinisti. Z zbirko esejev Svet med Grintovci leta 1938 je dal tem goram tisto, česar dotlej niso imele — umetniško besedo, »a dal jim je od svoje srčne krvi«, kar je pred časom zapisal Tine Orel. V isto literaturo lahko štejeemo njegov uvod v Gregorinov Blagoslov gora iz leta 1944. Zatem so njegovi eseji iz gora in gozdov izhajali v Planinskem vestniku, Planinski Matici in Lovcu, dokler kot sklep njegovega pisateljskega snovanja niso izšli romana Železni križi leta 1964 in Cesta na mejo leta 1978 in stare kmečke povesti Zabrísane stopinje leta 1983.

Tako kot po snovi v literaturi je bil Režek vedno zapisan preteklosti, zato nič bolj moderen, a prav zaradi vračanja v stare čase zanimiv in dragocen. Česar iz preteklosti ni razkril v leposlovju, je zapisal v zgodovinski monografiji Stene in grebeni leta 1959. Za Frischaufom in Kocbekom je v tej knjigi ohranil tisto, kar je dala preteklost, in obveznost zapisovalca molče prepustil mlajšim.

Kot človek, ki je blizu narave in ima posluš za vse, kar je v zvezi z njo, je med drugim urejal Lovca, glasilo Lovske zveze Slovenije, uredil zbrane spise Janeza Gregorina Blagoslov gora idr.

Tak vpogled v naravo in skrivnostna pretakanja med človekom in njo so Režku omogočili alpinistika. Skupaj s plezalnimi tovariši je preplezal vrsto klasičnih plezalnih smeri v Grintovcih.

Tudi kot avtor, scenarist in režiser kratkih dokumentarnih filmov je v srcu bil in ostal gornik. Tako je nastal eden prvih povojnih dokumentarnih filmov Pomlad v gorskem lovišču leta 1951. Dve leti pozneje je na filmski trak posnel prikaz dela gorske reševalne službe pod naslovom V soncu višin. Posnel je tudi pol ducata filmskih obzornikov in esej iz življenja Ivana Cankarja.

Naj sklenemo naša premišljevanja za Borisom Režkom z njegovimi besedami, ki jih je nekoč zapisal pokojnemu prijatelju Janezu Gregorinu.

»Tudi najbolj trdno zabit klin ne obtiči za vedno. Nekoč se razvezne razpoka in zarjavel bo v svižu sesutin. Prav tako bo zbledel nadih nekdanih dni v času za nami. V ljudeh se ne bodo vzdramljala ista gibala dejanj in naše sledi se bodo zabrasale.

Odmrla rast se ne dvigne nikdar več. In vendar bo vse, kakor gledamo zdaj.«

Nemalo tudi po zaslugi Borisa Režka, njegovih knjig in pripovedi, ki bodo z leti vse bolj žlahten spomin in sporočilo z gora.

Tone Strojín

ŽALOSTNO SO ZAŠUMELI GOZDOVI NA NANOSU

MARTE ABRAMOVE NI VEČ

Marta se je rodila pred šestinpetdesetimi leti na Nanosu, pri Blažonovih (pri Pucu). Že od majhnega je bila navajena trdega kmečkega dela. Skope nanoške njive in pašniki ter gosti gozdovi so namreč dajali kruh ne le prebivalcem Nanosa, temveč tudi mnogim Vipavcem. In če jih je tam v gozdu zalotil dež ali slabo vreme, so jim domači vedno dajali zavetje in jim celo posojali suha oblačila.

Tudi v vojni vihuri so Blažonovi stopili na pravo stran. Zato jim je bila domačija požgana, Martino sestrico Vido je sovrag ubil materi v naročju, družina pa je morala v begunstvo.

Ko so se vrnili, so ti pridni in neutrudljivi ljudje obnovili svojo lepo domačijo. Zato ni čudno, da je vipavsko planinsko društvo prav pri Blažonovih uredilo svojo postojanko.

Marti srce ni dalo, da bi šla za lažjim delom in zaslužkom v dolino. Primožila se je k Abramcu (Ježu) — saj je Abramova domačija pravzaprav najbližja soseda Blažonove. Z njo je šla od Blažonovih k Abramcu tudi postojanka vipavskega planinskega društva.

Marto je skrbelo mnogo reči. Vedno je bila delavna, nikoli živčna ali jezna, pa naj je bil promet še tako živahen. Prav delo in skrb sta načela tudi njeno zdravje. Prezgodaj je ta dobra žena in mati, ustrezljiva snaha in potrpežljiva svakinja

zapustila vse svoje — in tudi nas, planince. Vendar vemo, da naša priljubljena postojanka ne bo samevala. Trden rod Abramovih bo na Nanosu še vedno sprejemal vse, ki so potrebni postržbe in pomoči. Velika množica, ki je našo Marto spremljala na zadnji poti, je dokazala, kako smo jo imeli radi.

Marta je umrla prav tedaj, ko je večina članov našega društva bila na taborjenju v Tamarju. Sporočili so jim žalostno novice. Trije člani so prišli na pogreb — saj se vseh 85 ni moglo tako hitro vrniti — in so prinesli čudovit venec iz smrečja in rododendrona. Žene domačinke smo ji s prižganimi lučmi po stari šegi svetile na zadnji poti. V imenu vseh — planincev, lovcev in vseh drugih, ki jim je Marta kdaj kaj dobrega storila, se je poslovil od nje Edo Krašna.

Žalostno so zašumeli gozdovi na Nanosu — naše Marte ni več. *Nada Kostanjevic*

15 LET JAMARSKÉ SEKCIJE PD TOLMIN

RAZISKOVANJE VISOKOGORSKEGA KRASA

Jamarstvo, raziskovanje lepote podzemnega sveta, ima na Tolminskem globoke korenine. Segal je v čas med obema vojnama, ko so Zorko Jelinčič, Jože Ščuka, Franc

Štrukelj in Janez Vidmar 20. julija 1923 ustanovili ilegalno slovensko planinsko društvo Krpelj. Kmalu so se jim pridružili še drugi zavedni Slovenci in skupaj so odkrili prve predele nekaterih največjih in najpomembnejših jam na Tolminskem: Zadlaško jamo, Pološko jamo, Smoganico, Krasnico, Babo, jamo Vogršček v Senici in še več manjših jam. Pod italijansko oblastjo so se člani društva razkropili za dobrih 30 let. Jamarstvo je znova zaživelo leta 1971, ko je bila v Pološki jami pod vodstvom Inštituta za raziskovanje Krasa skupna akcija slovenskih jamarjev. Takrat so ustanovili jamarjsko sekcijo pri PD Tolmin. Prvi člani sekcije so z velikim zanosom pričeli raziskovati jame, kmalu pa so spoznali, da brez prave opreme, s preprosto svetilko v roki ne bodo kos niti zahtevnim nalogam v vodoravnih jamah, kaj šele vertikalnim v breznih. Kasneje so s pomočjo PD Tolmin kupili najosnovnejšo tehnično opremo in merilne instrumente.

Prve izdelane zapisnike in načrte jam so poslali Jamarski zvezi Slovenije leta 1972

in s tem so postali člani Zveze. Seznanjali so se z novo opremo in načini raziskovanja jam in brezen, zlasti z uvajanjem vrhne tehnike, kar je omogočilo raziskovanje visokogorskega Krasa, ki v sebi skriva nešteto vertikalnih brezen.

Prava »jamarjska Meka« je bil Tolminski Migovec (1888 m), kjer so na zelo majhnem območju raziskali in dokumentirali 17 brezen (M-1 do M-17), med katerimi je najpomembnejša Kavna jama (globoka 250 m). Poleg Tolminskega Migovca sta za tolminske jamarje pomembni tudi kaninsko in krnsko pogorje.

Jamarji svoje znanje nenehno dopolnjujejo s treningi v jamarjskih vrtcih in na Hudičevem mostu v Tolminskih Koritih, preverjajo pa ga na izpitih za jamarje-pripravnike in jamarje. V svojih vrstah imajo tudi jamarjske reševalce, člane slovenske jamarjske reševalne skupine.

V letošnjem letu, ob 15-letnici delovanja jamarjske sekcije, nameravajo opustiti delo na Tolminskem Migovcu in vse svoje sile usmeriti v raziskovanje kaninskega in krnskega pogorja. Nadaljevali bodo raziskovanje nižinskih jam, skrbeli bodo za arhiv, posebno pozornost pa bodo posvetili vzgoji mladih jamarjev. Povezujejo se z jamarjskimi klubi z obeh strani meje, prihodnje leto pa bodo na tolminskih šolah organizirali jamarjske krožke.

Zoran Lesjak in
Branka Debeljak

SREČANJE ŽENSK NA URŠLJI GORI

Prizadevni prevaljski planinci so vsestransko aktivni. Izletom v domače in tuje gore dodajajo pohode na »svojo« Uršljo goro in nanje vabijo vse ljubitelje narave.

V mesecu septembru se je množičnim planinskim shodom pridružil društvo s svojima akcijama. V počastitev krajevnega praznika so priredili pohod po poteh koroških borcev in aktivistov OF, kar bo na prvo septembrsko nedeljo postalo tradicionalno.

Pod geslom »sto žensk na Uršlji gori« pa se je v soboto, 13. septembra, zbralo na Gori, tako pravijo Korošci Uršlji gori, precej žensk in nekaj moških spremljevalcev.

Organizatorji so pohodnice nagradili z »žegnano vodo«, čajem in žemljico, domiselno pripravljena značka pa je tudi vse razveselila. Presenečenje za najstarejšo in najmlajšo pohodnico je bilo ljubko, povrh sta bili obdarjeni še godovnici Urška in obiskovalka, ki je praznovala rojstni dan. Nagovoru predsednika društva o pomenu širitve rekreacije za ženske smo dodali nekaj lepih Sušnikovih besed o lepotah Uršlje gore in Prežihovih misli o ljudeh izpod nje. Za dobro voljo smo poskrbeli z ubrano pesmijo in z željo, da bi nas bilo ob ponovitvah srečanja vsako leto več.

Ivanka Komprej

XIV. PLANINSKI TABOR PLANINSKEGA DRUŠTVA LISCA, SEVNICA

PRAV VSI TABORNIKI NA VRHU TRIGLAVA

LETOS JE PD LISCA, SEVNICA, ŽE ŠTIRINAJSTIČ ORGANIZIRALO PLANINSKI TABOR. MLAJŠI PLANINCI — PIONIRJI IN MLADINCI — SMO OD 14. DO 23. JULIJA PREŽIVELI DESET LEPIH DNI OB BOHINJSKEM JEZERU

Pod vodstvom starejših planincev in mladinskih vodnikov smo opravili pet tur. Prva kondicijska tura je bila na Vogel. Na njej so vodniki opazovali našo hojo in zmogljivosti, kajti že naslednja tura je bila na Triglav. Nanj smo se povzpeli iz Srednje vasi čez Uskovicno in mimo Vodnikove koče. Prespali smo v domu Planika. Pri vzponu se je izkazalo naše znanje o vozlih, saj se jih je veliko, zlasti mlajših, privezalo s prusikovimi vrvmi. Hodili smo varno, čeprav smo bili vznemirjeni, ko smo se približali cilju. Ni nas bilo strah, saj so vodniki budno pazili na vsak naš korak.

Naš najvišji vrh smo osvojili vsi udeleženci tabora. Srečni smo stali pri Aljaževem stolpu in uživali v razgledu. Prijeten je bil občutek, ko je bila samo kakšna ptica ali letalo višje od nas. Po krščenju tistih, ki so prvič osvojili našega očaka, smo se ponosni spustili do Kredarice, nato pa pot nadaljevali nazaj do Vodnikove koče in se čez Velo polje spustili v Voje in Staro Fužino.

Zadnji turi nam nista delali večjih težav, saj smo si nabrali že veliko kondicije. Na poti k Triglavskemu jezeru smo bili prevzeti ob pogledu na pobočja pod Tičarico, ki so bila polna dišečega Sternbergovega klinčka in oranžno-rdečega zlatega jabolka. Na planini Krstenici smo pili kozje mleko in poskusili skuto. Naše poti so bile polne še drugih lepih doživetij.

Ko smo se vračali z gorskih steza, nas je v taboru z nasmehom in polnim loncem čakala kuharica Angelca, ki je v naši odsotnosti skrbela za tabor, pri tem pa bila ves čas v mislih z nami. Najbolj smo se veselili palačink, pa tudi drugače smo vedno vse pojedli, saj teta Angelca zelo dobro kuha.

Kadar nismo bili na turi ali se pripravljali nanjo, smo počivali, igrali družabne igre, imeli športna tekmovanja, se kopali v jezeru, obirali borovnice in urejali tabor. Vsako jutro je posebna komisija ocenila šotore in okolico. Ker je bila za najboljšo obljubljen nagrada, smo se vsi zelo trudili.

Zvečer smo nekajkrat zakurili taborni ogenj in imeli ob njem družabni večer z zabavo in petjem.

Da smo brez najmanjše nezgode in drugih težav preživeli teh deset dni, je velika zasluga našega vodje tovariša Toneta, ki je po očetovsko skrbel, da nam ni ničesar primanjkovalo.

Zelo hitro je minil ta čas. Veliko novega smo se naučili, doživeli očarljivo lepoto gora in gorskega cvetja ter spoznali tovarišтво in pomoč, ki obstaja v gorah. Bolj kot v dolini so se na gorskih poteh rojevala mnoga nova prijateljstva. Ko se sedaj srečujemo na sevniških ulicah, se nekako drugače pozdravljamo kot prej, saj nas vežejo mnoga prijatna doživetja. Vsi si želimo, da bi se srečali prihodnje leto na petnajstem planinskem taboru.

Irena Dvojmoč

Nasmejani mladi sevniški planinci na strehi domovne

Posnetek: Irena Dvojmoč

SREČANJE GOSPODARJEV POSTOJANK

ŠALEŠKO PLANINSKO POT JE DOSLEJ PREHODILO 1250 LJUDI

Leta 1979 je ob razvitju planinskega prapora na Paškem Kozjaku vzniknila ideja, da bi se gospodarji postojank — točk Šaleške planinske poti — srečali vsaj enkrat na leto. Od takrat jim vsako leto velenjski planinci organizirajo tovariško srečanje, zadnji dve leti pa so zanje pripravili zanimiva izleta. Skupaj so bili na Vrščicu, v dolini Trente in partizanski bolnišnici Franji.

Lani so se z avtobusom odpeljali celo do planinske kočice na Ivančico, ki je poleg Medvednice najbolj razgledna gora Hrvaškega Zagorja, saj se dviga 1061 metrov visoko. Vzpenja se nad krajem Ivanec, znanem med drugim po prvi samopostrežni trgovini v Jugoslaviji. Srečanja in potovanja so bila vsa po vrsti prijetna, posebno zato, ker so bila vsebinsko bogata — priložnostni kulturni programi, ogledi kulturnih, zgodovinskih, krajinskih in etnografskih znamenitosti. Razporeženje pa je prijetno tudi zato, ker imajo prav vsi radi lepe slovenske narodne pesmi in ker so povečini vsi dobri pevci. Za korajžo in družabnost pa vedno poskrbi še kdo s kitaro ali harmoniko.

Tudi partizanskih pesmi ne manjka. Z njimi seže spomin nazaj, ko so mnogi udeleženci ali njihovi svojci trpeli pod okupacijo. Šaleška planinska pot namreč oklepa dolino, ki je dala v zadnji svetovni vojni visok krvni davek — 452 žrtev.

Letošnje srečanje je bilo že sedmo po vrsti. To je bilo pravzaprav srečanje znancev in že tudi prijateljev, saj se po vsakem izletu mnogi obiskujejo doma in izmenjujejo izkušnje pri gospodarjenju. Šaleška planinska pot oziroma Pot XIV. divizije jim je pomagala, da so se zbližali, saj prav vsi živijo in delajo na robu Šaleške doline — in sicer daleč narazen — v dolžini kar 140 kilometrov, kolikor je dolga Šaleška planinska pot. Večji del so na poti postojanke velike gorske in nižinske

kmetije s sodobnim načinom kmetovanja. Stroji so tudi v hribe prinesli novo življenje in povzročili, da mladi ostajajo doma na zemlji. Ukvarjajo se z živinorejo, poljedelstvom, sadjarstvom, vinogradništvom in gozdarstvom.

Popotniki-planinci spoznajo na poti še nekaj prijaznih domačih in sodobno urejenih gostišč ter tri planinske kočice. Prav na vseh 21 točkah Šaleške planinske poti in dveh točkah Poti XIV. divizije (kolikor poteka po našem območju, sicer teče po Šaleški planinski poti) se bolj ali manj potrudijo, ko pridete mimo. In prav zato, ker »točkarji« sprejemajo planince že od 1974. leta in jim nudijo gostoljubje v vseh letnih časih, se je planinsko društvo iz Titovega Velenja vsaj delno oddolžilo za vso skrb in pozornost, ki jo posvečajo planincem ter hranijo vpisne knjige in žige. Posamezne točke so dobro obiskane. Nekatere postojanke obiskujejo ljudje iz doline konec tedna. Celotno Šaleško pot pa je doslej prehodilo že 1250 planincev. Verjetno so domači in tuji planinci ponesli domov lepe spomine s poti tudi zato, ker so jih v postojankah domačini prijazno sprejeli.

Letos je planinsko društvo organiziralo izlet v Hrvaško Zagorje. Udeleženci izleta so si ogledali Stubiške Toplice, Gornjo Stubico, spomenik Matiji Gubcu in kmečkim uporom ter Muzej kmečkih uporov in NOB. Ob vrnitvi pa so se ustavili še v nekaterih drugih krajih in si ogledali njihove znamenitosti.

Kot na vseh srečanjih je bil tudi tokrat med udeleženci 86-letni Arnežnikov ata s Podgorja, ki je rekel, da bo na izlet naslednje leto spet šel.

Julijana Hočevar

TEKMOVANJE V ORIENTACIJI

Planinsko društvo Šempeter v Savinjski dolini je priredilo v času praznovanja krajevnega praznika tekmovanje v planinski orientaciji. Udeležilo se ga je šest pionirskih, tri mladinske in ena članska ekipa, prijavljenih pa jih je bilo več. Dež je napravil svoje, megla pa je »dokazala« eni od mladinskih ekip, da je kompas v megli izjemno koristen. Orientacijsko progo so pripravili planinski vodniki. Start je bil pri Hmeljarskem domu, cilj pri jami Pekel. V mladinsko in člansko progo je bila zajeta delno tudi poučna gozdno-geološka pot.

B. J.

TONE STROJIN: PRVI ČEZ STENO

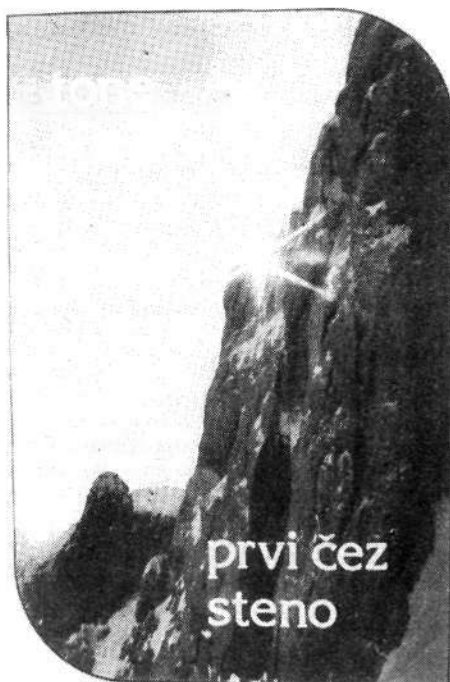
ESEJ O IVANU BERGINCU — PRVEM ČEZ TRIGLAVSKO STENO. NAPISANO SPOMINU 90-LETNICE POSOŠKE PODRUŽNICE SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA. KNJIGO JE ZALOŽILO PD NOVA GORICA, NJENO IZDAJO PA SO OMOGOČILE RAZLIČNE DELOVNE ORGANIZACIJE.

V tej drobni knjižici na nekaj več kot sedemdesetih straneh in z vsečno barvno naslovnico neke gorske stene, katere avtorja Toneta Strojina pač vsaj planinski bralci dobro poznamo kot predvsem gorniškega raziskovalca-zgodovinarja, se srečamo s prijetnim branjem, pa tudi zahtevnejšim tekstom, pravzaprav z že kar zahtevnim študijskim delom, na prvi v. dez celo preveč kronološko natrpanim in razvlečenim, kar bo lahko za nekoga sprva celo nezanimivo ter dolgočasno, vendar pazljivemu čitalcu, gorniku predvsem, vendarle dovolj in izjemno privlačno čtivo za spoznavanje slovenske planinsko-alpinistične zgodovine; vseskozi gre pravzaprav za temeljito razglabljanje o prvoplezalcu Triglavске stene: ve se, da je bil to Trentar Ivan Berginc, kmet, divji lovec in gorski vodnik, bolj vprašljiva je le letnica tega dejanja. Gre pač v tem primeru za Triglav, našo najvišjo goro in naš simbol, od toliko pomembnosti in zanimanja za ta vzpon. Dejstvo je namreč, da smo sedaj v letih triglavskih obletnic in praznovanj, in prav zaradi tega je Strojino delo *Prvi čez steno* prišlo med nas pravi čas, kajti doslej se je o tem vzponu pisalo le premalo izčrpno.

Tone Strojin se nam v svojem eseju o Ivanu Bergincu predstavi kot ljubitelj Trente, ki je ostro kritičen do vseh pojavov v dolini. Za popolnejšo informacijo o knjižici preletimo še posamezne naslove kazala. Najprej so tu *Zapiski iz planinske zgodovine Trente*, ki jo krasi znana fotografija *Trentarski gorski vodniki*, kjer je vseskozi v ospredju vprašanje: Zakaj je Trentar iskal poti v gore?, in koder sta predvsem pomembni ugotovitvi: »*Rod gorskih vodnikov Trentarjev se ni izučil s Kugyjevimi vodniki — to je gotovo*« in »*In končno — tudi dolina Trente je imela svoj delež ob prvem vzponu čez Severno steno Triglava . . .*«. Sledi kritično-poetično pisanje *Trenta skozi letne čase* in *Življenje Trentarja*. Dovolj zgovorna naslova. Potem je tu *Berginčevemu spominu*, kjer

Strojin pravi: »*O življenju I. Berginca vemo premalo, da bi napisali monografijo, vendar dovolj, da v njegov spomin posvetimo tale zapis.*« Sledi tekst, nekakšno zasledovanje življenjepisa o prvoplezalcu Triglavске stene *Sin Trente* z njegovo fotografijo in zatem naslov *Prvi vzpon*, podatki o pisanju o vzponu samem torej. V nadaljevanju se avtor prepusti svoji gorniški domišljiji, bralcu ponuja čudovito pisanje, nekakšen opis Berginčevega vzpona *Kvišku h goram*. Preostali naslovi so še: *Pravlјice v ljudskem izročilu in etnologiji*, *Pravlјica o divjem lovcu in zlatorogu*, *izvirna Pripovedka o zlatorogu*, *Kot divji lovec čez Triglavsko steno*, *Usodna smrt* in *Iz literature o Trenti*.

Milan Vošank

Naslovna stran Strojinevega eseja *Prvi čez steno*

KARTA POSAVSKEGA HRIBOVJA

Planinska zveza Slovenije je slovensko javnost zopet presenetila s čudovitim darilom: izšel je zemljevid Posavskega hribovja, ki smo ga prav zares težko pričakovali, saj je pričujoča karta prva izdaja, ki celostno prikazuje gore v Posavju in njevovi širši sosesčini (karte, ki so izšle na koncu vodnika po Posavskem hribovju, prikazujejo vselej le izseke posameznih delov poti).

Karta, njen format je skupaj z ovitkom 98 × 68 centimetrov, nam prikazuje relief sila pestrega dela Slovenije in dela Hrvaške: na zahodu od Grosupljega, na vzhodu teče do Kumrovcva, Klanjca in Samobora, na severu se razteza do Polzele, na jugu pa nekaj čez Ribnico na Dolenjskem in Dolenjske Toplice — torej pokriva zelo velik del ozemlja.

Zemljevid je izredno natančen, saj zajema malone vsako hišo — ekvidistance (razdalje med posameznimi objekti) so 20 metrov, pri vsaki vzpetini je natisnjena njena nadmorska višina, plastnice označujejo višinsko rast vzpetin. Na karti so kajpada vrisane vse ceste in vozne poti ter smučarske žičnice, seveda pa vsebuje karta tudi vse vezne in krožne planinske poti, ki tečejo — v celoti ali delno — tudi v Posavju: E 6-YU in E 7-YU, Zasavska planinsko pot, Planinsko pot XIV. divizije,

Transverzalo kurirjev in vezistov NOV Slovenije, Badjurovo krožno pot, Bratsko planinsko pot Ljubljana—Zagreb, Ljubljansko mladinsko pot, Trdinovo pot, Savinjsko planinsko pot, Levstikovo pot od Litije do Čateža in Karlovško transverzalo.

Karto bodo s pridom uporabljali vsi, ki se bodo namenjali na katero od navedenih poti, pa tudi tisti, katerih cilj bo zgolj posamezne vrh ali gorstvo — npr. Gorjanci in njihova soseda na Hrvaškem — Zumberačka gora, Kum nad Hrastnikom, Resevna nad Šentjurjem, Zasavska gora nad Zagorjem in številne druge točke.

Karta Posavsko hribovje je izšla v merilu 1 : 100.000. Kartografsko jo je obdelal, tehnično izvedel tematske in senčne prikaze reliefa ter dopolnil in spremenil osnove (osnova karte je topografska karta Vojno-geografskega instituta v Beogradu iz leta 1972) Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani. Avtorja zasnove in urednika edicije sta Miroslav Črnivec in Branko Rojc, izvedba delo Irene Schiffrer, medtem ko je ovitek narisal Borut Juvanec. Karto je natisnil Vojno-geografski institut.

Zemljevid je za 800 dinarjev na voljo pri Planinski zvezi Slovenije, 61000 Ljubljana, Dvořakova 9, naprodaj pa je tudi v knjigar-nah.

Milan Cilenšek

NE TAKO MAJHEN DROBEC IZ NAŠE LJUDSKE PRETEKLOSTI

OSUPLJIVO BOGASTVO PODATKOV

IVAN JUVAN: PLAGLJENJE LESA IN SPLAVARJENJE PO DRAVI, SAVINJI IN SAVI

Ob letošnjem septembrskem, 18. svetovnem kongresu IUFRO v Ljubljani je Društvo gozdarskih inženirjev in tehnikov Maribor v okviru aktivnosti gozdarstva SR Slovenije in Gozdnega gospodarstva Maribor izdalo monografijo upokojenega mariborskega gozdarskega inženirja Ivana Juvana Plavljenje lesa in splavarjenje po Dravi, Savinji in Savi. Urednik in lektor publikacije je bil Milan Cilenšek, recenzent pa Franc Cafnik.

V uvodu 128 strani obsegajoče publikacije, ki ima tudi kratka povzetka v slovenščini in nemščini ter navaja uporabljene pisne vire in vire slik, je zapisano, da obravnava avtor nekdanje načine transporta lesa po Dravi, Savinji in Savi ter potokih, ki se zlivajo vanje. Poleg zgodovinskega opisa tega načina spravila lesa

predstavlja tudi tehniko in organizacijo dela s tehničnimi podatki o plovilih. Takó pričujoče delo daje celovit prikaz gradnje, uporabe in vožnje splavov po naših rekah ter plavljenje lesa po potokih in vodnih drčah od prvih začetkov v 12. stoletju pa vse do povojnih let, ko se je ta način spravila lesa okrog leta 1950 praktično končal. Potlej ga je namreč zamenjala nova tehnologija lesa — po cestah in železnici.

V bistvu ta skopa napoved v najkrajši obliki povzema vsebino celotnega dela, v katerem pa se skriva neizmerno več — osupljivo bogastvo podatkov o delovnem področju, ki dandanes živi samo še v spominu redkih ljudi na čase pred letom 1950. Avtor je v svoji monografiji, ki je strokovno brezhibno opremljena z vsemi do-

segljivimi podatki in ilustrirana z zemljevidi, preglednicami in grafikoni, zajel vse neizmerno bogastvo pred več kot tremi desetletji izumrle tradicije plavljenja lesa in splavarjenja na Slovenskem. Gre za delo, ki prvič, kolikor je znano piscu teh besed, celovito obravnava omenjeno dejavnost na Dravi, Savinji in Savi, vrh tega pa je zajelo tudi isto dejavnost na Idrijskem in se posebej ustavilo pri tamkajšnjih posebnih dolinskih zapornicah, imenovanih klavže.

Prebogata je vsebina Juvanovega dela, da bi lahko našli vse zanimive podrobnosti. Toda prav gotovo bodo bralci veseli podatkov in opisov v pozabo potopljenih opravil, kot so pripravljanje zaplav, vodne riže, gradnja in zbijanje šajke na Dravi, težave, ki jih je povzročila gradnja hidroelektrarne Fala in kako so jih razvozlati, vezanje in zbijanje savinjskega splava, življenje holcarjev in splavarjev, vožnja daleč na jug do Osijeka in naprej v Donavo ter zasluzki in organiziranost dravskih in savinjskih splavarjev.

Publikacija, o kateri ne vemo, ali je izšla samo v slovenščini (če je tako, je to ob nedavnem kongresu IUFRO v Ljubljani velika škoda, saj je povzetek v nemščini preskromen, da bi udeležencem kongresa razgrnil vse bogastvo in izrednost obravnavane teme), je bogato ilustrirana z izvirnimi, mnogimi redko videnimi fotografijami, ki predstavljajo zanimivost zase. O plavljenju lesa in splavarstvu na Slovenskem je bilo že razmeroma veliko napisano, a so

se z redkimi izjemami prejšnji avtorji omejevali le na posamezna geografska območja ali posamezne veje prevoza lesa v preteklosti. Juvanovo delo pa prinaša celovit pregled te nadvse zanimive dejavnosti in pomeni v raziskovanju naše preteklosti izredno pomemben prispevek, ki je zaradi bogastva te izumrle dejavnosti po svoje osupljiv, poučen ter hkrati opomin, da človek s svojim tehnološkim »napredkom« ne stopa vedno samo naprej, marveč se mu med pohoedom skozi zgodovino pripeti tudi kakšna napaka. To pa je spričo žalostnih ugotovitev minulega kongresa o gozdovih nasploh izjemno pomembno.

Knjigo Plavljenje lesa in splavarjenje po Dravi, Savinji in Savi je v nakladi 1500 izvodov natisnilo ČGP Večer v Mariboru, publikacija pa je za 3000 dinarjev na voljo pri Gozdnem gospodarstvu, 62000 Maribor, Tyrševa 15.

Janez Cundrič

NAŠE PLANINE 5—6/86: UČKA IN NJENA ZGODOVINA

Majska in junijska (dvojna) številka revije Planinske zveze Hrvatske Naše planine prinaša najprej zapis B. Separovića, ki je potoval skozi Ugando. Zanimiv je prispevek, ki govori o Učki, o tem, kako so jo imenovali v preteklosti in kako jo ponekod imenujejo še danes. Po dolini Kupi in skozi Gorski kotar nas popelje Rudo Starčić. Sledi prispevek o tem, kako so planinci iz Gospića označili in očistili pot od Kapelice sv. Ivana do Doma pod Stirovcem. Zanimivi so še zapisi o tem, kako je nastalo 500 stopnic na zagorski strani Medvednice, sestavek o prvih alpinističnih podvigih v Bosni in Hercegovini in razprava o plezanju kot športu. Sledijo opisi Psunjске planinske poti, tretjega dela Goranske planinske poti in transverzale Končarevac.

Revija tudi tokrat prinaša nekaj sestavkov iz speleologije, se malo pomudi ob filateliji in publicistiki, v zadnjem delu pa je novo nadaljevanje priloge Slike iz zgodovine hrvatskega planinstva.

N. V.

NAŠ TOVARIŠ 34/86: POHOD TRIGLAVSKIH SMETARJEV

Naš tovariš tokrat poroča o akciji »triglavskih smetarjev«, ki jo je letos že enajstič po vrsti organizirala revija Antena. Udeleženci akcije so doobra očistili poti od Mojstrane prek Vrat do Kredarice. Veseli ugotavljajo, da je smeti in druge navlake ob gorskih poteh vse manj, žal pa zadnja leta ugotavljajo nov pojav: vedno več praznih pločevink piva.

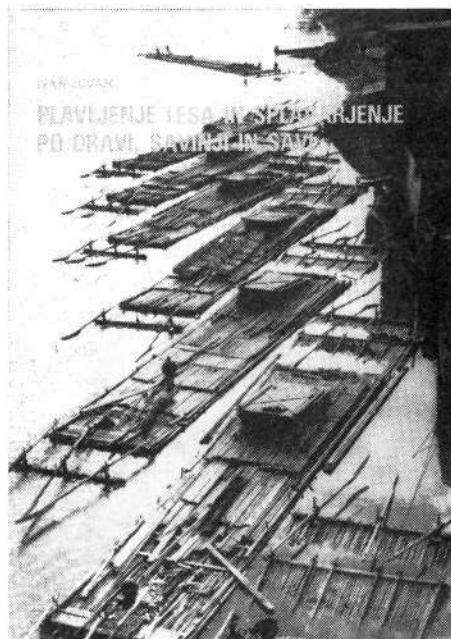
Do zdaj so »triglavski smetarji« nabrali več kot 500 vreč smeti in odpadkov, kar pomeni približno pet ton! Razveseljivo je, da dobiva akcija nove posnemovalce v planinskih društvih. Še bolj pa bo uspela takrat, ko bodo »triglavski smetarji« namesto pobiranja odpadkov občudovali lepote naših gora.

N. V.

TURISTA (ČSSR) 8/86: MAKARSKA

Brnski mesečnik za turizem in planinstvo v avgustovski številki na kratko opozarja dopustnike na makarski rivieri, seveda pa predvsem ljubitelje narave in planince, da lahko nad mestecem Makarsko obiščejo Biokovski botanični vrt s 500 rastlinskimi vrstami, podvrstami in variacijami. Vabi jih tudi na ogled dveh speleoloških točk — Vilenjače in Stare ledenice. Obe sta na primorskem pobočju Biokova.

L. P.

Naslovnna stran monografije Plavljenje lesa in splavarjenje po Dravi, Savinji in Savi

KOVČEK S POPOLNO OSKRBO

KOMPLETNA KUHNJA ZA PUSTOLOVSKE TURISTE VSEBUJE POPOLNE MENUJE ZA TEDEN DNI ● KOMPLET STANE 300 MARK

V Sternu je 17. julija izšel članek o kovčku s popolnim penzionom. Natančni Nemci so izdelali za 300 mark prehrabni komplet za sedem dni (zajtrke, kosila, večerje in poobedke ter pijače). Hrana je v glavnem posušena — tudi razni zrezki in drugi obroki. Potrebujemo le še vodo. V kompletu je na voljo še majhen električni grelnik (če imamo priložnost kampirati) ali pa špiritni kuhalnik. Seveda so dodani celoten pribor, lončki z začimbami in vse, kar je še potrebno.

Travel Kit, kot so nazvali komplet, za teden dni je popoln, v meniju so biftek à la Stroganof, razne kreme in drugo. Poleg pribora in gorilnikov imajo na voljo še filtrirno napravo za pridobivanje pitne vode in podobno. Skupno s torbico tehta kit 5,95 kg.

Za popotnike, ki jim je dolgčas, je v kitu še komplet kart za skat, pravijo le, da si moraš partnerja za karte najti sam.

T. B.

DER TOURIST (NDR): TRI OBMOČJA V ENEM DNEVU

Julijska številka revije vzhodnonemškega društva za hojo, planinarjenje in orientacijski tek je po svoji vsebini poletna. Urednica Ursula Petereit v njej objavlja fotozapis Poletni čas — čas počitnic. Zanimiva je tudi reportaža Tri območja v enem dnevu.

J. S.

DEUTSCHER ALPENVEREIN (ZRN): KVALITETA ŽIVLJENJA

Vsebina avgustovske številke zahodnonemške revije Alpenverein je pestra. Kar dvakrat je v njej predstavljen Mont Blanc. Zanimiva sta tudi sestavek z naslovom Več železniških povezav, manj vožnje z avtomobili in zapis o varnosti v gorah dveh izkušenih alpinistov. Lahkoten, hkrati pa branje, nad katerim se zamislimo, je sestavek z naslovom Kvaliteta življenja.

J. S.

SIERRA (ZDA): PO SLEDEH PRVIH OSVALJALCEV MOUNT EVERESTA

Sierra, dvomesečnik, ki ga izdaja Sierra Club iz San Francisca, napoveduje v letošnji 4. dvojni številki ekspedicijo na Mount Everest jeseni letos, ko bodo ameriški alpinisti poskušali najti ostanke prvih osvajačev M. Everesta Georgea Malloryja in Andrewa Irvina, ki sta leta 1924 osvajala najvišji vrh sveta in sta izginila. Upajo, da bodo našli tudi njune fotoaparate in filme.

Po dolgem odlašanju se je vlada Kolumbije odločila, da razglasi Južni Moresby za narodni park. Kalifornijski strokovnjaki raziskujejo izgorevanje premoga, pri čemer želijo čimbolj zmanjšati onesnaženje zraka. Zanimivih je še nekaj napotkov o tem, kako taborimo z otroki. Zadnji del revije pa prinaša podatke o ekološki in planinski literaturi in ponudbe za taborjenje.

N. V.

razgled po svetu

WANDA RUTKIEWICZ OSVOJILA K 2

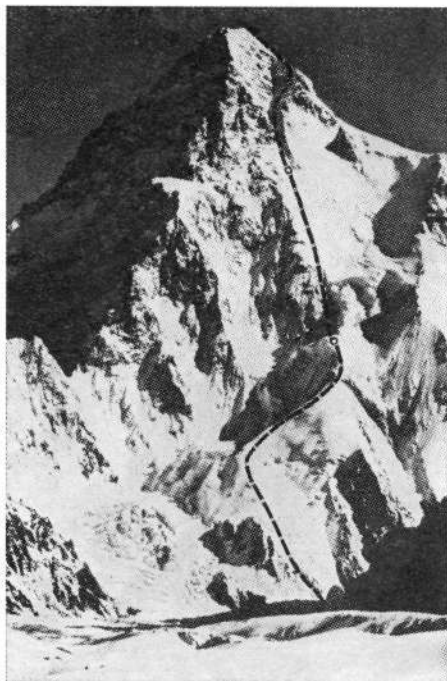
Wanda Rutkiewicz — prva ženska na K 2 (8611 m), drugem najvišjem vrhu na svetu

Wanda Rutkiewicz nedvomno sodi med vrhunske alpinistke sveta. Ta Poljakinja, rojena leta 1943, je pričela plezati leta 1961 — najprej v Tatrah, nato v Alpah. Sprva je plezala v mešanih ekipah, kmalu pa so sledili izjemni, »samo ženski« podvigi: Matterhorn (Severna stena), Pik Lenina (7134 m) in Nošak (7492 m). Gašerbrum III (7952 m) je osvojila z moškimi plezalci.

Svetovno slavo ji je prinesel vzpon na Mount Everest (8848 m), ko je kot tretja ženska in prva Evropejka osvojila najvišji vrh sveta. Leto 1981 je bilo za Wando nesrečno leto — med zimskim vzponom na Elbrus (5633 m) si je zlomila nogo. Kljub temu je z berglami vodila ekspedicijo poljskih žensk na K 2; vzpon ni uspel zaradi slabega vremena. Januarja 1986 je preplezala Južno steno Aconcague

(6960 m), poleti pa še svoj drugi osem-tisočak Nango Parbat (8125 m). 23. junija letos je osvojila K 2 (8611 m), žal sta se pri vzponu ponesrečila njena tovariša, francoska alpinista, zakonca Barrard.

Józef Nyka, Varšava
(prevod in priredba N. V.)

K 2 — južna stena z novo smerjo
Posnetek Galen Rowell

MONT BLANC VISOK 4808,40 METRA

Francoski znanstveniki so z uporabo naj-sodobnejše opreme ugotovili, da je naj-višja evropska gora Mont Blanc za 1,20 metra višja, kot so pokazala prejšnja merjenja. V atlasih in učbenikih zemljepisa piše, da je Mont Blanc visok 4807,20 metra, zdaj pa bo treba to popraviti, trdijo v po-ročilu.

Mont Blanc so zadnjič merili v letih 1892 do 1894 in takrat določili višino, ki se je torej zdaj pokazala napačno.

PADALCI IN GORE

Norveški Trollveggen (1745 m) je gora, s katere padalci najpogosteje skačejo. Naj-uspešnejši je John Mjoen, ki je že 15-krat uspešno skočil z roba 1600 m visokega prepada na tej gori.

Žal se vsi skoki ne končajo srečno. Junija se je smrtno ponesrečil 40-letni Avstralec, ki je že četrta žrtev v zadnjih dveh letih. Prvi se je leta 1984 ponesrečil Američan Carl Boenish, drugi pa 19-letni Šved. Naj-več pozornosti je zbudila nesreča 32-letnega Finca, čigar skok so prenašali po televiziji. Norveško Združenje za zračne športe prepoveduje tovrstne skoke s pa-dali. O tem bo odločila tudi norveška vlada.

Arne Kolst, Oslo
(prevod in priredba N. V.)

Trollveggen, 1745 metrov visoka gora na Nor-veškem

ZADNI MESSNERJEV OSEMTISOČAK

Že po sklepu redakcije te številke Planinskega vestnika smo zvedeli, da se je slaviti avstrijski alpinist 42-letni Reinhold Messner povzpel še na 8516 m visoki Lotse in tako kot edini na svetu premagal vseh 14 osem-tisočakov. Na Lotse se je povzpel skupaj s Hansom Kammer-landerjem. Iz zadnjega tabora do vrha sta prišla v slabih šestih urah. Prvi Messnerjev osem-tisočak je bil Nanga Parbat (8125 m), nanj pa se je povzpel leta 1970.

SOVJETSKA ZASTAVA NA MOUNT MCKINLEYU

Devetčlanska sovjetska ekspedicija pod vodstvom Valerija Epova je 18. maja letos osvojila Mount McKinley (6194 m), najvišji vrh Severne Amerike. Iz baznega tabora na 2250 m so se v petih dneh vzpeli na vrh po zahodnem grebenu.

Lani je sovjetsko-ameriška ekspedicija osvojila najtežji sedem-tisočak v Sovjetski zvezi, Pik Pobedy (7439 m). Američana William Garner in Randy Starrett sta do-bila naziv »snežni panter«, saj sta osvojila vse štiri sovjetske sedem-tisočake.

J. N. — N. V.

ZDA: SKRB ZA OGROŽENE VR-STE

Medtem ko nekatere skrbijo kojoti, ki ubijajo ovce, in se jih skušajo znebiti z ovraticami, prepojenimi s strupom, ki jih pripnejo na ovčje vratove, druge skrbijo živalske vrste, ki iz teh ali drugih vzrokov izginjajo. Ptice pevke je npr. vsako leto manj. Ameriški raziskovalci menijo, da so največje nevarnosti zanje zunaj ZDA, in sicer v Latinski Ameriki, kjer te ptice preživijo večji del leta. V teh deželah namreč močno krčijo tropske gozdove. Ironija je, da je tako pridob-ljena zemlja rodovitna le nekaj let, zato spet krčijo gozdove. Delna rešitev je priskrbeti hrano za ptice, dolgoročna naloga pa je zaščititi vsaj del gozdov in predele, kjer te ptice gnezdi.

Orwellov rek »Vse živali so enake, le nekatere so bolj enake kot druge« velja za vrste, ki so bolj povezane s človekom. Medtem ko pande, orli, levi in nekatere vrste kaktaj in metuljev poberejo levji delež pozornosti, neopazno izginjajo manj priljubljene živalske vrste: hrošči, ribe, nekateri insekti, polžki in nekatere rastline. Ob izginotju še tako neznatne vrste pravijo ekologi: »Ne vemo, kaj delajo in čemu koristijo, zato pa še niso nepomembni... Vprašanje je, koliko teh malih delcev lahko izgubimo, da ne izgu-bimo celotnega sistema.«

Medtem pa nekateri biologi iščejo dokaze o vrnitvi velike mačke pume, ki je izginila iz vzhod-nih predelov ZDA pred 25 leti. Pumo primerjajo z jeleni, medvedi in losi, ki so prav tako izginili in se po desetletjih spet vračajo.

(Po ameriški reviji Sierra — N. V.)

ALI ŠOLE V MANANGU RES NE POTREBUJEMO VEČ?

S POMOČJO SREDSTEV, KI SO JIH ZAGOTOVILI FOND SOLIDARNOSTI Z DRŽAVAMI V RAZVOJU IN Z NEUVRŠČENIMI DRŽAVAMI IN ZAVOD ZA MEDNARODNO EKONOMSKO IN TEHNIČNO SODELOVANJE, JE V NEPALU ZRASLA ŠOLA ZA GORSKE VODNIKE. DUŠA PROJEKTA JE BIL ALEŠ KUNAVER. NJEGOVIM ORGANIZACIJSKIM SPOSOBNOSTIM GRE ZASLUGA, DA JE BILA ŠOLA ZGRAJENA IN DA JE ZAŽIVELA.

Šola stoji v prelepem okolju pod mogočnimi Anapurnami v dolini reke Marsiandi. Tod mimo vodi eden najlepših trekingov. Vsako leto sta v njej začetni in nadaljevalni tečaj, ki trajata po 30 dni. Namenjena sta nepalskim visokogorskim nosačem, ki po tehničnem znanju zaostajajo za tujimi alpinisti, ki osvajajo njihove osemtisočake. Prav to je bil glavni razlog za ustanovitev šole. Vsako leto se v njej izšola okrog 40 gorskih vodnikov, ki potem boljše in varneje sodelujejo na tujih odpravah. V zadnjem času organizirajo celo svoje odprave, tudi po zaslugi obsežnejšega znanja, ki ga dobe v tej šoli.

Drugi razlog za ustanovitev šole pa je bil, da uvrstimo naše vezi z Nepalom in poleg velikih uspehov naših odprav še na ta način pokažemo našo navzočnost v tej deželi prijaznih ljudi.

Šola je bila odprta leta 1980 in do danes se je v njej zvrstilo že sedem tečajev, ki so jih vodili naši instruktorji. Na njih se je izšolalo prek 250 Nepalcev.

Prva leta po ustanovitvi so šolo financirali ustanovitelji. Po njihovih normah, ki veljajo za tehnična podjetja v tujini, pa so le-ta po petih letih sposobna samostojno delati. Šola pa je povsem drugačnega značaja, zato Nepalci še nekaj časa ne bodo sposobni sami voditi šole — še vedno bodo potrebovali naše instruktorje.

USAHNIL JE GLAVNI VIR

Tukaj pa se prično težave. Glavni vir financiranja je usahnil in sedaj vsako leto na novo iščemo sponzorje, ki zagotove udeležbo naših instruktorjev v šoli. Doslej je v njej sodelovalo 21 gorskih vodnikov iz Jugoslavije. Izbor instruktorjev, pripravo programa šole in tudi sredstva zanje zbira PZS. Tu pa se spet zatakne. Žal se celo v vrhovih te naše najmnogičnejše organizacije pojavlja vprašanje iz naslova tega zapisa. To pa je že kritično.

Naša dolžnost ni bila le postaviti zidove in strehe stavbe, v kateri potekajo teore-

tična predavanja, ampak tudi zagotoviti instruktora za alpinistične ture, na katerih tečajniki dobijo praktične izkušnje.

Kje torej dobiti denar, če celo v matični hiši nimamo dovolj razumevanja? Zadnjih nekaj tečajev je bilo pripravljenih le ob skrajnim naporih amaterskih zanesenjakov, ki za svoje delo ne dobe nobenega denarja. Lani so instruktorji dobili recimo celih 90 dolarjev, pa še samo dva smo lahko poslali v Nepal, ker več ni bilo denarja. Kako pa lahko dva posredujeta znanje in varno vodita 30 tečajnikov, je že vprašanje iz etike gorskih vodnikov. Edina nagrada ostane torej dvomesečno bivanje v Nepalu. Vsem pa še to ni omogočeno. Vsi potujemo tja z neplačanim dopustom, brez nadomestila za izgubljeni zaslužek. Spremljajo nas le nevoščljivi pogledi sodelavcev, ki trdo delo pri organizaciji in vodenju tečaja zamenjujejo s prijetnim izletom v eksotično deželo.

POSLEDICE, ČE ŠOLE ENKRAT NE BI BILO

Morda je prav to zanesenjaštvo in pa dejstvo, da tečajji vsako leto so, krivo, da še vedno delamo v takih mizernih razmerah. Vse premo ljudi na PZS se zaveda, kaj bi se zgodilo, če tečaja enkrat ne bi bilo. Takoj bi ga pripravili vodniki iz kakšne druge alpske države, kjer sta planska zavest in smisel za poslovnost bolj razvita. Nam bi bila takoj za vedno zaprta vrata v šolo. To se je že zgodilo z nadaljevalnimi tečajji, ki jih sedaj vodijo Francozi. Nikakor ne smemo dovoliti, da tako izgubimo še začetne. Ves dosedanji trud bi bil zaman.

Izhod ni tako zamotan, kot se zdi. Delna rešitev bi bila že uvrstitev na seznam akcij z mednarodnim pomenom, ki jih financira Zveza za telesno kulturo Jugoslavije. Akcije je treba pač le prijaviti na obrazcu, ki ga vsako leto pošljejo na PZJ, pa še kam. Ti obrazci potem veselo obležijo v predalih prezasedenih funkcio-

narjev, ki se jim pač mudi z enega na drugi planinski tabor, srečanje... kjer imajo slavnostne govore, v katerih poudarjajo zasluge naše planinske organizacije tu in tam.

Druga pot do denarja je vnovična uvrstitev v proračun Fonda solidarnosti, od koder smo neupravičeno izpadli. Naše delo so vrednotili s tehničnimi kriteriji, to pa ne gre.

KLIC V SILI

Solo torej potrebujemo. Namesto tega vprašanja bi si lahko zastavili drugega: Komu je šola odveč, saj mu predstavlja dodatno delo?

Vsota, ki jo moramo letno zbrati, ni prevelika za našo zadolženo državo, saj inštruktorji ne zahtevamo zaslužkov, kakršne za svoje delo dobivajo naši strokovnjaki za svojo pomoč tujim državam. Prav pa bi bilo, če bi se tej vsoti vsaj približali, saj smo vsi gorski vodniki, torej tudi stro-

kovnjaki. Lahko bi jo zbrali z malo večjo zagnanostjo naših funkcionarjev, ki imajo vpliv pri vseh naštetih naslovih.

Ta polemika je pravzaprav klic v sili, da ne bi izgubili še ene tistih redkih oblik naše navzočnosti v tujini, ki so nam še ostale! Ne moremo si privoščiti, da bi izginili s svetovnega prizorišča, saj je to tudi osnova naše identitete, o kateri zadnji čas toliko govorimo.

Delo šole smo dolžni nadaljevati tudi v spomin Aleša Kunaverja, ki je šoli posvetil kar dve desetletji svojega življenja. Prav letos bo na procelju šole odkrita spominska plošča Alešu. Še najbolj pa se mu bomo oddolžili z nadaljevanjem njegovega dela pri šoli.

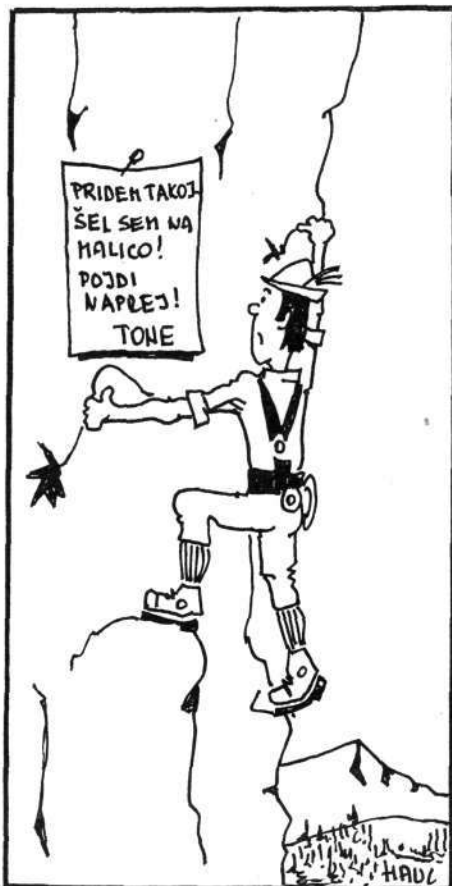
Tečaj torej tudi letos bo — in to po zaslugi posameznikov, ki so zbrali potrebni denar. V nedogled pa tako ne bo šlo. Financiranje je treba urediti sistemsko in ne le z vsakoletnimi improvizacijami.

Vodja šole
Peter Markič

V NOVEMBRSKI ŠTEVILKI PLANINSKEGA VESTNIKA PREBERITE:

- Popotništvo — pomlajena oblika sprostitvene dejavnosti (Ob odprtju poti E 7-YU; Brane Sotošek)
- Ali je planinska članarina res previsoka? (Jože Dobnik)
- Kljub megli in mrzlemu vetru se je na Poreznu zbralo več kot 5000 ljudi (Za dan planincev smo slovenski planinci dobili močno zvečano postojanko na Poreznu; Jože Čurin)
- Nov planinski dom na Ermanovcu (Jože Čurin)
- Čudovita narava in radoživi ljudje (V rubriki Portret planinke predstavljamo mladinko Teo Kalčič iz Ilirske Bistrice; Jože Krajnc)
- Ozaveščenost planincev se je spodbudno povečala (Med »triglavskimi smetarji«: letos že enajstič po vrsti; Jože Čurin)
- Nagrada naj bo po Nejcu (Ob sklepu nagradnega natečaja za gorniško literaturo in krajši gorniški tekst; Tone Frelj)
- Franček Knez pred najkrušljivejšo steno (Marlen Premšak)
- Dobesedni mir na Mirni gori (V rubriki Obraz v gorah predstavljamo Marijo in Vinka Aupiča, oskrbnika Doma na Mirni gori; Marlen Premšak)
- In vrsto drugih zanimivih sestavkov

nasmejmo se...

17 lepih pesmi

Kvartet Spev, ki že 14 let deluje v okviru Planinskega društva Škofja Loka, je izdal novo kaseto z naslednjimi pesmimi:

- Na poljani – V. Vodopivec
- Soča voda je šumela – narodna
- Tja, kjer visoko so planine – Marjan Perko
- Čuda polna kranjske zemlje – narodna
- Čej so tiste stazice – narodna, priredil O. Dev
- Tam na vrtni gredi – narodna, priredil M. Tomc
- Rože je na vrtu plela – narodna
- Ob Sori – F. Potočnik, C. Pleško
- Tam gori za našo vasjo – narodna
- Zakrivljeno palico v roki – ponarodela, besedilo S. Gregorčič
- Mojo srčno kri škropite – V. Vodopivec, besedilo S. Gregorčič
- Siva gora – P. Munič, priredil M. Tomc
- Severna stena Triglava – T. Berlot, priredil M. Tomc
- Pastir – F. Potočnik
- Oglar – narodna, priredil C. Pleško
- Oj dekle, kaj s' tak' žalostno – A. Schwab, besedilo narodno
- Kadar jes na pvaninco hrem – narodna

Urednik je Tomaž Tozon, glavni urednik pa Jure Robežnik.

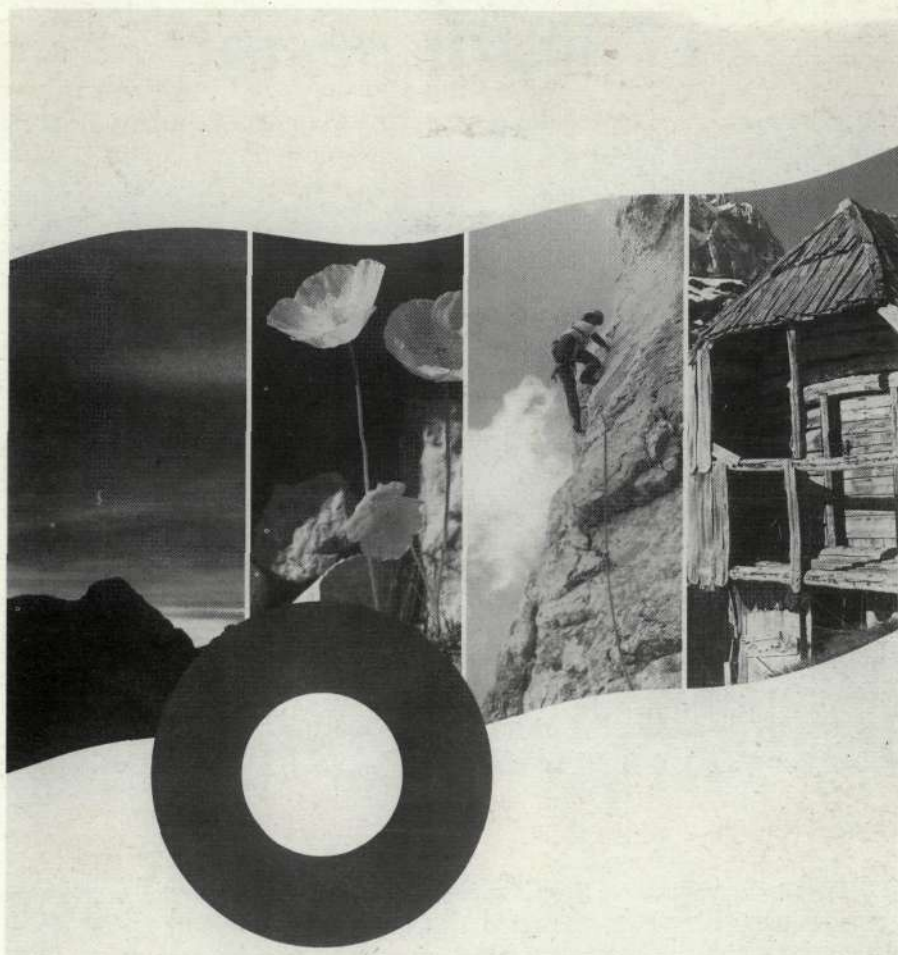
S temi pesmimi je kvartet Spev razveseljeval številne hvaležne poslušalce v gorah, kočah, dvoranah, na proslavah in zabavah – doma in v zamejstvu. Tudi tematika petja je ubrana tako, da spodbuja ljubezen do domače pesmi in naravnih lepot. Kaseto je zelo primerna za predvajanje ob planinskih dejavnostih, zato jo priporočamo vsem planinskim društvom.

Kaseto stane 800 dinarjev, pri nakupu več kot deset izvodov pa odobrijo 15 odstotkov popusta. Naročite jo lahko pisno na naslovu Planinsko društvo, 64220 Škofja Loka, ali po telefonu pri blagajničarki Marinki Pavičević (064/60-244), nakar vam jo bodo poslali po pošti.

Kvartet Spev pa lahko sodeluje tudi na slavnostih, ki jih pripravljajo društva. Za te namene se obrnite na Cirila Pleška, 64220 Škofja Loka, Jegorovo predmestje 9, telefon 064/60-071.

PONUDBA ZA NAKUP PLANINSKEGA KOLEDARJA 1987

Za leto 1987 smo za ljubitelje gora in gorske narave pripravili stenski koledar s temo SLOVENSKE GORE, v katerem predstavljamo naš gorski svet v 28 barvnih posnetkih.

Izvedba koledarja:
format 38 x 40 cm, predlist, 12 koledarskih listov s 5 cm daljšim podložnim kartonom,
spremno besedilo v slovenščini, srbohrvaščini in angleščini,
pakiran v vrečko.

Drobnoprodajna cena je 950 din za posamezen izvod.

Pri količini od 20 do 200 izvodov je popust 10 %, od 201 do 1000 izvodov je popust 15 %, nad 1000 izvodov je popust 20 %.

Pri drobnoprodajni ceni zaračunamo (pri koledarju, poslanem po pošti) stroške dodatne embalaže in poštino.

Cena za dotisk firme od 20 do 500 izvodov je 90 din, nad 500 izvodov 70 din za izvod.

Obvezno priložite kvaliteten vzorec teksta in znaka, za katerega želite, da ga na koledarju dotiskamo oziroma dopišemo.

Rok dobave koledarjev brez dotiska je 15 dni, z dotiskom firme 28 dni od naročila, vendar od 1. oktobra dalje.

Sklep naročanja je 30. november 1986.

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
LJUBLJANA, Dvořakova 9
telefon: (061) 312 553, 315 493

S tradicionalnimi izdajami skušamo oskrbeti trg s kvalitetnimi in informativnimi koledarji, obenem pa finančno podpreti predvsem vzgojno-alpinistične podvige in kulturno dejavnost planinske organizacije.

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
Ljubljana